

WESTERN

E. Herison

SMRT KRALJA PASNJAKA

BR. 247 • 27 DINARA

B
ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

WESTERN

247

1991

E. Herison

**SMRT KRALJA
PAŠNJAKA**

X-100

Urednik izdanja
PIROŠKA MATIĆ

Recenzent
S. BILKIĆ

lektor
J. STOJICEVIĆ

Izdaje i štampa NIŠP »DNEVNIK« Novi Sad, Vojvodanskih brigada 7, telefon 021/621-555 ● Žiro račun 65700-603-7711 ● Direktor »Dnevnika« Miodrag Karadžić ● Za izdavača: Ilija Vojnović ● Odgovorni urednik: Milorad Predojević ● Grafički urednik: Juliš Arvanitidis ● Sekretar redakcije: Zdenka Karabasil ● Korektor: Matović Dragan

YU ISSN 0353—1287
Rukopisi se ne vraćaju

E. Herison

SMRT KRALJA PAŠNJAKA

Kada je ugledao prve kuće Ličberga, Ronald Danavej je pomislio na starog šerifa Bil Torpa, koji ga je, pre nekoliko godina, kada je Ronald napuštao grad, savetovao da sreću potraži negde drugde i da se ne vraća dok u Ličbergu ponovo ne zavlada mir.

Ličberg je bio podignut na zemlji njegovog oca, kog su svi smatrali i osnivačem grada. Došavši iz Nevade, sa ženom i malim Ronaldom, Elton Danavej, prek ali pravedan čovek, učinio je sve da na pustoj zemlji nikne grad u kom će stanovnici okolnih rančeva i farmi moći da se snabdevaju, da ne bi išli u Džizvil, ili, još dalje, u još veći grad, Sejhorn.

Brzo je grad napredovao; kao uspešan rančer i stočar, Danavej je imao dosta novca. Nije ga žalio kada je Ličberg bio u pitanju. Finansirao je izgradnju javnih zgrada, banaka, radionica, štala, crkve, škole.

Grad je bio miran dok u njega nije došao Gemon Vilis. Najpre je kupio jedan salun, i doveo nekoliko sumnjivih ljudi, koji nisu radili ništa osim što su pili i kartali se, i po potrebi koristili svoje pesnice ili koltove onako kako je to »gazda« zahtevao od njih.

Čak je i na izborima jedan od Vilisovih ljudi, okoreli kriminalac, jednom prilikom bio izabran za šerifa. Naravno, nije to bio pravi odraz poštenih građana Ličberga i okoline, ali niko ništa nije mogao da učini

protiv toga. No, ubrzo je »šerif« u nekom obračunu bio ubijen, i to baš od strane nekog Vilisovog čoveka, i, po svoj prilici, po njegovom naređenju.

Pred kraj prve godine svog odsustva od kuće, Ronald Danavej je saznao da je i Torp ubijen, i da Ličberg više nema šerifa. Bio je ubijen s leđa, iz zasede.

Svim srcem se sada Ronald nadao da se u gradu nešto promenilo nabolje i da će moći da ostane i živi onako kako je živio pre odlaska.

Video je mnogo novih zgrada, među njima i dvospratni hotel, na kom je pisalo: »Vlasnik: Gemon Vilis«.

Nije se čudio što je upravo Vilis stekao toliko novca da može da podigne zgradu na dva sprata. Imao je mnogo novca i pre, mnogo više nego što imaju drugi vlasnici saluna. Da ga nije imao, ne bi mogao da plaća četnu dobrih revolveraša, uglavnom ljudi koji su bili u sukobu sa zakonom.

Jašući kroz glavnu ulicu Ličberga, razmišljao je o svom prijatelju Čarliju Vajtingu, koji je ostao u Sejhornu, gde je kod javnog beležnika morao da reguliše poslove oko zemlje koju su on i Ronald kupili u ovom kraju.

Čarli će mu se pridružiti kasnije, i njih dvojica ostvariće plan koji su zajedno skovali pre nego što su odlučili da dođu ovamo.

A onda je stigao do saluna u koji je nekada zalazio. Nije žurio kući,

jer ga niko nije očekivao, pošto nije javio da dolazi.

Ušao je u salun, da popije kriglu hladnog piva.

Najpre na njega niko nije obratio pažnju, ali kada je barmen iznenađeno uzviknuo njegovo ime, svi su se okrenuli prema njemu.

Neki su prišli da ga pozdrave, među njima i ljudi s kojima je pre odlaska bio prijatelj.

Postavljali su mu pitanja, svi su želeli da čuju gde je bio i šta je radio. Rekli su mu da u Ličbergu nije onako kako je bilo kada je odlazio, da je mnogo gore, i da su za to »za-sluzni« Vilis i njegovi banditi.

Ronald je odlagao trenutak kada će da upita za brata, jer se plašio da će čuti da se on nimalo nije izmenio. Njegova sestra Grejs imala je tek osamnaest godina, a Rastiju su sada bile dvadeset i dve. I pre je stari Danavej radio umesto njega, a on je odlazio u grad, u salune, kockao se i pio.

Kada je Ronald odlazio, na njihovom imanju bilo je dvadeset i pet kauboja.

*

Ovo iznosi ukupno tri stotine dolara — rekao je Gemon Vilis.

Svi su gledali u Rastija Danaveja, koji je, preznojavajući se, počeo da pretura po džepovima.

— Opet si švorc? — upitao je Vilis Rastija, smejući se. — Nije ti prvi put... Uostalom, evo ti priznanica, pa je potpiši. I, ako hoćeš moj savet: nemoj da dolaziš u grad i nemoj sedati za sto ako kod sebe nemaš dovoljno novca. Ipak si ti iz ugledne porodice i ne bi trebalo da se blamiraš.

Ljudi koji su posmatrali scenu smeškali su se i došaptavali. Niko nije ozbiljno shvatao Rastija Danaveja.

Rasti je uzeo olovku koju mu je Vilis pružio, i nagnuo se nad sto, te potpisao priznanicu na tri stotine dolara.

— Evo — rekao je kada se ponovo uspravio. Bio je rumen u licu i očigledno mu nije bilo svejedno, ali ne zato što je opet izgubio i dugovao nego zato što mu je Vilis dao onakav savet.

Svi su gledali u njega, i bili okupljeni oko kockarskog stola. Zato niko nije primetio kada su se otvorila salunska vrata i na njima se pojavio stari Danavej.

Probio se kroz masu i prišao stolu gde je stajao njegov mlađi sin.

Zgrabio je priznanicu pre nego što je Vilis uspeo da je uzme, i pocepao je, bacivši ostatke na pod, pred Vilisove noge.

Zatim je rekao:

— Rasti, idemo kući!

Dvojica revolveraša, Reks Latimer i Kref Marou, izdvojili su se iz mase i prišli starom Danaveju. Bili su to najbolji Vilisovi revolveraši, kojim nije bilo premca u celom tom kraju Arizone.

Čuvši glas svoga oca, Rasti Danavej se promenio u licu. Bio je uplašen, ali, u isto vreme, nije hteo da pred svima izgleda kao mali dečak, koji mora da sluša oca.

— Ali, oče, ja... nisam više mali pa da... — počeo je, ali ga je otac prekinuo:

— Igra je gotova! Idemo kući, rekao sam!

Potom se Elton Danavej obratio Gemonu Vilisu:

— A vi, Vilise, zapamtite nešto. Ovaj moj sin nije dorastao da vam pravi društvo u kockanju. Da je čemu, ne bi toliko gubio kada igra sa vama. Vi to, izgleda, koristite i praznite mi redovno džepove. Poslednji put vas upozoravam da mu ne dozvolite da se karta, ni u jednom vašem lokal, ni sa drugima, ni sa vama. Da li ste me shvatili? Ako niste, objasniću vam štošta, ali odmah zajedno sa mojim ljudima. Dobro znate šta to znači. Svi znaju da Elton Danavej drži datu reč. Neće mi biti teško da sa svojim ljudima postavim ovaj grad naglavačke!

Vilis se nasmejao.

— Vi, izgleda, još verujete da je ovo vaš grad i da u njemu možete da radite šta hoćete — rekao je i dalje se smejući ironično.

— Nisam to rekao — s gorčinom je odvratio Elton Danavej. Možda sam nekada i mogao da kažem da je ovo moj grad, ali u međuvremenu, on je postao i vaš, Vilise. Vidi se to po njemu. Dok sam ja ovde predstavljao nešto, i grad je bio uzoran. Sada je postao obično zmijsko gnezdo. Ili, bolje rečeno, pacovsko, i to zahvaljujući vama. Svako ko je iole bio pristojan i kome je bilo stalo da živi normalno, i na miru, odavno je otišao. A što se tiče vašeg društva i protuva koje se motaju oko vas, trpeću ih samo dotle dok njihovi interesi ne zadiru u interese moje porodice. A sada je počelo i to. Dostigli ste granicu koju nećete preći, jer ja to neću dozvoliti. Predete li samo korak preko te granice, Vilise, imaćete posla sa mnom. Za sva vremena ćete kao čovek ovde biti gotovi. Savetujem vam da dobro zapamtite to, Vilise. I vi, i vaši ljudi.

— Da niste malo preterali? — upitao je Vilis veselo, kao da se lepo zabavlja razgovarajući sa ogorčenim Eltonom Danavejom. — Ovo je već treći put da mi pretite. E, sada je meni dosta! Čujte moj savet: gubite se iz mog saluna... a i iz ovoga grada, dok još nije kasno.

Te Vilisove reči nisu naročito delovale na starog Danaveja. Rekao je:

— Ovo zvuči kao naređenje?

— To i jeste naređenje! — odgovorio je Gemon Vilis.

Sada se stari Danavej nasmejao.

— Moram vam reći, Vilise, da ste vi obična budala! Naređivati možete ljudima koje plaćate, a meni ne! U ovom gradu moja reč još vredi nešto. I, ako iko može da naređuje, onda sam to ja. Ne zaboravite, ovaj prokleti grad izgrađen je na mojoj zemlji. Upozorio sam vas, Vilise. Radite šta hoćete, ali očekujte i odgovarajuće posledice. Učinite li obrnu-

to nego što sam vam savetovao, biće to vaš kraj. I, verovatno kraj ovog banditskog legla. Ja ću...

Ratoborni Danavej je iznenada začutao, jer je primetio da su ruke obojice Vilisovih revolveraša odjednom sasvim blizu njihovim revolverima.

— U pakao s ovim starim zanovetalom! — uzviknuo je Vilis. — Ućutkajte ga, zauvek!

Danavej je stajao i ćutao, ne pokazujući strah pred dvojicom opasnih revolveraša.

— Šta je? — upitao je. — Zašto ne pripucate, banditi? Zar vam gazda nije upravo rekao da me ubijete?

Uto Marlou izvuče revolver. Tek što je počeo da ga podiže, sa vrata je odjeknuo dubok, strogi glas:

— Ja to na tvom mestu ne bih uradio!

Sve glave okrenule su se prema vratima. Niko više nije obraćao pažnju na Rastija i Eltona Danaveja.

Svi su zurili u trećeg Danaveja, koji je stajao na samim vratima, sa revolverom u ruci.

Prvi je od iznenađenja došao k sebi Vilis. Pocrvenevši u licu, uzviknuo je:

— Prokleta litalice, našao si sada da se pojaviš! Nećeš valjda da ugroziš živote svog oca i brata?

— Grešiš, Vilise — odgovorio je Ronald Danavej. — Niko od vas neće doživeti da vidi da jedan Danavej ugrožava život drugog Danaveja! Ako je mojom krivicom ugrožen ičiji život, onda... — on začuta i pogleda u dvojicu Vilisovih revolveraša. — Ne znam šta i koliko znate o meni, ali bi za vas bilo bolje da bacite oružje i da ne pokušavate da mi se suprotstavite — ove reči bile su upućene Reksu Latimeru i Krefu Marlouu.

Dvojica revolveraša su u trenutku bili neodlučni. Jednom od njih ruka je bila na dršci kolta, koji je još bio u futrolji, dok je drugi revolver doduše držao u ruci, ali sasvim nisko. Da je pokušao da ga podigne, da bi na-

nišanio na Ronalda Danaveja, ili na Rastija, Ronald bi reagovao pre nje-
ga.

Obojica su procenili da bi bilo previše opasno suprotstavljati se Ronaldu Danaveju, pa su svoje revolvere spustili na pod saluna.

Sve to vreme Rasti i stari Danavej gledali su u Ronalda, kao da ne veruju svojim očima.

— Tako, ljudi. Ovo mi se već više dopada — rekao je Ronald nonšalantno. — Tata — obratio se on svom ocu — ti i Rasti možete da idete.

Odjednom, stari Danavej besno reče:

— Ko ti je rekao da mi je potrebna pomoć?! Još sam dovoljno muškarac da sam sređujem svoje probleme! Izašao bih nakraj sa njima i da se ti nisi pojavio! A kada ja...

Zaglušujući pucanj iz Ronaldovog kolta prekunio je reči njegovog oca.

Barmen Sloun, takođe plaćenik Gemoni Vilisa, procenio je da može nešto da uradi za svog gazdu, pa je, misleći da nijedan od Danaveja ne vidi šta on radi, dograbio pušku ispod šanka i počeo da nišani na Ronalda Danaveja. Samo posle jedne sekunde je njegova puška bila na podu, a on je urlikao, držeći levom rukom desnu, koja je krvarila.

— Da si sto puta proklet, Ronalde Danaveje! — vikao je Barmen. — Šta si mi uradio sa rukom?! Skupo ćeš mi platiti za to, ja ti to obećavam!

— Umukni, stari trovaču! — rekao mu je Ronald Danavej. Oduvek si trovao goste ovog saluna, i drugih gde si radio! A sada hoćeš još i da ubijaš! Budi srećan što sam ti pucao u ruku, jer mogao sam i da te ubijem!

Nemoćan da išta uradi protiv Danavejevih, Barmen je počeo žestoko da psuje.

— Hej, Sloune, prestani! Zar ne vidiš da je ovde prisutna i jedna dama? — upitao je Ronald.

Imao je oči na sve strane. Iako salun nije bio mali, a imao je i galeri-

ju, sve je video i sve primetio. Ništa nije moglo da mu promakne.

Na stepeništu je stajala Edna Vilis, ćerka vlasnika tog saluna, čoveka koji je upravo imao verbalni okršaj sa Eltonom Danavejem.

Bila je od onih izrazitih lepotica od kojih, kada je vide, muškarci zastaje dah. Gde god da se pojavila, izazivala je opštu pažnju i divljanje.

Njišući bokovima, prišla je Ronaldu Danaveju. Zastala je pred njim i uputila mu zanosan osmeh.

Barmen je prestao da psuje.

Edna je bila iskusna i nije napravila grešku da stane tako da bude na licu vatre, ukoliko bi došlo do pucnjave između Ronalda i nekog od prisutnih.

— Vi ste, dakle, Ronald Danavej? — izgovorila je maznim glasom. — Ne bih vas prepoznala... Kada ste stasali, ja sam bila na školovanju. Kada sam se vratila, vi već niste bili ovde... — Šta je, imate problema?

— Ne, nemam, gospodice — odgovorio je Ronald ljubazno. — Događa se ponekad da ljudi moraju da rasprave neke stvari... Ništa strašno.

— O čemu ste raspravljali? — pitala je Edna Vilis. I dalje se smeškala. Gledala je u barmena, koji je pokušavao da učini nešto sa ranjenom rukom. — Ako me oči ne varaju, onaj čovek je ranjen u ruku — dodala je.

— Zaista mi je žao, ali sam je kriv — odvratio je Ronald Danavej. — Nije poverovao u ono što sam rekao...

— Ah, tako? Znači li to da vi uvek na ovaj način pokušavate da ubedite ljude da je na mestu ono što kažete? — upitala je Edna.

— Pa, ponekad sam prinuđen na to. Naročito ako su ljudi priglupi, kao ovaj vaš barmen.

— Zar nećete da mi kažete o čemu se zapravo radi? — bila je uporna Edna Vilis.

— Zaboravio sam šta je bilo... Iz-

gleda da nije bilo ništa važno, čim sam zaboravio.

Edna je gledala u Ronalda još nekoliko sekundi, a onda se okrenula i polako prišla svom ocu, koji je stajao malo dalje. I ovoga puta je pazila kako staje, da ne bi ometala Ronalda, ukoliko bi bio primoran da puca.

Naslonivši se na oca, zagledala se u Rastija Danaveja, i rekla:

— Da li si još ovde, ili si opet došao?

— Nisam ni odlazio — odgovorio je mladić.

— Onda je krajnje vreme da odeš, Rasti — nastavila je lepotica. — Valjda imaš i druga posla, osim što ločeš i razbacuješ se novcem koji nisi zaradio. Hajde, idi. Vidimo se nekom drugom prilikom.

Mladi danavej je pognuo glavu, Nije se samo on smirio kada je Vilisova ćerka progovorila. I njen otac, iako veoma ljut, bio je spreman da se povuče kada je ona stala pored njega i stavila ruku na njegovo rame.

— U redu — rekao je Vilis namrgodeno — nestanite, i to odmah!

Zagrlio je ćerku, i zajedno s njom pošao u udaljeni ugao prostorije, gde je bio »njegov« sto, za koji niko nije smeo da sedne, čak i onda kada njega nije bilo u gradu. Za taj sto mogao je da sedne samo onaj kog bi sam Vilis pozvao u društvo, i to u njegovom prisustvu, razume se.

Sada odjeknu ljutiti glas starog Danaveja:

— Idemo, Rasti! Ovde nemamo više zašto da se zadržavamo! Napolje!

Svi su bili začuđeni što stari Danavej uopšte više nije obratio pažnju na starijeg sina. Jedino sam Ronald nije bio začuđen zbog toga. Dobro je poznavao svoga oca i ništa ga od njega nije čudilo.

Ona dvojica Vilisovih revolveraša nisu skidali pogled sa Ronalda Danaveja.

Međutim, nijedan od njih nije

preduzeo ništa, čak ni kada je Ronald izlazio iz saluna, nekoliko minuta pošto su dvojica Danaveja već bili izašli.

Izašao je kroz dvorišna vrata, ne obraćajući pažnju ni na koga, niti ikome dozvoljavajući da glasno izgovori pretnju.

Edna Vilis je dugo gledala u vrata kroz koja je Ronald izašao. Potom je glasno uzdahnula i rekla, više za sebe, mada je otac mogao da je čuje:

— Najzad jedan pravi muškarac...

Otac je pogleda i procedi kroz zube:

— Zaboravi ga, kćeri! Ili, ako već misliš na njega, misli na njega kao na mrtvog čoveka!

Edna otvoreno pogleda u oca i zagonetno se nasmeši. Ionako će biti onako kako ona želi, jer tako je bilo otkako zna za sebe.

*

Šta te je navelo, stari, da se spustiš čak sa Rič Fleta? — upitao je Ronald Danavej svog starog prijatelja i ortaka Čarlija Vajtinga.

— Pa, ima novosti — odgovorio je Čarli. — Bio sam u Sejvhornu, a kući sam se vraćao preko Džizvila... Na tom putu sam otkrio neke novotarije...

— Hajde, pričaj. Novosti su u ovoj pustinji uvek dobrodošle, čak i ako su neprijatne — rekao je Ronald Danavej.

— I jesu neprijatne, da znaš — nastavio je starac. — U pitanju je ranč tvoga oca... DE u krugu je u pitanju, sinko, i zato je ta vest za tebe interesantnija nego za bilo kog drugog. Vidiš, oni su najpre bili u Sejvhornu. Otprilike tri nedelje, možda koji dan više. Sada imaju kamp u okolini Džizvila, ali, ako se ne varam, uskoro će napustiti i taj kamp.

— Stari, mnogo si zagonetan i stvarno te ne razumem. Ne znam o čemu govoriš. O kome, tačnije.

— Govorim o naseljenicima. . .

— Pa to nije nikakva novost, stari — nasmejao se Ronald. — Oni su bili ovde i pre nego što sam otišao, i tu su otkako sam se vratio. . . Sele se, naročito pred zimu, sa severa na jug, ili obrnuto, i zadržavaju se gde im je to zgodno. Na to smo navikli svi mi koji živimo u ovim krajevima, i ne vidim ovde ništa interesantno, ni novo. Izuzev ako je u pitanju neko poseban. Da te naseljenike, o kojim govoriš, ne predvodi neki naročito zanimljiv tip?

— Ima više »naročito zanimljivih« momaka, Ronalde. Tačnije, njih sedmorica. Neki od njih uz sebe imaju žene i decu.

Ronald se zagleda u starog Vajtinga, pa ga upita:

— Da li je među njima i neko poznat? Neko o kome smo čuli?

— Njihov vođa zove se Karl Klejz. Ostala imena nisam zapamtio.

Ronald ponovi to ime i zamisli se. Potom odmahnu glavom.

— Nikad čuo — rekao je. — A ti, Čarli, da li ga ti poznaješ?

— Pre ga nisam poznavao, sada, da.

— I, šta je tako interesantno na njemu ili na njegovim prijateljima?

— Možda činjenica da su se zadržali najpre u Sejvhornu, a sada su u Džizvilu. . . A možda i nešto drugo: sva sedmorica, naime, dolaze iz Kolorada. Sa njima je jedan agent. On ih je nagovorio da prodaju svoja stara imanja i da krenu na put prema Arizoni. . .

— E, to je već nešto novo — primetio je Ronald Danavej. — Mnogi takvi agenti su obični prevaranti, koji i najgoru zemlju prodaju kao prvoklasnu oranicu. Pri tom se, naravno, paze da ne budu u blizini kada ti jadni ljudi otkriju i shvate da su prevareni. Zapravo, ja i ne verujem da među tim agentima ima poštenih ljudi.

— Iskreno rečeno, radi se upravo o tom agentu. Mislim, on je najinteresantniji u celoj toj priči. Znaš ka-

ko se zove? Pripremi se na iznenađenje. . .

— Prestani da budeš zagonetan, Čarli. Pređi na stvar. Ko je taj čovek?

— Zove se Gregori Vilis — odgovori starac, očekujući Ronaldovu reakciju.

I, zaista je Ronald žestoko reagovao kada je čuo to ime.

— To se zove novost, Čarli! — uzviknuo je. — Znači, nisu u pitanju naseljenici nego obične bitange! Pretpostavljam da je taj Gregori Vilis u srodstvu sa našim Gemonom Vilisom? Jesam li pogodio?

— Jesi. Njih dvojica su rođena braća.

Iznenada, Ronald reče:

— Moram da se vratim na ranč! Kad moj otac bude čuo ovo što si mi upravo rekao, biće vruće u Ličbergu! Trebalo je to osinje gnezdo odavno da rasturimo! Ali, još ima vremena za to. Oni nitkovi ne treba da nađu ni gomilu pepela, tamo gde je do sada. . .

Ronald se zaletio i činilo se da se njegova bujica reči neće skoro završiti. Iako se bio zaneo, primetio je neobičan izraz na Čarlijevom licu. Starac ga je gledao odsutno, i samo odmahivao glavom.

Pošto ga je dobro poznavao, Ronaldu je odjednom bilo neobično što ga Čarli sluša ne prekidajući ga. To mu je bilo sumnjivo.

— Čarli — upitao je — ti sigurno imaš nekog keca u rukavu?

Starac se lukavo nasmešio.

— Imam — odgovorio je — i to ne jednog. Kao prvo, ne radi se ni o kakvim lutalicama i bitangama, Roni, nego o ljudima koji su u svom kraju uživali određeni ugled. Svi oni su tamo imali svoje rančeve, dođuše ne velike, ali su u svakom slučaju vredni i poštteni ljudi. Tu i počinje problem za DE u krugu. Do sada, naseljenici su bar desetak puta pokušavali da ostanu na vašoj zemlji, a tvoj otac čak nije morao ni da se potrudi da ih otera. Učinila je to suša, koja vlada u ovim krajevima.

Bila je uvek efikasnija nego kiša metaka. Ovo nije plodna zemlja, a ljudi to shvate najkasnije kada dođe vreme prve žetve. Znači, samo od sebe se sve odvijalo u vašu korist. Međutim, ovoga puta nije tako. Ovo nisu kojekakvi nevešti i neiskusni ljudi nego pravi rančeri. Shvataš li to, Roni? Mnogi od njih su u svom kraju bili uspešni odgajivači stoke. Oni još ne znaju kakve prilike vladaju ovde, ali brzo se snalaze.

— Ne vidim ja tu neku opasnost za nas, Čarli. Moj otac zna šta radi. Ima odličnu ekipu kraj sebe. Svaki od tih momaka borio bi se za naš ranč do poslednje kapi krvi!

— Znam... To jesu odlični kauboji i dobri momci, ali nisu ubice. A kada biste ih vi povelili na naseljenike, i kada bi bilo pucnjave, to bi se moglo nazvati ubistvom.

— Zaboravljaš, Čarli, da bismo se mi borili za našu zemlju, za naša prava na njoj!

— Rekao si, za vašu zemlju? Pitam te samo zašto si onu zemlju, gore na Rič Fletu, preveo na svoje ime? Jednostavno si je kupio od državnog službenika, tamo u Sejvhornu, i ona je sada tvoja.

— Nećeš valjda time da kažeš da su to učinili naseljenici? Vidiš, ja sam dugo nagovarao oca da zvanično uknjiži zemlju, ali uzalud, kao što znaš...

— Oni su zemlju platili i uknjižili na svoja imena. Zvanično, i pred zakonom, to je sada njihova zemlja. A njihov agent, Gregori Vilis, potrudio se da za njih odabere lepe parcele. Rasporedene su oko DE u krugu, čak zatvaraju ranč sa dve strane, tako da je on kao uklješten među tim parcelama. A na jugu, kao prirodnu granicu, imate Lejdern. Na toj strmini ima samo nekoliko puteljaka koji mogu da se koriste za jahanje, ali nema nijednog šireg puta kojim bi i krdo stoke moglo da se kreće. Shvataš li sada šta se zapravo dogodilo? Sada više nećete moći

da terate stoku na prodaju, ukoliko od suseda ne dobijete dozvolu za prolaz kroz njihovu zemlju. Jedini je spas da nešto preduzmete, i to bez oklevanja, odmah! Sve sam dobro pogledao kod agenta u Sejvhornu. Trenutno je još slobodan prolaz kroz Šardon kanjon i Kolmerov potok. Tvoj otac će morati jako da požuri ako hoće za DE u krugu da zadrži ta dva prolaza za vašu krda. Jako, Roni!

Ronald Danavej je podbo konja i bez pozdrava odjurio u pravcu ranča DE u krugu.

*

Pa, ne znam baš šta bi tu moglo da se uradi — rekao je Troj Rajsfield, čovek koji je za nekoliko nedelja trebalo da postane zet Eltona Danaveja. Ovaj ga je gledao namrgođeno.

— Smisli nešto, Troje! Tvoja struka je pravo, i sigurno postoji nešto što bi u ovom slučaju moglo da nam pomogne. Te vesti zaista su loše...

— Upravo kao pravnik mogu da kažem da tu ništa ne može da se uradi. Ljudi su zemlju isplatili, ona je regularno uknjižena na njihova imena, i oni su, prema tome, regularni vlasnici. To, međutim, ne znači da oni ugrožavaju vaš ranč. Još ne. Ima još mnogo ničije zemlje, koju možete da kupite. Dovoljno da i posle ovog događaja ranč Danavejevih bude najveći u celom kraju. Jedino morate brzo da se odlučite i da osigurate tu zemlju za sebe.

Temeperamentni Danavej snažno udari šakom o sto, pa viknu:

— E, to ćemo i uraditi! Oružjem ćemo se izbori...

Na to se Troj Rajsfield nasmejao, pa rekao:

— Tako to više neće ići, gospodine Danavej... Od pre izvesnog vremena, u Sejvhornu i široj okolini zakon zastupa jedan sudija, i ako bi se ti ljudi njemu...

Sada Danavej prekide Rajsfielda:

— Sejvhorn je daleko — reče. — A osim toga, onaj sudija i ja smo stari poznanici, potičemo iz istog kraja, tamo u Nevadi.

— Prijatelji ili ne, zakon je zakon i svako ga mora poštovati. Verujem da vam je Rašton Garfild dobar prijatelj, ali je isto tako dobar i pošten sudija. Bar on zna da su pred zakonom svi jednaki, i prijatelji i neprijatelji. On ne može da presudi drugačije nego onako kako sve vreme pokušavam da vam objasnim: gotovo polovina zemlje koja se nalazi na sadašnjoj teritoriji ranča DE u krugu, sada je u posedu doseljenika, jer su je ona sedmorica iz Kolorada platili i uknjižili u zemljišne knjige. To je njihovo vlasništvo i tu više ništa ne može da se promeni. Možda bi vam oni tu zemlju jednom i prodali, ukoliko biste vi...

Mladić ni ovoga puta nije stigao da izgovori ono što je hteo, jer ga je ljutiti Danavej prekinuo:

— Prestani! — viknuo je. — Kako to govoriš?! Pa ti si tako reći već član naše porodice! Moraš da učiniš nešto kako bi dokazao da...

Prestao je da govori i naglo se okrenuo, jer je neko otvorio vrata njegove radne sobe a da prethodno nije kucao.

— A, ti si to, Roni — izgovorio je s olakšanjem. — Stigao si u pravom trenutku.

Bio je to Ronald Danavej, koji je došao da ocu saopšti i neprijatne novosti.

— Zdravo, tata. Zdravo, Troje... — pozdravio je Ronald njih dvojicu, s tim što je budućeg zeta pozdravio sasvim mlako i nezainteresovano. Pošto ga je pogledao samo letimično, ne ukazujući mi nikakvu pažnju, ponovo se obratio ocu. — Ne bi mi se obradovao kada bi znao kakve ti novosti donosim, tata...

— Gore ne mogu biti od ovih koje je Troj doneo — odvratio je stari Danavej. — Moraćemo da se borimo, kako vidim, Roni.

U Ličbergu, kod Gemona Vilisa,

Ronald je video mladog advokata, i odmah je pomislio da se borba, koju pominje njegov otac, odnosi na bogatog Vilisa.

— Vilis ima vremena, ostavimo ga za kasnije — rekao je stoga. — Ima nešto drugo: dobili smo susede...

Ronald se začudio kada je video da te njegove reči nimalo nisu iznenadile oca.

— Upravo to sam čuo od njega — pokazao je Elton Danavej na Troja Rajsilda. — Sakupi naše ljude, i to odmah, Roni. Tim uzurpatorima ćemo pripremiti vatreni doček!

Očekivao je da će njegov stariji sin odmah izaći iz kuće, da bi ga poslušao, jer njegova reč je morala da se sluša bez pogovora.

Međutim, Ronald je ostao da stoji, ne pokazujući nameru da izađe skoro.

Naprotiv; suprotstavio se ocu.

— Neće to ići tako jednostavno, tata, kao što ti misliš — rekao je.

Bilo je to više nego što je stari Danavej mogao da podnese. U jednom trenutku je izgledalo kao da će da nasrne na sina, i to bi verovatno i uradio da nije bio suočen sa Ronaldovim hladnim i odlučnim pogledom.

— Ja sam rančer, Roni — rekao je uzdržavajući se — a ti si samo moj predradnik, odnosno vođa mojih jahača. Sakupićeš ih, i to što je pre moguće i pobrinuti se da oni uzurpatori ne zauzmu našu zemlju!

— Nemamo prava na to — hladno je odvratio Ronald Danavej. — Ti ljudi uradili su ono na šta te ja nagovaram već prilično dugo. Sećaš se onog guvernerovog pisma? Znaš šta nam je on savetovao? Rekao je da moraš osigurati to svoje pravo na zemlju. Smatrao si da nije potrebno da to uradimo, i, vidiš, drugi su bili pametniji od tebe. To je tako, i s tim moramo da se pomirimo. Međutim, još ima dovoljno ničije zemlje, i mi možemo da se proširimo,

kako ne bismo morali da smanjujemo broj naših goveda.

Ronald je pogledao u budućeg zeta, pa nastavio, obraćajući se ocu:

— Samo, to pravo na zemlju ovoga puta moraš osigurati i ozvaničiti, to će ti i Troj potvrditi, kao stručnjak.

Elton Danavej je naprosto sebao pogledom.

— Uradićeš, Roni, tačno ono što ti ja kažem!

Stajali su jedan naspram drugog, otac i sin, obojica isto odlučni i nepopustljivi. Troj je lako zadrhtao kada je osetio koliko tvrdoće ima u obojici Danaveja, i koliko se sve u njima bori da ne bi popustili.

— Tata, nemoj da praviš grešku i da me upoređuješ sa Rastijem. Ja nisam on, zapamti. Možda njemu možeš da zapovedaš i nateraš ga da uradi sve onako kako ti kažeš, bez obzira da li to valja ili ne. Ali, ja sam nešto drugo. Ja mislim i svojom glavom. . . I, još nešto, tata, o čemu sam inače hteo da razgovaram s tobom. Hoćeš da nateraš Rastija da radi kao kauboj. To nije za njega. Ako bude morao da te sluša, i da bude kauboj, propašće sasvim. Neće biti ni ovakakv kakav je sada. Njegovo zdravlje je već odavno narušeno, i on takav posao ne bi mogao da podnese.

Troj Rajsfield je morao da prizna sebi da se divi starijem bratu svoje zaručnice, iako je bilo jasno da ga ovaj ignoriše. Bio je siguran da on sam nikada ne bi smogao snage da se otvoreno suprotstavi starom čan-grizalu, kao što je bio siguran i u to da takvo ponašanje nije na mestu. Bar ne uvek.

— Znači, ti, Roni, ne samo da mi protivurečiš i suprotstavljáš mi se nego hoćeš i da mi naređuješ kako ja da se ponašam! — opet je vikao Elton Danavej.

— Ni jedno, ni drugo, tata — mirno je odvratio Ronald. Što se njega ticalo, davno su prošla vremena kada se plašio oca. Morao je da mu da

na znanje da osim njegovog mišljenja i volje ima i drugih, i da ne mora i ne može uvek da bude onako kako on naredi.

— Upravo zato što sam tvoj predradnik, dužan sam da ti ukažem na ono što ne valja, odnosno na ono što ne bi bilo dobro za ranč i za tebe. A kao tvoj sin, mislim da imam prava da vodim računa o budućnosti našeg imanja.

— Ti, kauboj, imaš samo jedno pravo: da me slušaš! — viknuo je Danavej.

Ronald se nasmejao, što je njegovog oca potupno izbezumilo. Uz to, dodao je:

— Samo budale slušaju bez pogo-vora ono što im se naredi, i ne misle svojom glavom. A takvu budalu ćeš morati da potražiš za predradnika, jer ja nisam od te sorte. Ja sam naprotiv, isti kao ti: hoću da se sluša moja reč! Naravno, kada mislim da sam u pravu.

Starac pocrvene i prodra se:

— Napolje! Izlazi, i da te više ne vidim ovde, Ronalde Danaveje! Dok sam ja živ, u ovu kuću nećeš ući! Odlazi, pre nego što. . .

Ronald se nije uzbuđivao, niti se plašio oca. Mirno je rekao:

— U redu, tata, napustiću ranč, ne moraš to da mi ponoviš. Ali, jednoga dana ćeš shvatiti da sam bio u pravu. U tom slučaju, možeš da me potražiš, da dođeš kod mene i priznaš da si pogrešio. I, ako me budeš zamolio, ponovo ću da budem tvoj predradnik. Ali, samo tako. Ako me budeš molio. Drugačije ne. Sam se nikada neću vratiti, pa ni ako vidim da ranč propada.

Mladić se okrenu i izađe iz radne sobe svoga oca.

Elton Danavej i Troj Rajsfield dugo su gledali u vrata, iza kojih je Ronald nestao.

I, dok se stari Danavej preispitivao nije li ovoga puta preterao u svom gnev, Troj Rajsfield je proračunavao koliko su time porasle nje-

gove šanse da napravi karijeru u Feniksu.

Imao je dobru ideju. Još je »ničija« zemlja bila jeftina, tako reći poklanjala se za male pare. Znao je i to da Elton Danavej nikada ne bi platio ni cent za ono što je ionako smatrao svojim.

Ta ideja imala, je, međutim, samo jednu manu: Rajsfield nije imao ni toliko malo novca, da bi kupio komad zemlje, odnosno da bi ostvario tu svoju ideju. Za sve ono što još nije pripadalo nikome, i što je bilo za prodaju, trebalo je platiti državi oko deset hiljada dolara. Da je ista količina zemlje bila vlasništvo nekog rančera, vredela bi i deset puta toliko.

Osim Eltona Danaveja postojao je samo još jedan čovek koji je mogao od sebe da odvoji toliku sumu: Gemon Vilis!

Troj Rajsfield oprezno prođe pored ljutitig rančera, prema vratima.

— Gospodine Danavej, ja ću o tome još malo da razmslim — rekao je. — Ronald je donekle u pravu. Svakako bi bilo najsigurnije da...

— Gubi se! — prodrao se Danavej.

Troj Rajsfield je to i uradio. Odjednom mu se tiliko žurilo, da se nije ni pozdravio sa svojom verenicom.

Neki ljudi su ga kasnije videli kako jaše prema Ličbergu...

U isto vreme, Grejs Danavej se čudila kada je videla kako njen budući suprug brzo odlazi sa ranča. Odmah je potražila Ronalda, koji se upravo pripremao da napusti ranč.

— Šta je, Roni, zar tata ima loš dan? — upitala je. — Troj još nikada nije otišao sa ranča a da se ne pozdravi sa mnom.

Ronald je nekoliko sekundi ozbiljno gledao u devojk, a onda joj je rekao:

— Već odavno sam hteo da ti kažem nešto, sestrice... Zapravo, hteo sam da te pitam šta si našla na tom Troju. Šta ti se na njemu sviđa toliko da si spremna čak i da se udaš za njega?

Devojka se bezazleno nasmeši.

— Šta imaš protiv njega, veliki brate? — upita. — Troj je pravi gospodin, u svakoj situaciji. Osim toga, pred njim je lepa budućnost. Ti znaš tatu. Da taj momak nije dobar za mene, i za našu porodicu, on bi bio prvi koji bi to primetio i preduzeo nešto protiv naše veze. I sudija Garfield iz Sejhorna kaže da će Troj napraviti lepu karijeru. Možda se tebi on ne sviđa zato što ne bi mogao da bude dobar kauboj ili rančer. Ali, bar kauboja ima koliko hoćeš, a advokata...

— Da, njih nema toliko kao kauboja — nasmejao se Ronald. — A da li si ti razmišljala o tome kako će biti kada više ne budeš živela ovde, nego u nekom gradu, daleko od porodice?

— Zašto bih razmišljala o tome? Zna se da je sudbina žene da ide za mužem — odvratila je Grejs ozbiljno. — Naša majka je odrasla u drugom mestu, u velikoj kući, gde se četa slugu brinula samo o tome kako da njoj bude lepše i bolje, pa ipak, kada se udala za tatu i otišla da živi sa njim, nije se žalila. Ja se ne sećam da sam je ikada videla zabrinutu i tužnu. A kada smo se svi doselili ovamo, u Arizonu, ništa se nije promenilo. Bilo je normalno da ona ide tamo kuda joj ide muž i nova porodica.

— Pa, ne znam... Ja sam se još rodio u Nevadi... Čini mi se da je mama često bila zamišljena i tužna, bar u početku, kada smo se doselili ovamo. Ne znam ni sam zašto, ali ponekad sam imao utisak da mama mrzi tatu. Pogotovo kada su se on i Rasti zakačili, kada je tata vikao i besneo. Čak se i ne sećam da sam je video da se smeje. Kada pomislim na to da bi i ti mogla da budeš tako zamišljena i da patiš za starim krajem... Navikla si da živiš ovde i ne mogu te zamisliti u nekom pustinj-skom gradu, daleko od svih nas. Ali, to je tvoja stvar. Ako si tako odlučila, neka ti bude.

Rekavši to, Ronald se naglo okrenu i izjuri iz prostorije. Grejs je začuđeno gledala za njim. Njih dvoje su se uvek dobro slagali, bolje nego ona i Rasti, ili njih dva brata.

Otkako je znala za sebe, Grejs je pamtila da ju je Rasti uvek štiti i čuvao od svakog zla. Nikada nije osećala da su njih dvoje zapravo tuđini jednom drugom.

Jer, Grejs nije bila rođena Danavej. Nju su Danavejevi bili usvojili kada je bila beba od nekoliko meseci i kada je gospođa Danavej saznala da, posle Rastija, više neće moći da rađa.

Grejsin otac bio je propovednik, čija je žena umrla na porođaju i koji posle nje nije živio dugo. Poginuo je od zalutalog metka prilikom dvoboja dvojice suparnika. U to vreme, u Sejvhornu, gde su Danavejevi uzeli malu Grejs, bilo je samo nekoliko kuća i koliba.

Bilo je to pre osamnaest godina.

Od tada je Grejs živela kao član porodice Danavej, na ranču DE u krugu. Odsustvovala je samo nekoliko godina, kada je bila na školovanju, na Istoku. Tamo je stekla obrazovanje i manire, koje kao rančersko dete nije mogla da stekne u zaštićenom kraju Arizone.

*

Kroz prozor svoje sobe, Grejs je videla Ronalda kako na svog konja tovari svoje stvari.

Uto se na dvorištu pojavio Rasti.

Grejs nije mogla da čuje o čemu njih dvojica razgovaraju, ali je videla kako Ronald ostavlja konja i odlazi sa mladim bratom iza korala.

Pridružio im se i Džilbert Torens, stari čovek, koji je još u Nevadi jahao za Danaveja.

— Čuo sam da odlaziš — rekao je Ronaldu. — Samo nemoj da ideš daleko odavde, momče. Otac ti je zaista tvrdoglav i grub. Ponekad je napodnošljiv, ali ipak je to tvoj otac. I, on vas voli, obojicu.

— Možda je i tako, Džilberte. Možda nas i voli, samo što mi to ni po čemu ne možemo da primetimo. . .

Starac je i dalje branio Eltona Danaveja.

— Šta bi ti hteo? Da vas grli i ljubi, vas, odrasle muškarce? Ja ga dugo znam, i oduvek je bio tako krut. Dobar je on čovek. Samo, eto, svako ima neku manu. . .

— Da, svako, samo ne i ti, je li tako, stari?

— Nisam to hteo da kažem. Uh, ja sam celoga života. . . bolje da ne pričam! Misliš da se opet pravim važan, je li? Eh, da sam koju godinu mlađi, video bi ti! Ne bi mi se stalno rugao.

Stari Torens bio je kao član porodice i Rastija i Ronalda je voleo kao sopstvene sinove. Naročito Ronalda, koji je od njega naučio više nego od oca.

— Šalu na stranu — nastavio je Džilbert. — Shvati ozbiljno to što ti kažem. Nemoj da ideš daleko odavde. Uskoro ćeš biti potreban ranču i. . . ocu.

— Znači, i ti znaš šta se događa?

— Kako ne bih znao! Možda ću uspeti da urazumim tvog svojeglavog oca.

Ako je iko mogao da utiče na Eltona Danaveja, onda je to bio stari Džilbert. Nikoga osim njega nije ni hteo da sasluša, kada je o nečemu već imao svoje mišljenje. Čak ni svoju ženu, koju je voleo iznad svega.

Rasti se pojavio noseći skupoceno sedlo, koje je nedavno dobio za rođendan.

Sedlo je bilo izuzetno lepo, najlepše koje se ikada našlo u kući Danavejevih.

— Uzmi ga, brate — rekao je, pružajući ga Ronaldu. — To ti mogu dati, jer je lično moje i ne pripada ovom prokletom ranču.

Stari Torens mu reče:

— Kako to govoriš? Pa to je tvoj ranč, Rasti! A za čoveka ne postoji veća svetinja nego što je. . .

— Umukni, stari. Prestani da po-

puješ — rekao je Ronald Torensu. — Svi mi znamo šta za čoveka znači ranč, a to što Rastiju DE u krugu nije neka svetinja, kriv je naš otac. Mali — okrenu se on prema Rastiju — trebalo bi da ti tata da malo više vremena, da te pusti da se snađeš. Hteo sam to malopre da mu objasnim, ali mi nije dozvolio da do kraja kažem ono što sam hteo. A sada, kada opet odem, možda za tebe dolaze još gori dani, Rasti. Posle mene ti dolaziš na red, da budeš predradnik. On je tako odlučio, i sve dok ima sina, drugog neće uzimati za predradnika na svom ranču. Dosad te je ostavljao na miru, ali otkako si napunio dvadeset i dve godine, smatra da si dovoljno star da preuzmeš svu odgovornost za ranč. Ja ne mislim tako, ali on ne pita nikoga. Moraćeš da se pomiriš sa tim da budeš kauboj, koliko god ti to ne odgovara.

— Teško meni. . . Nisam mislio na to sve do ovoga trenutka, Roni. Jedno je obavljati kaubojske poslove na ranču, a drugo je biti predradnik. Kako ću ja s tim izaći nakraj? Ne, ja to ne mogu. Nikako. To će biti moj kraj, ako ne budem nekako mogao da eskiviram.

— Nije to tako strašno kao što ti se sada čini — tešio je Ronald svog mlađeg brata, koji je sada bio uspaničen. — Džilbert će ti pomoći, kao što je i meni pomagao, kada sam postao predradnik. I, ako se budeš bar malo trudio, bićeš dobar. Samo pazi, nemoj da ti padne na pamet da odjednom radiš više stvari i da se rasplinjavaš. Hteo sam da kažem: nemoj da uzimaš zalogaj koji nećeš moći da progutaš. Budi strpljiv. I, obećavam ti da ću dolaziti da ti pomognem. . .

— Znam da neću uspeti, Roni — žalio se Rasti. — Siguran sam. Bar ja poznajem sebe.

— Ako je tako, onda smogni hrabrosti i to reci ocu. Verovatno će te oterati od kuće, kao i mene. U tom slučaju, obrati se meni. Dodi kod mene. Na mom malom ranču

na Rić Fletu uvek ima mesta za tebe. Tamo te niko neće prisiljavati da radiš ono što ne znaš i što ti se ne radi. Samo, molim te da pokušaš. Samom sebi si dužan da učiniš sve da bi uspešno vodio ovaj ranč. Ako ti ne uspe, rekao sam ti: dodi kod mene. Moraćeš da naučiš kako da se suprotstaviš tati, kako da mu kažeš ono što hoćeš da on čuje od tebe. Samo tako ćeš moći da ga se oslobodiš.

Na to Rasti nije znao šta da kaže. Naslonio se na ogradu korala i ćutke gledao u brata. Mahnuo mu je kada je ovaj odlazio. . .

*

Gemon Vilis se veoma iznenadio kada se kod njega, u Ličbergu, mimo dogovora, pojavio Troj Rajsfield. Ipak, strpljivo ga je saslušao.

Njegov glavni cilj bio je da uništi Eltona Danaveja i njegove sinove. Odlučio je da počne od Ronalda, da njega najpre izbac iz igre koju je igrao protiv rančera. Pri tom mu nije dan ulog nije bio prevelik, nijedno sredstvo nedozvoljeno. Bio je spreman da da gomilu novca onome ko bi mu pomogao da uništi Danavejeve.

Pošto je Rajsfield rekao ono što je imao da kaže, Vilis je spremno odgovorio:

— U redu, Troje, novac imam. Otići ću sa vama u Sejvhorn. . .

Nisu mogli da krenu istoga dana, jer je već bilo kasno, a po mraku se nije moglo voziti dvokolicom po lošem i izbrazdanom putu. Gemon Vilis nije jahao konja, jer je za to bio previše debeo i nijedan konj ne bi mogao da ga nosi više od dve milje.

Dogovorili su se da pođu sledećeg dana, odmah ujutro.

U grad su stigli oko podneva, i odmah su se uputili kod službenika zaduženog za prodaju državne zemlje i uknjižbu. Međutim, ispostavilo se da su stigli prekasno.

Navodno, još pre podne bio je neko istim poslom i sa istom name-

rom kao njih dvojica. Ostatak slobodne zemlje na teritoriji ranča DE u krugu i oko njega, već je bio prodat. Agent nije hteo da kaže ništa osim da je zemlja bila kupljena za Danavejeve. Da je umesto mladog advokata Rajsfielda i Gemona Vilisa bio neko drugi, možda bi i bio spreman da razgovara. Ali, njih dvojicu nije baš voleo.

*

Ronaldu Danaveju je zaigralo srce kada je na uzvišici, u zelenoj dolini, ugledao svoju kućicu. Oko nje pasla su njegova goveda — nije ih imao mnogo; nekoliko desetina krava i dva rasna bika. Ali, sve to bilo je njegovo. Sa njegovim žigom RD. Kuća je doduše bila zajednička, njegova i Čarlijeva, ali to nije menjalo ništa u Ronaldovom osećanju da ima nešto svoje.

U blizini je bio potok, gde su u svako doba godine goveda mogla da se napoje.

— Hej, Čarli! — viknuo je Ronald, kada je stigao blizu kuće.

Nije bilo odgovora. Čarli je čuvao Ronaldovu stoku, iako to nije bilo potrebno, jer u tom kraju već godinama nije bilo kradljivaca stoke.

Ronald sjaha.

Kada je ušao u kuću, video je da je sve u redu. Ali, gde je Čarli? Sunce je već počelo da zalazi, i u polumraku kućice Ronald je jedva otkrio list ispisan hartije, koja je bila zakačena iznad ognjišta.

»Roni, ovo je poruka za tebe, ukoliko naiđeš dok nisam ovde. Pones-talo mi je kafe i duvana, pa sam otišao u kupovinu. Vraćam se za dva dana.«

Ronald je znao da u kući nema mnogo namirnica ni ostalih potrepiština, pa je doneo ponešto. Ostatak je nameravao da kupi sledećeg dana, u Džizvilu. To je bilo mnogo bliže nego da ide čak u Sejvhorn.

Onda mu je palo na pamet: stari Čarli je sigurno otišao u Sejvhorn,

jer za Džizvil mu ne bi bilo potrebno čak dva dana.

Zašto je otišao tamo, kada je kafu i duvan obično nabavljao u Džizvilu, kod Pitera Kizdena? Šta stari hoće u Sejvhornu?

Osim toga, čudilo ga je što mu Čarli ništa nije rekao pre podne, kada su bili zajedno. Valjda je i tada znao da u kući nema dovoljno kafe i duvana.

Zašto mu to nije rekao?

Šta se dogodilo tu, gore, na Rič Fletu, što je navelo starca da donese iznenadnu odluku?

Ronald je predosećao da je posredi neka neprilika.

To mu nije dalo mira. Odložio je petrolejku i šibice, koje je upravo uzeo, da osvetli unutrašnjost kuće. Odlučio je da ostane u mraku, za svaki slučaj.

Uskoro se sasvim smrklo.

Na dve strane kuće bila su po dva uska proreza, umesto prozora. Opresno je išao od jednog do drugog, osmatrajući predeo oko kuće.

U mraku, koji je sasvim zavladao, nije video ništa.

Pipajući, Ronald je došao do kreveta i legao ne svlačeći se. Pored sebe je stavio pušku i odlučio da ostane budan. Predosećao je opasnost i nije želeo da ga nešto ili neko iznenadi u toj divljini, gde miljama okolo nema nikoga, niti bi ga iko mogao čuti.

Međutim, ubrzo ga je savladao umor, i nije ni osetio kada je zaspao.

Da je spavao, saznao je tek kada je kroz proreze doprlo jutarnje sunce. Skočio je sa kreveta i u dva skoka se našao pored proreza, i pogledao napolje.

Isto je uradio i na ostala tri proreza. Sve dok je dopirao njegov pogled, nije bilo ničeg sumnjivog. Sve je bilo mirno i, sada po danu, pitomo.

Zapalio je vatru na ognjištu, i skuvao sebi kafu, uz koju je pojeo i nekoliko biskvita. Pošto je doručko-

vao, odlučio je da krene u potragu za Čarlijem.

Možda je ipak otišao u Džizvil, zbog naseljenika o kojima je pričao Ronaldu prethodnog dana. I, ako ga ne nađe tamo, tim, zaobilaznim putem stići će i u Sejvhorn.

Odmah je krenuo.

Jahao je po lepom danu sve do podneva, kada je stigao u Džizvil. Nije mogao da previdi kamp naseljenika. Iako prethodno o tome nije razmišljao, Ronaldu je iznenada došla ideja da bi mogao da poseti taj kamp.

Okrenuo je konja i pošao prema njemu.

Nekoliko desetina jardi ispred kampa, susreo je trojicu ljudi, čija mu lica nisu delovala baš prijateljski.

— Dobar dan — hladno ga je pozdravio jedan od trojice, koji se od ostale dvojice razlikovao i po pogledu, i po odeći. Dok su oná dvojica bili obučeni kao kauboji, treći je na sebi imao gradsko odelo i bio neka-ko uglađen, gospodskog držanja, ali i lukavog pogleda.

— Dobar dan želim — otpozdravio je Ronald. — Tažim jednog čoveka... svog partnera. Zove se Čarli Vajting, stariji je i ima sivog konja. Možda ste ga videli?

— Ne, nismo videli nikakvog starijeg čoveka na sivom konju, niti smo čuli to ime. Još nešto, stranče?

Bilo je to prilično neljubazno u kraju gde i najobičniji siromašak drži do gostoljubivosti. Odjednom, Ronalda ponovo spopade predosećanje opasnosti.

Instinktivno je približio desnu ruku koltu, a u isto vreme je rekao:

— Da, još nešto... Zovem se Ronald Danvej... Kako vidim, ni to ime vam ne znači ništa?

Ronaldu nije promaklo da je preko lica tog čoveka preletela senka. Odmah je naslutio o kome se radi.

Gotovo potcenjivački, elegantni čovek reče:

— Da li te vaše reči da shvatim

kao pretnju? Upozorili su nas na to da ste prilično... da ste skloni nasilništvu i da se ponašate samovoljno. Zato bih vam savetovao da dobro razmislite pre nego što biste napali ikog od nas. Odmah biste protiv sebe imali sve ove ljude — pokaži on iza sebe.

Ne upuštajući se u komentarisanje njegovih reči, Ronald upita čoveka:

— Vi ste, pretpostavljam, Gregori Vilis?

— Da, ja sam taj. Pa, šta?

— Ništa — odgovori Ronald smeškajući se. — Hteo sam samo da znam da li ste zaista brat Gemoni Vilisa, koji je od nekada mirnog i naprednog grada napravio pravo banditsko gnezdo. Ne ličite na njega, bar ovako, spolja. Nadam se samo da ni po karakteru nemate mnogo sličnosti sa njim.

— Zar ste došli ovamo da vređate Vilisove? — oštrim glasom je upitao Vilis. — Ako je tako, onda će za vas biti najbolje da odmah nestanete!

— Došao sam da upozorim vas i vaše pratioca, ni zbog čega drugog. Ionako ćete od nekoga saznati, pa bolje da vam ja to kažem. Ja, naime, nisam više predradnik ranča DE u krugu. Ta činjenica mogla bi da zavarava i vas, i neke druge ljude. Dobro zapamtite ovo što ću vam reći, jer može da vam bude od velike koristi. Mi Danavejevi hoćemo tu i tamo da se zakačimo među sobom, ali ako je ijedan od nas ugrožen sa neke druge strane, onda smo složniji nego iko. Onda smo prava porodica, i čvrsto stojimo jedan uz drugog. Ja nisam vaš prijatelj, Vilise, niti prijatelj ovih ljudi, koje ste doveli. Zato nemam zašto da budem na vašoj strani. Dakle, zapamtite: bez obzira na sve, ja ostajem sin svoga oca! — Ipak, znači, pretite — rekao je Gregori Vilis. — Pa, ne brinite, neću zaboraviti ni vaše reči, ni vas. Međutim, čini mi se da ste ipak prevideli nešto: zakon je na našoj strani. O nedavno u Sejvhornu radi šerif koji se zove... — on ućuta da bi ime, ko-

je će izgovoriti, ostavivši što veći utisak na Ronalda Danaveja — ... Lorni Hadson!

Ronald odavno nije bio u Sejvhornu, i za njega je zaista bila novost da tamo ima šerifa. Naravno, bilo mu je poznato njegovo ime, i time je više bio začuđen. Zar je čovek, kakav je Hadson, pristao da predstavlja zakon u tom gradu?

Bio je tip koji je nekoliko godina ranije uspeo da dovede u red grad kakav je tada bio Sevidž. Ukrotio je taj divlji grad, a posle toga su ga pozivali još nekoliko puta u slična mesta. Uvek je uspevao da sredi stanje, nikada nije zatajio kao šerif.

Otkud sada on u Sejvhornu, pitao se Ronald.

Ronald nije verovao da ima pravog razloga da se Hadson dovede u Sejvhorn, jer je grad, za prilike na Zapadu, bio prilično miran. Možda je sudija Garfild iskoristio svoj ugled da bi tog čoveka doveo za šerifa u Sejvhornu, zato što je očekivao da će njegova pomoć biti neophodna.

Garfild je bio poznat po tome da je neke stvari mogao da predvidi, i u tome je imao mnogo iskustva. I, ako je u gradu trebalo da vlada potpuni red, ili da se spreče neprilike, Hadson je bio onaj pravi.

I, ako se sada Ronald nasmejavao kada je čuo to ime, za to je imao razloga.

Jer, bez obzira na to što se pričalo o Hadsonu, o njegovim ostrim metodama i strogom ponašanju, jedno nije moglo da se porekne: Hadson je bio pravičan i nepodmitljiv. Fanatično se držao zakona, i nikome nije gledao kroz prste, makar u pitanju bio i njegov rođeni brat.

— Za to mesto ne postoji bolji čovek — rekao je Ronald Gregoriju Vilisu.

Ovaj nikako nije mogao da shvati otkud to da je mladi Danavej tako hladan i zadovoljan ako za protivnika ima šerifa kakav je bio Lorni Hadson. Jer, bio je siguran da će Danavejevi morati da se bore i bra-

ne zato što i dalje polažu pravo na zemlju koja zvanično nije više njihova.

— U pravu ste. To koliko je Hadson dobar za to mesto, osetićete na svojoj koži — odvratio je Vilis.

— A možda i vi — nije mu Ronald ostao dužan. — I vi, i ljudi koje ste doveli sa sobom. Lorni Hadson je nepodmitljiv i drži se slova zakona. A ja protiv zakona sigurno neću ništa preduzimati. Zato mi odgovara što je baš on šerif.

Opet je Vilis bio iznenađen. Njegov brat mu je u pismu veoma detaljno opisao Danavejeve, a naročito Ronalda, i to se sada nije slagalo sa utiskom koji je on stekao o ovom mladom čoveku.

— Zar... ne nameravate da preduzimate ništa protiv ljudi koje će da zaposednu zemlju koju vaš otac smatra svojom? — upitao je. — Naravno, vaš otac je u zabludi, to moram da naglasim.

Kad je izgovarao poslednje reči, Gregori Vilis je delovao nesigurno. Bio je to znak da ni on nije načisto šta da misli, sada, kada su stvari krenule onako kako on to nije očekivao.

— Ja ne znam šta će moj otac da radi, Vilise — rekao je Ronald. — Govorim samo u svoje ime, a on je gazda ranča DE u krugu. I, ostaće, sve dok je živ!

— Aha, znači, on će se boriti! — kao da je jedva dočekao Vilis. Pri tom mu je glas zvučao tako, kao da mu je laknulo. Da Ronald već nije bio nepoverljiv prema njemu, posle ovoga bi postao.

— Izgleda da bi vam to više odgovaralo — komentarisao je. — Sada već imate neke sličnosti sa svojim bratom iz Ličberga... Mene samo interesuje šta vi i vaš brat imate protiv nas, Danavejevih.

— Vi ste prvi čovek sa tim prezi-
menom kog vidim — rekao je Vilis
nehajno. — Da li moj brat ima nešto
protiv vas Danavejevih, ja to ne
znam. To ćete pitati njega. I, ja ne

zastupam njegove interese, nego interese ovih ljudi, ovde. Mislim da je time sve rečeno.

Nije sačekao da Ronald kaže nešto nego se okrenuo i pošao prema kampu. I jedan od ljudi koji su do malopre stajali pored njega, pošao je za njim.

Drugi pride Ronaldu još bliže, i reče:

— Ja sam Karl Klejz. Moji susedi izabrali su me za svog vođu na dugom putu dovede, i još izvesno vreme ću obavljati taj posao. Moram vam reći da se nas ne tiče šta među sobom imaju Danavejevi i Vilisovi. Mi smo mirni ljudi i sve što nas interesuje je naše zakonsko pravo na ovoj zemlji. Ako nam niko ništa ne bude uradio, mi sigurno nećemo prvi ništa preduzimati da bismo narušavali red u ovom kraju. Eto, smatrao sam potrebnim da vam to kažem...

Sada se i on okrenu i pođe za onom dvojicom.

Ronald je izvesno vreme zamišljeno gledao za njim i tom prilikom nije mu primaklo da mnogi ljudi, tamo kod kola, gledaju u njega nepoverljivo i drže ruke blizu svojih koltova i pušaka.

Okrenuo je konja i nastavio da jaše prema malom gradu, gde je mislio da će naći svog starog partnera i prijatelja Čarlija Vajtinga.

*

Nije prošlo više od pola sata, kada je Ronald, ne našavši Čarlija, napustio Džizvil. Tamo mu je trgovac, kod kog se Čarli obično snabdevao, reko da starog momka već dugo nije video. Da je Čarli dolazio u Džizvil, prvo bi sigurno svratio kod njega.

Tako Ronaldu nije preostalo ništa drugo nego da nastavi za Sejvhorn.

Odavno nije bio u tom gradu, i sada je, ujahavši u njega, zaključio da se mnogo promenio, da ima novih i većih zgrada, pa i novih ulica. Bilo

je već veče, i ulice su bile dobro osvetljene. Tako je Ronald primetio čoveka sa šerifskom zvezdom, koji je, ugledavši ga, krenuo prema njemu.

— Dobro veče, stranče — pozdravio je šerif Ronald. — Ja sam šerif ovoga grada i zovem se Lorni Hadson. Vas ovde do sada nisam video... Zato ću vam reći da je ovo miran grad, u kome se ljudi kreću nenaoružani. Niko ne može da nosi oružje sa sobom. Svoje ćete predati Beriju Tolbenku. On je preko, u dućanu. To ćete uraditi ako odmah ne idete dalje, odnosno ako mislite da se zadržavate u Sejvhornu i... ako ste došli sa dobrim namerama.

Ronald dobro pogleda šerifa.

Znači, to je nedaleko čuveni Hadson! Nije izgledao onako kako bi čovek pomislio, na osnovu priča koje su kružile o njemu. Onaj ko nije čuo o njemu, mogao bi, po njegovom izgledu, da pomisli kako je to neki jačač, običan kauboj, koji je, eto, na određeno vreme prihvatio dužnosti delioca pravde.

— Moje ime je Ronald Danavej — predstavio se Ronald. — Ako vaši propisi važe za sve, i ja ću ih se pridržavati. Došao sam sa dobrim namerama i nimalo mi nije do kavgе i borbe.

— A, vi ste, znači, Ronald Danavej! — reagovao je Hadson. Sada je njegov glas zvučao manje ljubazno nego malopre. — Pričali su mi o vama... Moram vam reći, da to nije bilo bogzna šta dobro, Danaveje.

— Interesantno... U tom slučaju, vi ste već stvorili svoj sud o meni? Baš bi me zanimalo kakav je.

— Izgleda da vi o meni niste ništa čuli, inače biste znali da se ne oslanjam ni na čije mišljenje nego da stvaram isključivo svoje, i to na osnovu sopstvenog iskustva, a ne na osnovu onoga što čujem od drugih. Još nikada nisam napravio grešku da jednog čoveka posmatram očima drugog. Ja ostavljam sebi dovoljno vremena da steknem svoj sud. Ako imam prilike za to,

razume se. Ako nemam, onda nije ni potrebno da detaljno procenjujem nekoga. Čovek moga iskustva može brzo da proceni čoveka. Dovoljno je da porazgovara sa njim.

— Tako je, šerife. Što se toga tiče, slažemo se. I ja mislim kao vi. Ni ja o vama nisam stekao sliku kakvu sam mogao na osnovu priča koje kruže o vama.

— Verujem da ni u tim pričama nema ničeg dobrog — hladno je odvratio šerif Hadson.

— Kako se uzme. . . U svakom slučaju, ima ljudi koji o vama ne misle ništa dobro. Na primer, među njih spadaju braća Vidmark, koji su, nedavno, na teritoriji na kojoj ste vi nadležni. . . Šerif odmahnu rukom.

— Nije važno — reče. — Ja sam ovde još nov i ne poznajem dobro ni kraj, ni ljude. Tim nitkovima je uspelo da mi umaknu. Međutim, jednoga dana će mi ipak naleteti!

— Znači li to da nećete preduzimati ništa, nego ćete čekati da oni sami dođu pred vas?

— Možda. . . A možda i ne. Biće mi dovoljno da budem u vašoj blizini, Danaveje, pa da ih upecam. Šta vi mislite o tome? Čuo sam da ste vi krivi za smrt najmlađeg Vidmarka. Da li je to tačno?

— Tako bi moglo da se kaže — odvratio je Ronald Danavej. Ipak, sa moje tačke gledišta to izgleda malo drugačije, šerife. Onaj Mič Vidmark me je izazvao. On je mene hteo da ubije, i ja sam morao da se branim. Na to ima pravo svaki čovek na Zapadu. Na žalost, posle nije imao prilike da mi kaže ko mu je bio nalogodavac, jer je bilo očigledno da on i ja ne možemo ništa da imamo jedan protiv drugog. . .

— No, to je vaš problem, Danaveje, a ne moj — nezainteresovano je rekao šerif.

— Tačno je, a i očekivao sam da to kažete, šerife. Za vas je zločin zločin tek kada se izvede. Ni u ovom slučaju ne želite da znate ko je stajao iza Vidmarkove namere da me

ubije. Da je uspeo u tome, možda biste se zainteresovali. No, to je vaš sistem rada. A to što jednom mrtvom čoveku ništa ne koristi što je njegov ubica otkriven, za vas ne znači ništa. O tome verovatno ništa ne piše u knjigama i u zakonicima, kojih se fanatično pridržavate.

— Pustite takve razgovore i pridike, Danaveje. Ja sam šerif, a ne dadilja. Svako mora sam da se čuva i vodi računa o sebi.

— Dobro, nećemo o tome. Nego, znači, vi kao šerif zabranjujete da ljudi u ovom gradu nose oružje sa sobom. Poješću sopstveni šešir ako se i braća Vidmark pridržavaju tog propisa! A ne zaboravite da oni sada imaju dvostruki razlog da me ubiju. Prvi je što hoće da mi se osвете za bratovu smrt, a drugi, sigurno im je stalo do toga da dovrše posao koji je on bio preuzeo na sebe. Možda mu je nalogodavac dao novac unapred, a braća su novac uzela, i sada. . .

— Nemamo šta da diskutujemo, Danaveje. Ili odmah predajte svoje oružje, ili napustite grad — rekao je šerif Hadson.

— Niko vas ne primorava da ostanete. A ako to ipak učinite, moraćete se pridržavati propisa, kao i svi drugi. I, još nešto: nemojte pasti u iskušenje da proveravate koliko mogu da budem tvrd prema nekome ko krši zakon. Laku noć!

Šerif je pošao dalje.

Beri Tolbenk, jedan od članova gradskog veća, već je bio izašao iz dućana, kada je čuo šerifov razgovor sa Ronaldom Danavejem.

Imao je pušku u ruci, ali Danaveja nije držao na nišanu. Prepoznao ga je.

— Opasan je naš šerif, šta kažeš, Roni? — progovorio je Tolbenk. — Bogami, ne bih voleo da sam u koži onih na koje se on nameri. Teško banditima kojima je on za petama!

— Misliš na braću Vidmark? — pogodio je Ronald. — Do pre nekoliko minuta, o tom čoveku imao sam

sasvim drugačije mišljenje. Verovao sam da je oštiri i odlučni.

— A šta bi ti hteo, Roni? I šerif i njegovi ljudi sve do jutra bili su Vidmarkovima na tragu. Mogu ti reći da je potera bila sastavljena od veoma sposobnih ljudi. Gotovo su ispadali iz sedala, jutros, kada su se vratili, toliko su bili umorni. Mnogi su šerifu prebacivali da je kriv zbog neuspeha, ali on nije obraćao pažnju na to. Ima čovek strpljenja. Iako je bio premoren kao pas, odmah je otišao u svoju kancelariju i nastavio da radi. Kasnije je otišao da se obrije i nastavio da radi kao da je spavao celu noć. Taj je tvrd kao čelik, kažem ti. Ne brini ti ništa. Ne zvao se ja Beri Tolbenk ako on ubrzo ne pohvata te bandite.

Ronald se nasmejao na to.

— Sve mi se čini — odvratio je — da ćeš morati da izmisliš za sebe drugo ime, Beri. Izgleda mi da vaš novi šerif ima druge namere, a ne da juri za braćom Vidmark. Smislio je on nešto bolje i lakše za sebe. Čuo si šta je rekao? Njega nije briga što je moja koža u pitanju. Nije me pitao da li mi se sviđa ili ne da izigravam mamac braći Vidmark.

— Nije valjda da se zbog toga ljutiš na šerifa? Ja, opet, mislim da mu je ideja izvanredna.

— I ja bih mislio kao ti da je naučio tebe da postavi za mamac, Beri. Ko zna, da sam na njegovom mestu, možda bi i meni tako nešto palo na pamet. Samo što to čoveku sigurno ne bih otvoreno rekao.

— Vidiš, on je iskren — nastavio je Beri. — Po tome se i razlikuje od drugih. Poznajem veliki broj ljudi i, veruj mi, još nisam sreo poštenijeg čoveka. Uvek, u svakoj situaciji, on je fer, i čovek uvek zna na čemu je sa njim. Ništa nikome ne radi iza leđa.

— No, dobro, zaboravimo Hadsona. Nego, ja tražim Čarlija Vajtinga. Da nisi negde video starog lutalicu?

— Jesam, video sam ga — odgovorio je Beri. — Bio je danas kod

mene, da pazari. Mogu ti reći da je nakupovao toliko toga da sam pomislio da sledećih godinu dana neće dolaziti u grad. Kao da je odlučio da napravi ratne rezerve.

— Otkud ti baš ta ideja? Mislim, što pominješ reč »rat«?

— Pa, kad se setim koliko je municije nakupovao, ništa drugo mi i ne pada na pamet.

Znači, pomislio je Ronald, stari lisac je danas pazario neuobičajeno mnogo. Zašto je kupio mnogo municije? Možda on zna više nego ja? Možda zna nešto što ga je navelo da se dobro snabde municijom?

— Beri, dobro te poznajem, i znam da obično saznaš ono što te interesuje. Zato i pretpostavljam da si se raspitao kod mog ortaka zašto je uzeo toliko olova.

— Naravno, Roni. Međutim, nisam imao sreće da saznam nešto određeno. Umesto da mi odgovori, on me je bezazleno upitao zar mi se ne sviđa što sam napravio tako dobar posao. Na to nisam znao šta da mu kažem.

Ronald je dobro poznavao starog Čarlija. Kad nešto nije hteo da kaže, onda tu nije bilo pomoći, niti koristi da se čovek i dalje raspituje.

— Da nije možda ostavio poruku za mene, Beri? — pitao je Ronald.

— Do ovoga trenutka, nije. Možda će to uraditi tek sutra, kada bude došao po ono što je napazario.

— Znači, on je još ovde? — obrađivao se Ronald. — zašto mi to odmah nisi rekao?!

— Nisi pitao, Roni. Pitao si samo da li sam ga video, i ja sam ti odgovorio.

— Baš si zagonetan. Znam te kao pričljivog tipa, i to što mi nisi rekao, sigurno ima svog razloga. Lukav si ti momak, Beri. Šta ti je danas? Čovek mora da izvlači iz tebe svaku reč.

— U pravu si, imam razloga za to. Naime, tvoj ortak mi je rekao da će mi uši izvući ako ikome zucnem da je bio kod mene. Sasvim ozbiljno

mi je savetovao da to odmah zaboravim. Kako mi se čini, on nije od onih koji ne drže obećanje.

— Znaš li bar gde je sada? Ili to nećeš da kažeš čak ni meni?

— Verovatno je stari mislio na sve osim na tebe, kada mi je zabranio da ga pominjem. Eno ga kod Emerija Goldbluma.

Ronald je pozdravio Berija Tolbenka i uputio se u potragu za svojim prijateljem.

Emeri Goldblum je bio Čarlijev vršnjak, i njih dvojica su se nekada družili. Jahali su zajedno, delili dobro i zlo. Ali, jednoga dana je stari Goldblum imao okršaj sa nekim revolverašem, koji je hteo da ga ubije.

Emeri je imao više sreće, i ostao je živ, za razliku od svog protivnika.

Ipak, ni za njega nije sve dobro završilo. Bio je pogođen u nogu; metak mu je bio razneo kost na tom mestu, i ta, desna noga, morala je da mu bude amputirana do kolena. Od tada je Goldblum imao jednu drvenu nogu, a svoje oružje odložio je zauvek. Bio je svestan da revolveraš koji ne može da trči, ili bar da hoda, nije ni za šta i da mora da se oprostiti od oružja. Nije hteo da u očima drugih bude smešan, pa je nastavio da živi kao i svi oni koji su prošli slično kao on.

I dalje je bio odličan strelac i dobro je baratao oružjem; mogao je svoje umeće da prikaže u svakoj prilici, jer, najzad, ne puca se nogama. Bilo je bezbroj poziva i mogao je da bude atrakcija i da tako zarađuje novac, ali za tim nije bilo potrebe.

Od uštedevine koju je imao mogao je sasvim lepo da proživi ostatak života.

U vreme kada je ostao bez noge, imao je toliko novca da osigura sebi lepu budućnost, a još i da mu ostane.

Kupio je veliki kompleks zemlje u Sejvhornu i veliku gradsku štalu, koju je i sada vodio. Osim toga, imao je dvadesetak rasnih konja,

koje je iznajmljivao, ili prodavao, ako bi neko bio spreman dobro da plati.

Na ranču, koji je izgradio na svojoj zemlji, Goldblum je držao samo dva kauboja, i to dvojicu prestarih ljudi, koji verovatno ni sami nisu znali koliko imaju godina. Oni su mu pomagali. Obojica su se izvanredno razumeli u konje, i to je odgovaralo Goldblumu.

*

U Goldblumovoj štali, Ronald Danavej je naišao na tu dvojicu starih ljudi.

Od Čarlija i Emerija nije bilo ni traga.

Kada su ugledali mladog Danaveja, jedan od staraca ga je upitao:

— Šta je, kauboj, hoćeš da ostaviš ovde svog konja?

Pre nego što je Ronald odgovorio, drugi starac viknu unjkavim glasom:

— Šta ti je, Stene? Vidiš da je čovek zato došao?! Kakvo ti je to glupo pitanje! Šta bi drugo tražio ovde?!

Starac pride Ronaldu, koji je upravo bio sjahao, i ispruži ruku, da uzme uzdu od njega. Međutim, Ronaldov konj je odmah razjapio čeljust, i starac otrže ruku.

— Kakav ti je ovo ljudožder, momče?! — upita ljutito.

— Ne bojte se. . . Držite uzdu. Ne bojte se! Moj konj prihvata da neko drugi drži uzdu samo ako je to preko moje ruke. . . Eto, vidite. . .

— Bogami, moraću da pazim da se toj zveri ne približim kada vi niste tu — odvratio je starac namrgodivši se. Pa ta raga je još opasnija od Čarlijeve!

— Eto, vidite. Čarlijev i moj konj su braća — našalio se Ronald. Uostalom, gde je Čarli? Ne vidim ga ovde.

— Mi smo nadležni za konje, a ne za ljude. Otkud mi znamo gde je Čarli?

— Pa, dobro. Gde je njegov konj?
— Napolju, u koralu.
— A gde vam je gazda?
— U ovo vreme je valjda na večeri, preko, u restoranu — odgovorio je stari kauboj.

— Kada nahranite moga konja, i njega odvedite u koral, tamo gde je Čarlijev konj. Evo dva dolara. Jedan za mog konja, a drugi za mene, jer i ja noćas nameravam da spavam ovde, u štali — rekao je Ronald, pružajući starcu novac.

Okrenuo se da pođe, kad ga je jedan od staraca pozvao:

— Hej, momče, čekaj! Kod nas gazdini poznanici ništa ne plaćaju! Evo ti tvoja dva dolara!

— Neka. Počastite se — odvratio je Ronald. — Znam da volite da podmažete grlo viskijem!

Posle tih reči Ronald je napustio štalu i uputio se preko, u restoran.

Čim je ušao, ugledao je Čarlija i Goldbluma. Sedeli su tako da ih svako može videti sa vrata, ali i da oni mogu da vide ko ulazi, bilo na vrata sa ulice, bilo na ona sa dvorišta. Bio je to njihov stari običaj kog se ni sada nisu odrekli. Previše dugo su živeli opasnim životom da bi pod stare dane menjali običaj.

— O, Roni, zdravo! — veselo je uzviknuo Čarli kada je ugledao svog prijatelja. — Pridruži nam se. . .

Na stolu, ispred dvojice starih revolveraša, stajala je činija puna prženog krompira i mesa. Tek kada je to video, Ronald se setio da odavno ništa nije stavio u usta, i odjednom je osetio glad, na koju je bio zaboravio zbog brige oko Čarlija.

Seo je za sto i prihvatio se jela.

Kada je velika činija ostala prazna, i kada na stolu nije bilo više ni hleba, Čarli reče Ronaldu:

— Hajde, govori, momče. U čemu je stvar?

— Ni u čemu. Jednostavno sam bio zabrinut za tebe. Nisam te našao kod kuće sinoć, i. . .

— Pa ostavio sam ti poruku! Zar je nisi našao?!

— Jesam, ali znam da ti nisu potrebna dva dana da bi kupio kafe i duvana. Odmah sam pomislio da si možda dojahao ovamo. Mogao si da se snabdeš i u Džizvilu, ali ti si došao čak ovamo. To znači da nije samo pazar bio u pitanju. Zbog nečeg drugog si došao u Sejvhorn.

— Naravno da nije bila u pitanju samo kupovina! Došao sam da posetim svog starog prijatelja Emerija. Zar to nije dobar razlog?

— Jeste — odgovorio je Ronald ozbiljno. — Sigurno nameravate da izvedete nešto. Da nisi kupio i koji štapin dinamita? Kad si već kupio onoliko municije, mogao si i eksplodirati. . .

— Ah, onaj lajavi Beri! Nije mogao da čuti, proklet bio! Da je kod Indijanaca, išćupali bi mu jezik. A i ja sam mu obećao da. . .

— Čekaj, Čarli. Valjda to ne važi i za mene! Ako si nameravao i od mene da sakriješ da si bio tamo, onda. . . traži sebi drugog partnera!

— Nemoj odmah da se ljutiš, momče. . .

Stari Čarli je seo tako da mu je iza leđa bio zid, dok je stolica, na kojoj je sedeo, bila bez naslona. Naslonio se na zid, a noge je ispružio i stavio ih na stolicu na kojoj je Ronald sedeo.

Kada je nastavio da govori, izraz njegovog lica uopšte se nije promenio, iako je za to bilo razloga, što je Ronald ubrzo shvatio.

— Pripazi, Roni. . . sada ću morati da oborim stolicu na kojoj sediš. . .

Tek što je to izgovorio, a Ronald shvatio šta se događa, stolica je bila snažno gurnuta; u istom deliću sekunde, kada je Ronald tresnuo o pod, odjeknuo je hitac i metak je proleteo onuda gde je do malopre bila Ronaldova glava.

Samo deseti deo sekunde posle prvog hica usledio je drugi.

Kao nekom čarolijom, šerif Hadson se pojavio na vratima restorana. Namrgođeno je gledao u čoveka koji je čučao na podu i držao se za

rame. Niz njegove prste slivala se krv.

Za početak, šerif uopšte nije morao da postavlja pitanja. Sve mu je bilo jasno, već na prvi pogled. Dole, na podu, pored ranjenog čoveka, stajao je kolt, a futrola o njegovom opasaču bila je prazna.

— Diži se! — grubo je rekao Hadson.

— Treba da pozovete lekara — rekao je, uz bolnu grimasu, čovek na podu.

— Pozvaću ga, ali tek kada budete u ćeliji! Dižite se, inače ću vam ja pripomoći, ali na svoj način! Ustajte, Vidmark!

Ronald, koji je u međuvremenu takođe ustao sa poda, već je pre toga uočio veliku sličnost tog stranca i čoveka koji je hteo da ga ubije, na DE u krugu, a kog je dobro video tek kada je ovaj bio mrtav.

A otkud je šerif poznavao njegovog brata? Koliko je Ronaldu bilo poznato, nije postojala poternica Vidmarkovih sa slikom.

Ali, Hadson je bio šerif u nekoliko različitih gradova Zapada i možda je braću Vidmark negde već sreo.

A verovatno su i oni poznavali šerifa, jer ovaj ovde nije rizikovao da ga izaziva i da mu se suprotstavlja.

Doduše, psovao je, ali je poslušao Hadsonovo naređenje.

Pre nego što je šerif sa njim napustio restoran, još jednom je pogledao po sali.

— Odmah se vraćam — rekao je. — Nadam se da ne žurite toliko da me ne biste sačekali.

Nije čekao da mu neko odgovori. Otišao je.

Vratio se posle desetak minuta.

Zatekao je u restoranu sve one koji su i malopre bili u njemu. Međutim, njega su zanimali samo Ronald Danavej i dvojica staraca koji su sedeli sa njim za stolom.

Ostalima je rekao da mogu da odu ako žele. Ali, niko nije hteo da ode. Svi su bili radoznali da vide šta će se dalje dogoditi.

Hadson je počeo od RONALDA.

Upitao ga je:

— Gde vam je revolver, Danavej?

— Kod Berija Tolbenka.

— Dobro. Tako je bolje za vas. . .

— Potom se Hadson obratio Čarliju, čija futrola je takođe bila prazna.

Goldbluma nije ni pitao, jer je znao da on nikada ne nosi oružje.

Ipak, jedan pogled na situaciju bio mu je dovoljan da zaključi da je samo jedan od njih trojice mogao da puca. Pošto ni kod jednog nije video oružje, upitao je:

— Ko od vas ima rameni opasač? Sva trojica su ćutali.

Šerif ih je posmatrao.

Za RONALDA je znao da je čovek pašnjaka, a oni nikada ne nose oružje u ramenom opasaču. Goldblum nije nikada išao naoružan, tako da je jedina mogućnost bila da je stari Čarli imao oružje na neuobičajenom mestu.

Zato se Hadson sada zagledao u Čarlija.

Shvativši da je sumnja pala na njega, Čarli je otvorio jaknu. Imao je rameni opasač, ali je futrola bila prazna.

Smejući se lukavo, starac je rekao:

— Vidite, nemam oružje. A nije zabranjeno nositi ovakav opasač, zar ne? To je kao ukras. . .

— U pitanju je, dakle, čarolija — zaključio je šerif ledenim glasom. — Ja nisam Indijanac, i ne verujem u čarolije — dodao je. — Mene interesuje samo istina. Gde je oružje?!

— Ja ga nisam video — slegnuo je ramenima Emeri Goldblum. — Imate li još koje pitanje, šerife? Da nećete možda da nas kaznite što nismo dozvolili da nas onaj bandit pobija?

— Ja sam bio ovde, gospodine Goldblum, i nije bilo potrebe da sami uzimate pravdu u ruke! — nadmenim glasom je rekao Hadson. Takav njegov ton nije naišao na odobravanje među prisutnima.

Goldblum je nervozno rekao:

— Možda ste vi dobar i pravedan čovek, šerife. Bar se tako priča. Ali, to vam ne daje za pravo da se prema zrelim i odraslim ljudima ponašate kao prema balavcima! Vaša zabrana nošenja oružja možda i može da prođe u nekom mirnom gradu, kakav je inače bio Sejvhorn, ali je prava besmislica ako se po kraju muvaju tipovi kakvi su braća Vidmark! Kažete, bili ste ovde? Ronald bi sada već bio mrtav da smo čekali da vi uhvatite bandita! Lepo je to što ste savesni, ali negde postoje i vaše granice! Otvoreno vam kažem da ću odsad nositi revolver, i nosiću ga sve dok Sejvhorn ponovo ne bude miran i bezopasan grad. Ako neko bude hteo da me spreči u tome, moraće da potegne mnogo brže nego ja! A što se tiče vaše zabrane, ona za mene odsad ne važi!

Sa svojom drvenom nogom došepao je do šerifa. Ovaj se skloni da ga propusti. Propustio je i Čarlija, koji je pošao za prijateljem, ali ne i Ronalda, koji je zajedno sa dvojicom starih drugara hteo da napusti restoran.

— Čekajte, Danaveje. . . Sa vama još treba da razgovaram. — Pogledao ga je pravo u oči. — Da li ste vi pucali? — upitao je.

— Nisam — odgovorio je Ronald, ne izbegavajući šerifov pogled.

— U redu, verujem vam. Čak i da ste vi pucali, morao bih da vam progledam kroz prste. Ovaj starac je u pravu. . .

Posle toga, Ronald je napustio restoran.

Zajedno sa Goldblumom i Čarlijem otišao je u Goldblumovu štalu. Tamo nisu zatekli dva stara kaubojja.

Na to Ronald nije obraćao pažnju, niti je u tome video nešto neobično. U Sejvhorn je dolazio veoma retko i nije znao kakva pravila važe ovde, kod Goldbluma.

Nije mogao da zna da je nepisano pravilo da dvojica starih kaubojja ne

smeju da napuštaju štalu. Najzad, za taj posao primali su plate od Goldbluma. Štalu su smeli da napuštaju samo onda kada u njoj nema nijednog konja.

Goldblum je predosećao opasnost.

Izmenjao je kratak pogled sa Čarlijem, i njih dvojica su se razumeli.

Međutim, naglas nijedan od njih ništa nije rekao o tome.

— Doneću još jednu lampu, da bolje osvetlim štalu, pa ću pogledati kopito tvog konja, Čarli — sa izveštačenom nehajnošću je izgovorio Goldblum. — Idem u sedlarnicu, tamo su lampe. . .

Okrenuo se i ušao kroz uska vrata koja su povezivala štalu sa prostorijom u kojoj su se čuvala sedla.

Ronald je iznenađeno upitao Čarlija:

— Šta je s tvojim konjem?

— Izgleda da ima trn u nozi — odgovorio je Čarli brzo. — Kada sam dolazio u grad, nešto je hramao. Videće Emeri šta je, on se dobro razume u konje.

Govorio je sasvim staloženo, idući polako prema drugim vratima štale, koja su vodila na njen dvorišni deo, gde je bio i veliki koral.

Ne shvatajući ništa, Ronald pođe za njim. Ako je konj hramao već prilikom Čarlijevog dolaska, kako to da su ga on i Goldblum satima ostavili a da ga nisu pregledali i pomogli mu?

To se Ronaldu nije uklapalo u njegovu predstavu o Čarliju, koji je konje voleo isto koliko i ljude.

Razbistrilo mu se pred očima tek kada je video kako Čarli naglo vadi revolver i upravlja ga prema njemu nevidljivom cilju.

Odmah je skočio u zaklon, iza jednog velikog sanduka sa senom.

U istom trenutku, pojavio se i Goldblum.

I on je bio naoružan — držao je pušku u ruci. Nije, dakle išao po lampu, nego po pušku!

Dva stara druga nisu morali da govore, razumeli su se i pogledima.

Goldblum je upitno pogledao u Čarlija, a ovaj je jedva primetno odmahnuo glavom. Potom je domaćin očima pokazao gore, prema tavanu, gde se čuvala slama.

Na to se Čarli približi merdevinama, i počeo da se penje. Snalazio se u štali kao da je njegova.

Pošto se s lakoćom popeo, nestao je. Ništa se nije čulo nekoliko minuta, a onda se opet pojavio.

— Ovde su, gore, Emer. Dodi! Hajde i ti, Roni!

Kada su se Ronald i Goldblum popeli, mladi Danavej se osećao glupo bez oružja. Sve je bilo nekako tajanstveno, i, jedva se nešto videlo. Na zidu je gorela samo jedna plinska svetiljka.

Video je samo siluetu čoveka sa oružjem, i pretpostavljao je da je to Čarli, mada je mogao da bude i neko drugi!

— Hajde, Roni, šta se bojiš? — oglasio se Čarli.

Gazeći preko slame, Ronald dođe do starog ortaka. Tada je ugledao i dvojicu štalskih »momaka«, kako leže u senu. Zapravo, više ih je namirisao nego što ih je video, jer su zaudarali na viski!

— Kao da su popili celo bure viskija! — rekao je Ronald iznenađeno.

Videvši da dvojici napitih staraca zasad nema pomoći, sva trojica ponovo sidoše. Goldblum je bio veoma ljut. Gurdao je i psovao, pominjao otkaz.

— Nemoj da se sekiraš, Emeri. Svakome to može da se dogodi. Kad se samo setim šta smo mi radili! Sećaš li se kada smo...

— Umukni, Čarli! — razdraženim glasom je rekao Goldblum. — Voleo bih samo da znam otkud im novca da se tako napiju!

— Ja sam im dao dva dolara — brzo je rekao Ronald.

— S tim novcem nisu mogli mnogo da se usreće — mislio je Gol-

dblum. — Gore, pored njih, stoje dve prazne boce!

— Možda im je nako dao to piće kada sam ja otišao, dok sam bio ovde, bili su sasvim trezni. Mora da je u međuvremenu bio neko kome je bilo stalo da se njih dvojica opiju.

— Da, bio je neko — neočekivano je rekao čovek koji se pojavio kod vrata, držeći u ruci šestometni revolver. Imao je isti nos i isto koščato lice kao dvojica Vidmarka koje je Ronald već video. — Budite mirni, ljudi. Ne bih voleo da upucam jednog ili dvojicu od vas pre nego što shvatite šta se događa!

— Više nego jednog sigurno ne biste stigli da upucate — zabručao je Goldblum. — Ostala dvojica bi...

Sada je odgovor stigao i sa drugih vrata.

— Bez brige, dedice, za njih ću se ja pobrinuti!

Sva trojica bili su u zamci. Njihove šanse da ostanu živi bile su minimalne.

Ovo je bilo pripremljeno, u to više nije bilo sumnje. Ovi banditi se ne šale!

Čarli je sasvim mirno upitao:

— Šta tražite ovde? Šta hoćete?

Revolverom pokazujući na Ronald, jedan od bandita odgovori:

— Hoćemo njega! Sa njima imamo da poravnamo neke račune. Naš brat Mič ga čeka na onom svetu!

Situacija za Ronald, Čarlija i Goldbluma bila je tako reći bezizlazna, a za samog Ronald najgora moguća. On je znao da pod ovakvim okolnostima nikuda ne može da pobegne, ili da se povuče. Tek sada je prvi put pomislio da je novi šerif Sejhorna jedan nesposoban i podli tip!

— U redu, pobeda je vaša — rekao je, i s podignutim rukama krenuo prema Norisu Vidmarku.

— Stoj! — viknuo je Noris, ali je Ronald i dalje koračao prema nje-

mu. Banditov prst poče da se savija oko obarača, i on ponovi: — Stoj!

Ronald je stao tek kada mu se bandit približio na dva koraka. Cev revolvera u Vidmarkovoj ruci malo se spustila, a onda je Ronald skočio na bandita.

Učinio je to u nadi da će poremetiti njegove planove i zato da ne bi umro a da bar nije pokušao da se spase. Njegove šanse bile su ravne nuli i zato je morao makar da iznervira Norisa Vidmarka, da pokuša da ga zbuni.

Sudar je bio žestok.

Obojica su pali na drveni zid štale, i u tom trenutku bandit je ispalio metak iz revolvera.

Ronald je imao osećaj kao da mu je neka nevidljiva vrela, oštra ruka zgrabila nogu. Noris je hteo da puca i drugi put, ali mu je Ronald obeima rukama stegao zglavak desne ruke, iz koje je sada ispao revolver.

Onda je Ronald ščepao protivnika za revere, podigao ga, a potom ga bacio na zid.

Videvši da se Ronald usudio da napadne naoružanog bandita, dva starca su reagovali munjevito.

Goldblum se bacio na tle i otkotrljao do vrata, dok je Čarli još uvek bio pokretljiv kao mladić i gibak kao čovek u najboljim godinama. Potegao je i pucao u istom trenutku kada se i bacio u zaklon.

Ali, brzo je reagovao i drugi Vidmark. Njegov hitac odjeknuo je u istom trenutku kada je njegov brat poleteo preko štale, prema zidu.

Da je ikako mogao, Frenk Vidmark bi vratio taj metak u revolver; čuo je kako je njegov brat vrisnuo, pogoden njegovom rukom.

Zaprepašćen i sludn, izleteo je iz štale.

Čarli je pojurio za njim, ali kada je izašao iz štale, čuo je još samo topot Frenkovog konja.

Vratio se u štalu, gde je Ronalda i Goldbluma zatekao gde stoje pored ranjenog Norisa Vidmarka.

Još nije bio sasvim stigao do njih, kada se neočekivano pojavio šerif Hadson.

— To se zove tačnost! — rekao je Goldblum kiselo. — Tek što smo opet uhvatili jednog Vidmarka za našeg sjajnog šerifa, eto i njega!

Hadson ništa nije rekao, samo je zadovoljno pogledao u Norisa Vidmarka.

— Nedostaje još Frenk Vidmark — konstatovao je hladno. — Ako mi, gospodo, izručite i njega, dobićete ostatak od deset hiljada dolara, i to još noćas!

— O kakvom novcu govorite, šerife? — začudio se Čarli.

— Toliko oni vrede poštanskoj kompaniji, ukoliko bi ponovo došla do onoga što su braća Vidmark opljačkali — odgovorio je šerif.

— U tom slučaju, trebalo je da pregledamo džepove Slaja Vidmarka, pre nego što ste ga odveli u zatvor — rezonovao je Goldblum. — Ili ste to možda vi, šerife, uradili umesto nas? — dodao je.

— Tačno. Našao sam kod njega tridesetak dolara... odvratio je Hadson.

— Au! Baš mnogo! Smešan ostatak od pedeset hiljada dolara! — rekao je Čarli ironično. — Nešto je valjda dosad još pronađeno?

— Da. Polovina opljačkane sume — odgovorio je Hadson. — Našao sam Slajovog konja, a sa njim i bisage. U njima sam našao nešto preko dvadeset i pet hiljada dolara, i to u zlatu!

— Nije loše — rekao je Čarli. — Još ako pronađemo konja ovoga ovde, a u bisagama ostatak opljačkane novca...

Sada je Noris Vidmark izgubio strpljenje. Viknuo je:

— Vi ovde ćaskate, a ja ću iskrvariti!

— Ćuti, banditu! — obrecnuo se šerif na njega. — Pošto nisi častan čovek, sleduje ti samo zatvorski doktor. On će te skrpiti, da ne bi ovakav bio obešen! Priznaćeš da je to

mного više od onoga što ste vi spremni da učinite za svoje žrtve!

Bandit opsova, na šta se šerif razgnevi. Zgrabi ga i podiže tako grubo, da je Vidmark zacvilio.

— Ostavite ga, šerife. Ovako se samo spuštate na njegov nivo.

Hadson pusti bandita i ledenim pogledom odmeri Čarlija pa mu reče ljutitim glsom:

— Gledajte svoja posla! Možda sam se i spustio na njegov nivo, ali... nisam mogao da se kontrolišem. Možda bi trebalo da znate nešto, gospodine... Pre otprilike tri godine, ovi banditi su napali poštansku kočiju i ubili vozara, koji im ništa nije skrivio nego je samo obavljao svoj posao. Da su ga bar ubili metkom! Izmasakriranog, ostavili su ga u divljini, da umre kao pas! U najvećim mukama! Dugo je umirao taj česititi čovek. Za njegovu smrt krivi su svi Vidmarkovi, ali direktno je kriv upravo ovaj, ovde! On ga je vezao lasom i vukao po kamenjaru, a potom ga ostavio onako izubijanog, vezanog i polumrtvog!

— Prestanite, za ime sveta! — viknuo je Ronald na šerifa. Ovaj reče:

— Šta je? Ne možete da čujete tu strašnu priču? Vaš prijatelj je malopre rekao da sam se spustio na njegov nivo — on pokaza na bandita — i ja se smatram dužnim da mu objasnim zašto mi se dogodilo da u jednom trenutku izgubim kontrolu nad sobom. I zato Vidmarkovi za mene nisu banditi kao svi drugi. Dakle, taj mladi vozar, koji je onako grozno nastradao, imao je ženu i troje male dece. Ta mlada i čestita žena izgubila je razum kada je pronašla svog mrtvog muža. Da ga je videla mrtvog samo sa metkom u grudima, sigurno ne bi poludela. A jedno drugom značili su sve. Što je najgore, Vidmarkovi su sami doneli njegovo telo u Sevidž i ostavili ga pred mojom kancelarijom. Njegova žena prva ga je videla... U to vreme bio sam šerif u tom gradu, i posle tog događaja nisam radio ništa

drugo nego pokušavao da pronađem te neljude. Ostao sam bez posla, samo da im ne bih izgubio trag. Građani Sevidža nisu imali milosti prema meni, jer za njih je mladi vozar bio samo običan građanin, dok je za mene bio mnogo više. Zvao se... Piter Hadson! Bio je moj brat, mlađi od mene sedam godina...

Kada je šerif završio svoju priču, nastala je grobna tišina. Sudbina njegovog brata bila je strašna, ali ne i nešto što se na Zapadu ne događa i drugima. Ali, jedno je kada se dogodi nekom nepoznatom, ili se o tome samo čuje, a drugo kada je u pitanju neko tako blizak kao što je rođeni brat.

Niko ništa nije rekao kada je Hadson krenuo iz štale, gurajući pred sobomubicu i mučitelja svog brata.

*

Iako je bio mrak i nije se videlo gotovo ništa, Frenk Vidmark se dobro snalazio među kućama i dvorištima Sejvhorna, što je samo moglo da svedoči o tome da nije prvi put boravio u tom gradu.

Dojahao je do zadnjeg dela kuće, i tu se zaustavio. Konja kog je jahao, i onog kog je vodio sa sobom, ostavio je u štali, gde su bila slobodna još dva boksa.

Potom je ponovo izašao na dvorište, pa se uputio prema dograđenom delu velike kuće, koji se nalazio sasvim u dnu dvorišta.

Tu je zastao pred jednim vratima, petljao nešto oko brave, a onda otvorio vrata i šmugnuo u kuću. Nije gubio vreme oko toga da ponovo zatvori vrata.

Ostavio ih je poluotvorena.

Na trenutak je zastao pred stepeništem, oslušnuo, a zatim krenuo na sprat.

Ispod jednih vrata video se tračak svetlosti, i on se uputi prema njima.

Stigavši do njih, ponovo oslušnu, a potom ih otvori i uđe.

Za svaki slučaj, izvadio je revolver.

— Ne brinite, to sam ja — rekao je kada je ušao, i sklonio revolver u futrolu.

Dvojica ljudi koji su sedeli za stolom iznenađeno su ga pogledali. Uz to, Gemon Vilis je bio više radoznao da čuje zašto je ovaj čovek došao, a po izrazu Rajsfieldovog lica moglo se zaključiti da mu je neprijatno.

Mladi advokat je besnim glasom upitao:

— Jeste li poludeli?! Kako ste se usudili, Frenk, da uđete u moju kuću, kada...

— Umukni, advokatu! — grubo je bandit upao u reč domaćinu. — Imam jedan posao za tebe. Ako se ne varam, moja braća Slaj i Noris sada se nalaze u zatvoru. Obojica su ranjeni. Da li teško ili lako, to ne znam. Pobrini se da napuste zatovr, i to živi!

Mladi advokat je začuđeno posmatrao Frenka Vidmarka, i hteo je da kaže nešto, ali ovaj je nastavio, još oštrijim glasom:— Dobro znaš ko smo i kakvi smo mi Vidmarkovi! Ne učiniš li ono što sam ti rekao, paži se! Živog ću te odrati! A ja nikada ne prekršim ono što obećam!

Seo je na jednu slobodnu stolicu, a onda ispitivački pogledao u Gemonu Vilisa.

— Ja te poznajem, zar ne? — upitao ga je.

— Mene poznaju mnogi — hladno je odgovorio Vilis. — Među njima su i neke budale koje misle da se prema meni mogu odnositi kao prema sluzi!

Bandit se nasmeja zlobno.

— Šta je, debeli, ne sviđa ti se način na koji sam ti se obratio? — upitao je. — Ako je tako, samo ti reci, pa ću ja...

Naglo je začutao, jer je u tom trenutku u Vilisovoj ruci ugledao veliki kolt. Na tako kratkom odstojanju metak bi razneo i bizona a ne čoveka, to je Frenk znao.

Bandit se obratio Troju Rajsfieldu:

— Slušaj, advokatu, ako je ovo tvoj prijatelj, reci mu da skloni taj top!

Troj procedi kroz zube:

— Možda bi i trebalo da puca u vas! Šerif se sigurno ne bi ljutio kada bi vas priložio kolekciji Vidmarkovih u zatvoru!

Bandita nisu uplašile te reči. Naprotiv. Ponovo je bio nadmen i samouveren. Nasmešivši se ironično, rekao je:

— Šta mislite, da li bi se šerif ljutio kada bi mu Slaj i Noris ispirčali neke interesantne priče o vama dvojici? Ja mislim da bi se obradovao.

Vilis skloni kolt i reče pomirljivim glasom:

— Morate da odete odavde, Frenk, Idite u Ličberg, tamo ste sigurni, jer do tog mesta ne doseže Hadsonova nadležnost. Ako hoćete, možete da pođete sa mnom. Čoveku kakav ste vi, uvek mogu da obezbedim neki posao.

— Kao što ste ga obezbedili mom pokojnom bratu Miču, zar ne? — upitao je Frenk Vidmark ljutito i ogorčeno.

Vilis slegnu ramenima.

— Nisam ja kriv što je Mič bio ubeđen da je bolji, i nije bio dovoljno oprezan. Upozorio sam ga na to da ne potceni Ronalda Danaveja. Taj je rođeni borac, snalažljiv je, brzo reaguje i težak je protivnik.

— U to sam se i sam uverio... Tako nešto, ljudi, ja još nisam doživeo! Ne mogu ni sada da zamislim kako je moglo da se dogodi. Imali smo ga, Noris i ja, između sebe, na nišanu unakrsne vatre, i onda... onda umalo nisam ubio rođenog brata, umesto onog kravara! U poslednjem trenutku, kada sam video šta će se dogoditi, pokušao sam da skrenem cev revolvera, i skrenuo sam ga za sasvim malo, ali i pored toga sam ranio Norisa. Uh, kada se setim da sam ga mogao ubiti... Nadam se samo da ga nisam teže ranio.

Rajsfield uplašeno reče:

— Gospode. . . To je bio, znači, pu-
canj koji smo čuli! I vi, budalo jed-
na, posle svega ste došli ovamo, kod
mene! Gubite se, Frenk, i to smesta!

— Nije bilo glupo od njega što je-
došao ovamo — izrazio je Gemon
Vilis svoje mišljenje. — Naprotiv.
Mislim da je to bilo najpametnije
što je mogao da učini. Ovde ga niko
neće tražiti. Dok nekome padne na
pamet da je mogao da se sakrije ne-
gde u gradu, mi ćemo biti daleko!

— Jeste li sigurni da je tako? —
upitao je bandit. — U redu, idem sa
vama. Kada polazimo?

— Za jedan sat. Za to vreme će oni
koji vas traže shvatiti da po mraku
nemaju šanse da nađu na vaše tra-
gove, Vidmark.

Neka bude tako, ali moram vam
reći nešto. Ako moja braća ne budu
ubrzno napolju, sam ću ih osloboditi
iz zatvora! Ako me pri tom neko bu-
de ubio, ti ćeš, advokatu, biti na re-
du. Za to ću se ja pobrinuti! A ako
mi ne uspe, ubiću te!

— Ja. . . učiniću sve što budem
mogao. . . — zamuckivao je Rajsfield.
Sada mu je prvi put došlo do svesti
da je možda napravio veliku grešku
što se upustio ne samo sa Gemo-
nom Vilisom nego i sa ovim banditi-
ma. Ali, niko ga nije pitao. Sve je iš-
lo samo od sebe. — Ne znam da li će
mi uspeti — nastavio je — jer sudija
Garfield ponekad zna da bude veo-
ma strog. . .

— To me se uopšte ne tiče. Važno
mi je da moja braća dospeju na slo-
bodu. Kako, to je tvoja stvar. Ako ti
uspe, moći ćeš mirno da spavaš.
Ako ne, rekao sam ti: ubiću te.

— Uspeće — uveravao je Vilis
bandita. — Dakle, za jedan sat se vi-
dimo. Čekaću vas kod štale. Ali do-
tad, nećemo da vas vidimo ovde.
Može se dogoditi da naiđe šerif, jer,
ne zaboravite, Rajsfield je ovde jedi-
ni advokat, a vaša braća će možda
zatražiti da on dođe kod njih, u za-
tvor.

Bandit je izašao.

Kada su ostali sami, Rajsfield ljuti-
to pogleda u Vilisa i reče mu gla-
som punim prebacivanja:

— Uopšte vas ne shvatam! Pričate
kao da Vidmarkovi imaju neke šan-
se da izbegnu vešala! Kažem vam,
ne postoji za to ni najmanja šansa!

— Ja nisam ni tvrdio suprotno —
mirno je odvratio Vilis. — Pobrinite
se za to da poveruju da je imaju. Bi-
će dovoljno da tako misle bar dva
do tri dana, a za ostalo ću se ja po-
brinuti.

— A šta ćemo sa Frenkom?

— Biće kod mene, a to znači, za
nas na bezbednom mestu! — odgo-
vorio je Gemon Vilis.

*

Uzalud je Rasti objašnjavao
ocu da ne može da se snađe kao
predradnik, da se u goveda ne
razume, da ne može da zapove-
da ljudima.

Pominjao je i svoje zdravlje, i
snagu, koje, iako je bio mlad, ni-
je imao. Nije odbijao da radi na
ranču, ali nikako nije mogao da
prihvati da bude predradnik.
Otvoreno je rekao ocu, iako je
ovaj to znao, da nije sposoban
za takav posao.

Energični i čangrizavi Elton
Danavej jednostavno je naredio
svom mlađem sinu da mora to
da radi, i više na tu temu nije
hteo da razgovara.

Rasti je otišao u svoju sobu i iz
fioke komode izvadio ono malo
dolara koje je još imao. Dovoljno
mu je bilo da ode kod Vilisa, i
svoj gnev, posle svađe sa ocem,
pokuša da utopi u viskiju.

U grad je sa ranča otišao pre-
ko pašnjaka, jer je ipak hteo da
prenese ljudima ono što je nje-
gov otac rekao da treba da se
uradi toga dana.

Kauboji su ga gledali pod-
smešljivo i šalili se na njegov ra-
čun, jer su svi znali da nije ka-
dar da radi ono što je, posle Ro-

naldovog odlaska, trebalo da radi. Niko od njih nije pokušao da ga zadrži i nagovori da ostane, kada je Rasti rekao da mu nije ni nakraj pameti da preuzme dužnost predradnika.

Posle razgovora sa kaubojima, otišao je u grad, u Vilisov salon.

Tamo su ga prisutni srdačno pozdravili i odali mu priznanje što se usudio da se suprotstavi ocu.

Ali, Rasti nije o tome više hteo da razglaba sa njima. Šta se njih tiče što je on bio kukavica i što od straha od sopstvene nesposobnosti nije mogao da prihvati dužnost predradnika na očevom ranču.

A kada je ugledao prelepu Ednu Vilis, zaboravio je sve svoje muke.

— Baš lepo što si opet ovde, Rasti — rekla mu je umiljatim glasom. — Upravo nam nedostaje jedan partner za poker.

— Švorc sam, Edna. Nisam došao da se kartam.

— A kada nisi kod nas mogao da se kartaš zato što nemaš novca? Znaš da smo uvek hteli da ti pozajmimo onoliko koliko ti je bilo potrebno. Koliko hoćeš sada?

— Hiljadu — brzo je odgovorio Rasti. U istom trenutku se uplašio da će ga Edna ismejati zbog toga što traži tako veliku sumu, jer do tada nije tražio i nije se zaduživao za više od nekoliko stotina dolara.

Sad je tu cifru izgovorio s namerom da, ukoliko je dobije, isplati svoje dugove i da mu još ostane da nastavi igru i eventualno zaradi veću sumu.

— Možeš dobiti i dve, Rasti. I tri, ako hoćeš. Samo reci.

Rasti se iznenadio.

— Zar se ne plašiš da toliko novca neću moći da ti vratim?
— upitao je.

— Pa ti, Rasti, nisi obična lutalica, nego momak koji će jednoga dana naslediti DE u krugu! Najzad, tvoj otac neće živeti večno, već je star. Možda ćeš čak uskoro postati bogati veleposednik — odvratila je Edna smeškajući se.

Šta Edna to priča?!

Otkud može da tvrdi da će on, Rasti, postati vlasnik ranča? Čim je tako govorila, morala je već da sazna da je Ronald napustio očev ranč.

— Dobro si obaveštena, izgleda — rekao je sedajući za Ednin sto.

— Takav nam je posao, Rasti. Moramo da budemo dobro obavešteni, jer to samo može da nam koristi da ne napravimo neke greške koje kasnije ne bismo mogli da ispravimo. Ti znaš, uostalom, moga oca. On ništa ne prepušta slučaju. A što se mene tiče, ja sam prava njegova ćerka. Dakle, koliko ti novca treba? Dve, tri hiljade?

Bez razmišljanja, Rasti reče:

— Tri hiljade!

Znao je da ima ukupnog duga preko dve hiljade dolara, što onoga što se zadužio kod Edne, na reč, što onog drugog, koji je imao kod njenog oca, sa priznanicama u njegovoj čeličnoj kasi. Ako uzme tri hiljade, vratiće sve dugove, otkupiti priznanice, i još će mu ostati.

*

Prvu rundu je Rasti dobio, a s njom i šest stotina dolara. Zadovoljno je trljao ruke. Kad krene, onda krene. Kad čovek nema novca, onda lakše gubi. A kada ima, onda lakše i dobija.

Igrao je i dalje, ali već nakon pola sata nije mu ostao nijedan cent.

Edna ga je upitala tiho:

— Hoćeš li još tri hiljade, Rasti? Red je da te sreća opet posluži.

Rasti nije primetio da se u međuvremenu pojavio i Ednin otac. Pre nego što je mladić stigao da odgovori na Edninu ponudu, Gemon Vilis mu je rekao:

— Dodi na trenutak u moju kancelariju, Rasti.

— O, zdravo, Gemone! Nije valjda tako hitno?! Sačekaj malo, najpre moram da...

— Ono što najpre moraš je da vratiš svoje dugove! — prekinuo ga je Vilis. — Da sam malopre bio ovde, ne bi dobio nijedan cent, jer nisi izmirio stari dug! Da li ti uopšte znaš koliko si zadužen kod mene?

— Pa, mislim da je to sada nešto preko pet hiljada dolara — odgovorio je Rasti. Još je bio dobro raspoložen u očekivanju da će ga sreća opet poslužiti. — Hajde, stari, nemoj da si nervozan, ništa ne može da se dogodi što bi moglo da te liši tvog novca koji ti dugujem. Ne zaboravi da je DE u krugu bar dvadeset puta vredniji od sume koju ti dugujem!

— Bio je vredniji, Rasti — oštro je odvratio Gemon Vilis. — Zar nisi shvatio da vama, Danavejevima, sada pripada samo sasvim mali komad zemlje na kojoj živite?

— Ali... — počeo je Rasti zbunjeno. Namah mu se izbistrila glava od nekoliko čaša viskija koje je popio. — To nije istina! Ne može da bude istina!

— Misliš da lažem? Jesi li to hteo da kažeš?!

Rasti se polako podiže. Nije više ničeg bilo od njegove malopredašnje samouverenosti. Opet je bio ono što je zapravo bio: čovek bez sopstvene volje, kukavica koja se teško odlučuje da nekome kaže ono što misli.

— Ne, Gemone — rekao je tiho. — Nisam hteo da te uvredim. Ali, ja naprosto ne verujem... naš veliki DE u krugu najveći

je i najlepší u celoj Arizoni... to se nadaleko zna. Oduvek je bio naš, pripadao je Danavejevima.

— Nikada! — zlurado je rekao Vilis. — Ti si obična budala ako tako misliš. A sada, dodi najzad, nisam raspoložen da ćaskam s tobom!

Vilis je pošao, a Rasti je išao za njim, pognute glave. Dok je išao kroz salun, neki su mu dobacivali i govorili stvari na koje njegov brat Ronald sigurno ne bi ostao ravnodušan, nego bi se svađao ili tukao.

Jedan čovek je, videvši da Rasti prolazi pored njega, rekao da su Danavejevi obične vaške, dok je drugi smejući se komentarisao kako bi starom Danaveju ljudi napravili uslugu kada bi mu obesili »dangubu« Rastija o direk kapije na ulazu u ranč.

Ipak, neko je pokušao i da ga odbrani.

— Previše blebećete. Ostavite momka na miru!

Rasti je prepoznao njegov glas. Nije ni podizao glavu da bi video njegovog vlasnika poznao ga je već i po čizmama, koje su vredele čitavo bogatstvo.

Bio je to Vilisov revolveraš Kref Marlou.

— Hvala ti, Krefe — rekao je Rasti ne dižući glavu.

— Nema na čemu, mališa. Ionako ovi što ti dobacuju ne vrede mnogo više od tebe.

Te Krefove reči niko nije komentarisao, pa čak ni sam Rasti, iako prizvuk ironije u tim rečima nije mogao da se ne primeti.

Kada se u Vilisovoj kancelariji našao sam sa njim. Rastiju je laknulo. U jednom trenutku palo mu je na pamet da u tog čoveka ne bi trebalo da ima poverenja, ali Rasti nije bio kadar da razmišlja ni o čemu. Sav je bio prestrašen.

— Sedi! — izgovorio je Vilis

grubo. Prišao je velikoj čeličnoj kasi i otvorio je.

Iz nje je izvadio svežanj hartija. Bile su to priznanice koje je Rasti bio potpisao. Vilis im je priložio i današnje.

Počeo je njima da maše pred Rastijevim nosom, a onda je uzviknuo:

— Pet hiljada i dve stotine dolara! Kako misliš da platiš ovoli-ki dug, sada, kada su neki tipovi kupili zemlju, koju ste vi, Dana-vejevi, smatrali svojom?! Ali, po-brinuću se ja da taj novac dobi-jem natrag. Za sada će biti do-voljno da nestaneš odavde. Idi, šta čekaš?! Gubi se!

Rasti nije reagovao. Sedeo je kao paralisani, a kroz svest mu je prostrujalo: zašto sam uopšte postupio drugačije nego što je tata naredio? Da sam njega slu-šao, ovo mi se ne bi desilo. I, ka-ko mi je uopšte palo napamet da bih, ako imam kod sebe više novca, mogao da zaradim na kartama?

A onda se pokrenuo.

— U redu, idem... — promu-cao je.

Vilis se smeškao zadovoljno.

— Možda ti treba nešto nov-
ca? — upitao je, pruživši ruku prema kasi. Ali, Rasti na to nije reagovao. Krenuvši prema vra-
tima, rekao je:

— Ako ti budem potreban, Gemone, naći ćeš me negde na pašnjacima. Ne znam tačno gde, ali neka me tvoji ljudi potraže.

— Čekaj, ortak... Možemo od-mah da se dogovorimo o tome kako da poravnamo dugove... Nije ništa komplikovano. Pobri-ni se da noćas na vašem južnom pašnjaku ne bude nikoga na straži kod goveda. Drugi deo po-sla obavićemo nakon nekoliko dana. Kada i to obavimo, sve će-mo sabrati, oduzeti, i videti kako stojimo sa vraćanjem tvog duga. Možeš da ideš, Rasti.

Rasti je izašao, ne kazavši više

ništa. Ovoga puta nije se usudio da prođe kroz salun, nego je iza-šao na dvorišna vrata.

Međutim, ipak je, posle, mo-
rao da dođe do prednjih vrata, jer mu je ispred njih bio konj, ve-
zan na direk.

Napolju je bio samo jedan čo-
vek: Reks Latimer, drugi Vilisov revolveraš. On nije podnosio lju-
de kakav je bio Rasti Danavej, o
kom je mislio sve najgore.

Njemu nije bilo stalo do toga da se kači sa jednom kukavi-
com, ali, pretpostavivši da Rasti posle »razgovora« sa Vilisom neće prolaziti kroz salun, izašao je na ulicu, kod Rastijevog ko-
nja.

Hteo je da dočeka momka i da mu kaže šta misli o njemu.

Kada je Rasti prišao svom ko-
nju, revolveraš je iskoračio iz senke nadstrešnice, i pljunuo Rastiju u lice.

Ovaj podiže glavu i susrete se sa pogledom ozlograšenog re-
volveraša.

— Zakasnio si, Rekse. Uradio je to već neko pre tebe. Ja, sâm...

Uzjahao je. Učinio je to kao da ima sto godina. Bilo mu je teško, osećao se umoran kao da je tri dana teško radio.

Izjahao je iz grada. Kasnije, kada mu se malo povratila sna-
ga, i kada je opet mogao nor-
malno da razmišlja, upravio je konja prema južnom pašnjaku ranča DE u krugu.

*

Dvojica kauboja, koji su čuvali go-
veda na južnom pašnjaku, nisu ima-
li razloga da išta posumnjaju, kada im je Rasti rekao da odu na ranč, jer ih vlasnik zove. Navodno, treba da odu na ranč Reja Miltona, kod kog je Elton Danavej kupio jednog bika, kog treba doterati na ranč.

Na neki način, to je bilo tačno.

Zapravo, po onoga bika trebalo je da ode stari Briht, ali sam, i ne toga dana, već tek sledeće sedmice.

Međutim, stari Briht je stražu čuvao na severnom pašnjaku, a tamo nije bilo dovoljno goveda da bi Vilis bio zadovoljan.

Kada su kauboji koje je sa južnog pašnjaka poslao Rasti stigli na ranč, stari Danavej bio je u Sejvhornu. Niko na ranču nije mogao da im kaže šta treba da rade.

Kada su o tome upitali Džilberta Torensa, ovaj se setio da je rančer pominjao nekog bika, po kog treba otići, ali nije znao ništa više.

— Kada se gazda vraća? — pitao je kauboj. — Rasti nam je rekao da nas gazda čeka. . .

— Ne znam kada se vraća, nije mi rekao — odvratio je stari Džilbert.

— Onda ćemo ga čekati. . .

Dva kauboja uputili su se prema brvnari, kaubojskoj spavaonici. Dugo su jahali, i bili su umorni.

Stari Džilbert je gledao za njima i psovao. Nije grdio njih, niti Rastija, nego svog gazdu, što je oterao sa ranča svog najboljeg i najpouzdanijeg čoveka, sina Ronalda. Ronald bi morao da se vrati, ovako ili onako, mislio je Torens.

Odmah mu je sinula ideja.

Njemu kao najstarijem na ranču Danavejevih, kod kojih je radio još od svojih mladih dana u Nevadi, niko nije zapovedao, niti ga je iko kontrolisao ili govorio šta da radi.

Njegovo je bilo da vodi računa o tome da u koralima uvek ima dovoljno konja spremnih za jahanje; sada, međutim, nije bilo nijednog kog nije dobro utrenirao, čak ni među poludivljim mustanzima, koji su poslednji stigli na ranč.

Odmah je otišao i spakovao svoje stvari, a od kuvara zatražio rezerve hrane za nekoliko dana.

Posle toga je napustio ranč, rekavši, prethodno, da ide u potragu za divljim konjima, jer ih je ranču potrebno nekoliko. Inače, o tome ni-

kome više osim kuvaru nije rekao ništa.

Kasnije, kada je Džilbert Torens odmakao od ranča otprilike dve milje, sreo je Grejs. Ona se veoma začudila što ga vidi daleko od ranča.

— Džile, da možda ne tražiš mene? — upitala ga je. — Zar se kod kuće dogodilo nešto?

— Nije! Zar mora nešto da se dogodi pa da ja izađem iz kuće? Ja. . . samo sam hteo da razgledam, ne bih li našao nekoliko mustanga. . . Možda si videla kojeg?

Devojka se nasmejala od srca.

Stari je znao da ona, kada jaše, ne ide od kuće dalje od nekoliko milja i da na tom prostoru nikada nije bilo divljih konja. Njih je bilo mnogo dalje, na desetine milja dalje, u planinama i po kanjonima.

— Šališ se sa mnom, Džile? — pitala je devojka. — Dobro znaš da ovde nisam mogla da ih vidim.

— Hm. . . Zar stvarno misliš da se šalim? Pa, zapravo ja ne tražim čitavo krdo konja nego samo jednog. . . pastuva, koji je napustio krdo. . . Bez njega, ni ostali ne vrede. Njega verovatno nisi videla, niti znaš gde se sklonio — govorio je Džilbert Torens u zagonetkama.

Pošto ga je Grejs dobro poznavala, odmah je pogodila šta je stari tim rečima hteo da kaže.

Dugo ga je gledala, uozbiljivši se, a onda je najzad rekla:

— Znam gde je, Džile. Gore, na Rič Fletu, na svom ranču. Očigledno si njega pošao da tražiš. U pravu si, on mora da se vrati kući. Idem i ja s tobom!

— Ne dolazi u obzir, devojčice. Ako se sada ne vratiš na ranč, biće uzbune. Osim toga, nisam siguran da bi ikoja ženska glava mogla da mi pomogne u ubeđivanju onog tvrdoglavka!

— Ali Ronald je moj brat! Nas dvoje smo se uvek dobro slagali.

Zašto misliš da ne bi poslušao mene?

— Hm. . . brat. . . On tebi nije brat, on je odrastao muškarac, ako nisi primetila! I to najbolji kog poznajem. Da u svojoj lepoj glavici imaš oči kakve treba, i ti bi to odavno primetila. Ali, otkako si se spandala s onim majmunom iz Sejvhorna, ti ništa ne primećuješ oko sebe!

Najpre je devojka porumenela i htela da izgrdi Torensa, ali se savladala. On je bio takav kakav je bio, pričljiv i slobodan, ali i veoma dobar.

Nasmešivši se, ona reče:

— Ponekad čak ni ja ne razumem tvoje šale, Džile. Ne dopadaju mi se uvek. . .

— Ako misliš da se šalim, samo dobro otvori oči i obrati pažnju na Ronalda kada je u tvojoj blizini, pa ćeš primetiti da je zatreškan u tebe.

— Zaista si preterao, Džile! — ljutito je rekla devojka. — Neukusno je to što govoriš. Roni je moj brat, i u pravu si kada kažeš da je najbolji čovek koga znaš. A to da sam mu draga, znam i sama. Ali, on mene voli kao sestru. i, molim te, nemoj o njemu da govoriš kao o nekom stranom muškarcu, jer on to meni nije.

Torens je gledao u Grejs, dok je govorila. Mirno ju je saslušao, a onda je rekao:

— Mala, dobro slušaj šta ću ti reći: Ronald je tebi brat kao što sam ti ja otac. Možda ni on nije svestan na koji način te voli, ali postaće, naročito ako pripadneš drugom muškarcu, onom uličkanom majmunčiću za kog hoćeš da se udaš. Eto, toliko sam hteo da ti kažem. Sada moram da idem, nemam vremena ni živaca da raspravljam sa decom koja nemaju pojma o životu. Vрати se na ranč, dosta je bilo lutanja!

Devojka je bila tako zatečena Torensovim rečima, da je još dugo ostala na istom mestu, pošto je on odjahao. A onda je krenula kući. Tamo je uradila sve što je trebalo da uradi, ali nekako odsutno, zamišljeno, kao da njome komanduje neka nevidljiva sila.

Kasnije, kada je legla, nije mogla da spava. I dalje je razmišljala, ali ovoga puta o Ronaldu. Stalno joj je njegov lik bio pred očima, stalno je razmišljala o tome kako se on ponaša prema njoj, šta joj kaže, kako je teši. . .

Kao deca, igrali su se zajedno, mada je razlika u godinama bila prilična — Ronald je imao šest godina kada je Grejs došla u njihovu kuću, kao beba.

Sada joj je sinulo da su se njih dvoje kao odrasli jedva i vidali. U svakom slučaju, bilo je to uvek na kratko, i retko.

Prolazilo je i po nekoliko godina da se ne vide.

Grejs je bila na školovanju četiri godine, a isto toliko, a možda i više, Ronald nije bio kod kuće. Oni su zapravo bili kao brat i sestra samo dok su bili deca. Grejs, posle nekoliko godina neviđanja nije u onom odraslom, ozbiljnom mladiću mogla da vidi Ronalda kog je poznavala. Ovo je bio neki drugi, odrasli i ozbiljni Ronald.

Da li je i on tako gledao na nju?

Kao malu devojčicu, ostavio ju je u velikom gradu, u školi, i sa ocem se vratio u Ličberg, i ubrzo potom i sam otišao od kuće.

Kada se vratio, zatekao je lepu devojku, koja nije imala mnogo sličnosti sa nekadašnjom devojčicom Grejs.

*

Toga dana, Elton Danavej je otišao kod sudije, svog zemljaka

i poznanika. Njih dvojica su uvažavali jedan drugog, iako se ne bi moglo reći da su bili veliki prijatelji.

Danavej je razgovarao sa njim o svojim pravima, o pravima naseljenika, i o testamentu, koji je sastavio i potpisao.

Oko ponoći, kada je stigao kući, na ranču je zatekao ekipu svojih ljudi. Svi su bili naoružani i namrgođeni, i cela atmosfera odisala je napetošću.

Nisu bila prisutna samo nekoć licina; oni su morali da ostanu kod goveda, da ih čuvaju.

— Šta se ovde događa, dodavola?! — upitao je pre nego što je sjahao. — Nisu valjda Sijuksi na ratnoj nozi sa nama?!

Najstariji među njima, Džilbert Torens, odgovorio je:

— Nisu Indijanci, Eltone. Ovoga puta su kradljivci goveda. Oterana su sva goveda sa južnog pašnjaka.

Sjahavši, Danavej zastade pred ljudima i prodra se:

— Govorite, šta je bilo! Kako se to dogodilo? Niste valjda spalili kada su lopovi došli da oteraju goveda?!

— Mi nismo ni bili tamo, gazda. Rasti nas je poslao na ranč, i on je ostao sa govedima — odgovorio je kauboj koji je, sa još jednim, čuvao goveda na južnom pašnjaku.

— Gde je sada ta budala?!

— Nemam pojma. . . Darlok je sa zapadnog pašnjaka došao kod nas, jer mu je bilo ponestalo hleba. Hteo je da ga uzme od nas, ali na pašnjaku nije zatekao nikoga. Ni nas. ni goveda. Ali zato je pronašao mnoštvo tragova.

— Gde je Darlok?! Ne vidim ga ovde. . .

— Čeka nas na južnom pašnjaku. . . Obavestili su samo Bereja i Gibonsa, a oni su obavestili sve ostale. Upravo smo hteli

da krenemo, predvodio bi nas Džilbert. . .

— U redu — rekao je Danavej. — Krećemo, ali za četvrt sata. Idem da uzmem oružje i ostalo što mi je potrebno. Nik, ti mi osedlaj konja. Uzmi jednog od mornog iz koral. . .

*

Odmakli su bili oko milju od ranča, kada im je u susret naišao Darlok. Kanavej je odmah dao znak da se kolona zaustavi.

Darlok je rekao da je otkrio da tragovi sa južnog pašnjaka vode u grad, u Ličberg. Rančera je zanimalo da li je taj kauboj otkrio i trag njegovom mlađem sinu.

Darlok je odmahnuo glavom. Nije rekao ništa, jer nije mogao da slaže svog poslodavca. Mogao je to da uradi samo odmahivanjem glave, tako ga je savest zbog laži manje pekla.

— Napred! — viknuo je Danavej. — Idemo u Ličberg! Rasturiću to pacovsko leglo, ne zvao se ja Elton Danavej!

Kolona jahača opet je krenula. Pridružio joj se i Darlok, ostajući na samom začelju, zajedno sa svoja najbolja druga, Tedom i Bertom.

— Ovo mi ne miriše na dobro — rekao je Bert. — Ne bih sada voleo da sam u Vilisovoj koži.

— Ja bih ipak više voleo da ne budem u gazdinoj koži — izjavio je Darlok. Na to njegova dva druga načuljiše uši. Darlok je očigledno znao nešto što njih dvojica nisu znali.

— Šta si time hteo da kažeš? — upitao je Bert.

— Rasti je u dosluhu sa kradljivcima goveda — odvratio je Darlok. — Drugačije ne može biti.

— Buncaš, Dar! To nije moguće!

— Da! Otkud ti ta ideja?

— Kada su ljudi odvodili goveda, on je bio u kućici. Nije ispalio nijedan hitac, nije učinio ništa da zaplaši ili zaustavi kradljivce. Nije mu palo na pamet ni da pozove pomoć. Zar sve to nije jasan znak da je saradio sa lopovima?

— A otkud ti znaš sve to?

— Video sam ga kada je odlazio. Nisam ga prepoznao, jer je bio previše daleko. Posle, kada sam otišao na mesto na kom sam ga video, shvatio sam da je to bio on. Bili su tamo tragovi kopita njegovog konja. Nijedan drugi konj na ranču nema tako velika kopita, a prepoznao sam ih i po tome što je desno prednje. . .

— Dobro, to ne moraš da nam objašnjavaš, to svi znamo, Dar. Nego, reci, kuda se uputio?

— Mislim da je pošao gore, na Rič Flet.

— Šta će tamo?

— Ono je zemlja njegovog brata, a on, zajedno sa starim revolverašem Čarlijem ima neku kućicu. Ronald je verovatno tamo otkako je otišao sa ranča, odnosno, otkako ga je gazda oterao od kuće. Ako tom blesu om momku iko još može da pomogne, onda je to njegov stariji brat.

— Zaista je blesav taj Rasti. Nikako mi nije jasno kako čovek kakav je Elton Danavej može da ima takvog sina.

— Verovatno to ni samom Danaveju nije jasno. Gospode, ako stari sazna za to, ubiće ga!

— Kako će saznati? Ja mu to sigurno neću reći, a Rastijeve tragove, posle svega, niko neće moći da otkrije. Bar ne u blizini južnog pašnjaka.

— Tvoji tragovi će to onemogućiti, je li, Dar?

— Pa da. . .

— A šta ako nađu tvoje tragove?

— Imam opravdanje što sam

bio tamo. Zar nisam pratio tragove kradljivaca, i otkrio kuda su se uputili? To sam gazdi već rekao.

I Darlok i njegovi drugari znali su da je to tanak izgovor, ali nijedan od njih to nije rekao naglas. Nije ni bilo potrebno.

Da su bili na njegovom mestu, i ta dvojica bi uradili isto. Svi su na bezvrednog Rastija gledali sa simpatijama i nekako ga sažaljevali. Bezbroj puta bili su svedoci da ga je njegov otac ponižavao i vređao, ne obraćajući pri tom pažnju na to što je uvek bilo nekoga ko je to mogao čuti.

U isto vreme, i Danavej je mislio na svoje sinove. Od trenutka kada je stigao na ranč i čuo novosti, Elton Danavej je posumnjao da je Rasti imao neke veze sa krađom goveda. Jasno mu je bio rekao da pošalje čoveka po bika, ali tek za nedelju dana. A on je toga dana poslao dvojicu. Znači, poslao ih je, jer su mu smetali. Nije trebalo da vide kako neko odvodi njegova najbolja goveda!

Za Eltona Danaveja, kao pravog rančera i stočara, nije bilo većeg zločina od krađe goveda.

Pa ipak, nije krivio Rastija.

Prvi put u životu shvatio je da je grešio prema tom momku i da je on kriv za sve ono za šta je krivio mladića. On i njegova strogost.

U isto vreme, shvatio je i to da nije dobro postupio što je Ronald oterao od kuće. Ne računajući na to da mu je Ronald rođeni sin, bio je to njegov najbolji čovek, najспособniji kog je ikada imao.

Pitao se kako je mogao da bude onako surov prema njemu. Kako je mogao da ga tretira kao najgoreg, kao da ništa ne vredi? I pored svega, bio je ponosan na njega. Zašto se onda ponašao prema njemu tako kao da ne po-

stoji goreg kauboja na celom Zapadu?

Posle mnogo godina, Elton Danavej je ponovo bio na ratnoj stazi. Ali, sada više nije bio mlad. I tu bi Ronald bio bolji od njega. Ali, suviše dobar za metak. Pucaće se, a Ronald je još mlad da bi umro. Ako neko treba da pogine, mislio je starac, neka to budem ja, a ne on.

Ako je već tako, ako je morao da misli na smrt, Danavej je pomislio i na testament koji je toga dana sastavio i potpisao. Nije mu bilo žao što je razbaštiniio starijeg sina i što mu ništa nije ostavio.

Bio je siguran da će njegova žena Klara, koju je imenovao za prvog naslednika, sve promeniti kada njega ne bude bilo. Klara. Njegova životna saputnica, verna i odana. Setio se svih lepih trenutaka koje je proživeo sa njom, setio se njenih suznih očiju kada ga je pre kratkog vremena ispratila.

Trgao se.

Zašto misli na to? Grad je daleko, ima još dosta milja do njega, i rano je da misli na najgore.

Ali, Elton Danavej se grdno varao!

Jer, njegov veliki neprijatelj Gemon Vilis godinama ga je proučavao, brižno je pratio njegovo kretanje, njegove reakcije i sve ono što bi Danavej preduzima.

I ovoga puta lukavi Vilis je tačno proračunao šta će Danavej uraditi, kada će krenuti sa ranča, i sa kakvim namerama. Upravo stoga je mogao dobro da se pripremi i iznenadi Danaveja i njegove ljude.

Rančer i njegova ekipa morali su, na putu prema Ličbergu, da prođu između dva pošumljena brda. Žureći prema gradu, ni Danaveju ni njegovim, kaubojima nije padalo napamet da bi

na putu mogli da sretnu nekoga od Vilisovih ljudi, i nisu obraćali pažnju na pošumljena brda, tim pre što su od puta bila udaljena bar po desetak jardi.

Ali, to odstojanje bilo je dovoljno blizu da se puca i ubije. . .

Pucnjava je počela neočekivano.

Gemon Vilis dao je znak svojim revolverašima da otvore vatru. On sam, nanišanio je na Eltona Danaveja, kog je u jasnoj noći sasvim dobro mogao da vidi na čelu kolone njegovih kauboja.

Nekoliko dugih minuta trajala je nedoumica među kaubojima, kada su videli da je Elton Danavej pogođen i da je pao sa konja.

Videvši da rančer ne daje znake života, prvi se snašao Darlok, i preuzeo je komandu.

Naredio je da se ljudi povuku u gustiš, i da se odatle bore. Međutim, dok su stigli do zaklona, nekoliko njih je ostalo da leži na putu.

Neki su ostali bez konja, koji su ili bili pogođeni, ili su se, uspaničeni, dali u bekstvo.

Neravnopravna borba nije mogla da se završi drugačije nego porazom čestitih kauboja, koji su se retko služili oružjem i koji nisu bili revolveraši i ubice, za razliku od Vilisovih bandita, skupljenih sa svih strana. Uz to, oni su bili ti koji su iznenadili nespemne kauboje.

Kada je pucnjava utihnula, samo tri kauboja su ostali nepovređeni: Darlok, Ted i Bert.

Trojica nepovređenih podigli su mrtvog rančera i stavili ga na konja, dok su ranjeni jedni drugima pomogli da stanu na noge, ili da se popnu u sedla konja koji su još bili ostali nedaleko od njih.

Četiri konja su nepomično ležala na poprištu, pa su Ted i

Bert otišli da potraže one koji su pobjegli.

Posle pola sata, tužna povor-ka krenula je natrag, prema ranču.

Niko nije govorio, jahali su pognutih glava, utučeni i ogorčeni...

*

Kada su stigli na ranč, zastali su u dvorištu. Niko od njih nije hteo da bude vesnik nesreće, niko nije mogao da kaže Klari da je njen muž poginuo.

Tek što su sjahali, iz kuće je izašla gospođa Danavej.

Niko ništa nije morao da joj kaže; videla je mrtva tala prebčena preko konja, a među ljudima nije bilo starog Danaveja. Sišla je niz stepenice i prišla da pogleda ko je sve mrtav donesen kući.

Niko ništa nije govorio.

Dvojica kauboja skinuli su mrtvog Danaveja sa konja i uneli ga u kuću.

Klara je bez reči ušla za njima.

Očekivali su da će ona da plače, da nariče, da postavlja pitanja. Međutim, nije izustila ni reč. Tim je teže bilo tim ljudima.

Kada su smestili Danaveja na ležaj, u njegovoj spavaćoj sobi, Klara im je rukom dala znak da izađu, a potom je odmah zaključala vrata. Želela je da bude sama sa njim. Tek tada će dati oduška svojim osećanjima...

*

Stari Torens bio je van sebe od gneva.

Vikao je i psovao, a Ronald ga je samo gledao, ne reagujući na njegove reči. Pustio ga je da govori, ali je postao nervozan i ljut što ga neko ubeduje u nešto što on nikako neće da prihvati.

— U redu, onda čekaj ovde, da on sam dođe! A šta ako nastrada? Hoćeš li očekivati da ga donesemo ovamo mrtvog, ti, vole tvrdoglavi?!

Sada su Ronaldove oči sevale od besa. U svemu je bio pravi sin svoga oca — tvrd i nepokolebljiv.

— Dosta si blebetao, stari — rekao je najzad, ne pokušavajući da savlada bes. — Sada se gubi, inače ću te izmlatiti! Hajde, nosi se!

— Lep si mi ti junak, kada hoćeš da mlatiš satrog čoveka! I da sam mnogo mlađi, ne bih mogao da ti se suprotstavim, jer si mnogo jači od mene.

Torens je bio veoma ljut.

Sada se više nije ni plašio Ronald. Kod njega je nestao svaki strah, kao u onih ljudi koji čvrsto odluče da kažu sve što misle, pa makar posle toga i umrli.

— Evo, tu sam, navali! Tuci me! Šta čekaš?! Premlati me, ali tako da ne mogu ni da mrđnem! Tuci me dok me ne ubiješ, jer ako me ostaviš živog, ja ću ti ponavljati kad god te budem video: on je tvoj otac, ti si njegov sin, i moraš da ga slušaš! Ako si mu potreban, moraš da budeš uz njega!

Ronaldu je sada prekipelo.

Ispužio je ruku i zgrabio starog Torenasa za vrat, i jadni čovek počeo da se koprca.

Do tog trenutka, drugi starac, Čarli Vajting, nije se mešao u razgovor i prepirku mladog Danaveja i Džilberta Torenasa.

Međutim, kada je Ronald, po njegovom mišljenju, preterao, morao je da preduzme nešto.

Reagovao je na svoj način.

Ispalio je hitac iz svog revolvera, i to pravo pred Ronaldove noge. Mlađić je poskočio i u isto vreme pustio Džilberta Torenasa.

— Roni, mogao bi da umukneš i da se smiriš — rekao je Čarli, nimalo uzbuđen, stavljajući novu patronu namesto ispaljene. — Nastaviš li da maltretiraš tog čoveka, neću ti pucati samo pred noge, zapamti to,

ti, bitango i neverniče! Samo kurvini sinovi ostavljaju na cedilu svoje roditelje, kada su im najviše potrebni, a ti, koliko znam, nisi od tih. Tvoja majka je čestita žena, i nije rada-la kopilad nego prave sinove!

Sada je Ronald bio ljut i na Čarlija. Obojicu je pogledao mrko, a potom se bez reči okrenuo, odvezao konja od grede, i uzjahao ga.

*

Čim je stigao na ranč, Ronald je osetio da nešto nije u redu.

Grejs je stajala na varandi, naslonjena na zid, sa dlanovima na očima. On brzo sjaha i pride joj.

Uhvati je za ruke i blago ih povuče prema sebi. Grejsini obrazi bili su vlažni od suza, a oči crvene, kao da je satima plakala.

— Oh, Roni... — promucala je i zagnjurila glavu u njegove grudi. — Samo kada si došao...

Nastavila je da jeca.

Iz kaubojske brvnare, videvši da je Ronald došao, počeli su da izlaze kauboji.

Mnogi od njih bili su previjeni. Ronald se zagledao u njih, shvativši da su se ljudi borili i pri tom bili ranjeni. Svi su, međutim, držali ili puške, ili revolvere.

Polako su prilazili verandi.

U tom trenutku naišli su i Torens i Čarli.

Kauboj Darlok je prišao Ronaldu.

— Hvala nebesima što si stigao, gazda...

Gazda? Zašto ga je kauboj nazvao gazdom?

To pitanje bilo je u Ronaldovoj svesti samo tren, a onda je shvatio.

— Ko je to učinio? — upitao je tiho.

— Valjda Vilis i njegovi ljudi, ko bi drugi — odvratio je kauboj. Niko od nas nije ih video, ali...

— Kako se to dogodilo?

— Pucali su u nas iz zasede, prošle noći. Namestili su nam zamku, između dva pošumljena brda, na

putu prema gradu. Nismo mogli ništa...

— A majka? Gde je ona?

Na to pitanje je Ronaldu odgovorila Grejs:

— Mama se zaključala, sa njim... Neće nikoga da pusti, čak ni mene.

— Gde je Rasti? — bilo je Ronaldovo sledeće pitanje.

Na to niko nije mogao da mu odgovori.

Ted i Bert su se pogledali, a Darlok je oborio glavu i zamišljeno posmatrao vrhove svojih čizama.

— Dar?! — prozvao je Ronald.

Darlok se trže od oštrog Ronijevog glasa.

— Ja... ovaj... — počeo je da zamuckuje, ne znajući šta da kaže.

— Gde je Rasti?!

— Ja... ja sam mislio... da je kod tebe... — odgovorio je kauboj.

— Po čemu si mislio da je kod mene?!

— Njegovi tragovi vodili su prema Rič Fletu, pa sam mislio da...

— Šta si mislio?! Trebalo je da pratiš trag do kraja! Kad nešto započneš, onda moraš i da dovršiš! Uostalom, Rasti će doći kući kada čuje šta se dogodilo sa tatom. A da bi on to saznao, ti ćeš se pobrinuti, Dar! A vas dvojica, Tede i Berte, odmah na konje, i idite da tražite mog brata!

Pošto je izdao naređenje, Ronald uvede Grejs u kuću. Pomogao joj je da sedne, a onda se zagledao u vrata spavaće sobe svojih roditelja.

Uto su ušli i Čarli i Torens.

— Roni, tebe će sigurno pustiti, jer si joj potreban — rekao je Džilbert Torens. — Samo pokucaj na vrata i reci da si to ti.

— Ne, neću to da uradim. Ona sigurno želi da bude sama sa tatom. Ako bude htela da vidi nekoga od nas, sama će izaći iz sobe.

Torens nešto promumla, i izađe, zalupivši vrata za sobom. Od te lupnjave, Grejs se trže.

Odmah se i smirila, jer je Ronald zaštitnički stavio ruku na njeno ra-

me. Ona uhvati njegovu ruku i privuče je na svoj obraz, na šta je Ronald povuče, kao da je dotakao usijano gvožđe.

— Nemoj... to... — zbunjeno je rekao Ronald, na šta devojka prkosno podiže glavu i upita:

— Zašto? Zar se plašiš da ćeš ispasti kukavica?!

— Koješta! Kakve veze ima sa kukavičlukom to da mi držiš ruku na svom obrazu?

— Ja sam žena, ako to nisi primetio dosad! A ženi je potrebno da u određenim trenucima može da se osloni na nekog, na nekog ko može da je uteši... Žena mora da oseti da je neko uz nju...

— Naravno... razume se... — nesigurno je odvratio Ronald. — Imaš ti nekoga ko je uz tebe i ko bi trebalo da te teši. Imaš verenika...

— Ali on sada nije tu, on je u Sejvhornu. Kako može da je pored mene, da me teši?

Odjednom, Ronald kao da se setio nečeg.

— Troj Rajsfield je tvoj budući muž, i on je već sada kao član porodice! — rekao je. — Hitno ga moramo obavestiti. Ja ću da...

Rečenicu je završio napolju.

Ostavši sam sa Grejs, Čarli joj pride i stavi obe ruke na njeno rame.

— Devojčice, ne bi trebalo da mu otežavaš...

— Na šta mislite? Kako mu ja otežavam? — začuđeno je pitala devojka.

Stari Čarli nije bio neki poznavalac žena, pa se zbunio pred mladom devojkom.

— Izvini... možda sam u zabludi, ali... učinilo mi se kao da si htela jasno da mu daš na znanje da ti nisi njegova sestra, a on to teško može da shvati, naročito sada, kada treba da odeš i živiš sa drugim.

Čim je to rekao, osećajući se neprijatno, stari Čarli je izašao

iz kuće. Držao je šešir, zaboravljajući da ga ponovo stavi na glavu.

Primetivši njegovo čudno ponašanje, Ronald ga upita:

— Šta ti je odjednom, stari?

— Još pitaš šta mi je?! Načisto sam, izgleda, poludeo otkad izigravam tvoju dadilju, Roni! Dosta mi te je, majmune jedan! Ona devojka tamo... idi bestraga, radi šta hoćeš!

Čarli pride svom konju i povede ga u koral.

Ronald se obrati kauboju s kojim je razgovarao kada je Čarli izašao iz kuće.

— Vini, to bi bilo sve. Reci mu da je tata mrtav i da ćemo ga sahraniti sutra... Ne, nemoj da kažeš sutra. Treba čoveku dati vremena. Kaži da ćemo tatu sahraniti prekosutra. Ako će da dolazi, neka dođe sutra. Trebalo bi da je ovde, na ranču.

— Zašto bi trebalo da je gospodin Rajsfield već sutra ovde? — upitao je radoznali kauboj. — Ako ćemo gazdu sahraniti u Sejvohrnu, neće biti kasno da nam se mladi gospodin pridruži kada nas tamo bude video, prekosutra.

— Ko ti kaže, Vini, da ćemo tatu sahraniti u Sejvhornu?

— Pa... nije valjda da ćete...

— Tačno, kauboj. Sahranićemo ga u njegovom gradu, u Ličbergu! Kada to sredimo, potražiću Vilisa, da s njim sredim neke račune!

— Biće opet mrtvih, gazda. I ranjenih.

— Ako nećeš da ideš sa nama, reci. Isplatiću te koliko ti dugujem za ono što si radio od poslednje plate, i idi kuda hoćeš. Niko ti neće zameriti.

Kauboj uvredeno pogleda u Ronalda.

— Zar ti izgledam tako kao da bih pobegao? Pa ja sam ovde osam godina, čoveče! Ovo je i

moj ranč, ne zaboravi! Stekao sam i ja pravo da se borim za njega! Idem!

Ronald je gledao za njim, dok je kauboj odlazio.

I sam je bio svestan u šta se upušta time što je odlučio da oca sahrani u Ličbergu. Međutim, bio je siguran da Gemon Vilis nije bio svestan u šta se upušta kada je odlučio da ubije Eltona Danaveja.

Pre nego što je ušao u kuću, Ronald je ugledao Darloka, koji se u galopu približavao ranču. Sačako ga je.

— Nisam morao dugo da tražim Rastija — doviknuo je kauboj, još izdaleka. Kada je dojahao u dvorište, nastavio je: — Bio je na Pil Hudu...

— Bio?! A gde je sada?

— Otišao je. Moram ti reći da on sebe smatra krivim za očevu smrt. Kaže, on je najgore đubre što postoji, ali da će se iskupiti, jer će pobiti one nitkove! Čekaj, gazda! Kuda ćeš?! Stani!

Ronald mu nije odgovorio.

Uzjahao je konja i odjurio. Pošao je da traži brata, odlučivši da odjaše i u sam pakao, ako je Rasti tamo!

Pretpostavljao je da je Rasti krenuo kod Gemonu Vilisa, da se obračuna sa njim.

Međutim, još nije bio trenutak da se Ronald i Vilis susretnu. Ronald je počeo da se dvoumi da li da ide čak do njega, u potrazi za Rastijem, ali nije morao dugo da razmišlja. Već nakon nekoliko milja od ranča, ugledao je Rastija.

Uspeo je da ga natera da se vrati kući, ali ne i da izbriše njegove misli i da umiri njegovu savest...

*

Niko na ranču DE u krugu nije očekivao da će doći toliko ljudi

odjednom, i niko nije pozvao naseljenike da, kao susedi, dođu u goste.

A oni su došli, i to u velikom broju. Kolima, na konjima i mazgama. Dolazeći sa više strana, sačekali su jedni druge, i zajedno ušli u dvorište ranča.

Ronald Danavej se pojavio na verandi.

Mrko ih je odmerio.

Ako su ovi ljudi mislili da će biti prihvaćeni kao susedi koji su došli da izjave saučešće, onda se grdno varaju.

Ronald je prepoznao vođu naseljenika, čak se sećao i njegovog imena, koje mu je čovek rekao tamo, pred Džizvilom.

— Klejze, zar mislite da je pametno što ste došli? — hladno je upitao Ronald.

Karl Klejz sjaha i pusti uzde, pa se pope na verandu. Zastade tik ispred Ronalda i ozbiljnim glasom reče:

— Danaveje, čuli smo šta se dogodilo. Smatrali smo svojom dužnošću da kao susedi dođemo i izjavimo saučešće. Želimo i da vam pomognemo oko sahrane vašega oca... Mi smo hrišćani, i razume se samo po sebi da ne možemo ostati po strani u ovakvoj situaciji...

— U redu, učinili ste ono što ste smatrali svojom dužnošću, ali neće biti potrebno da nam pomognete oko sahrane. U Džizvili je sve organizovano.

— Gospode... — iznenađeno i začuđeno reče vođa naseljenika

— ... nećete valjda u...

On ućuta, videvši da se izraz Ronaldovog lica ne menja, da je ono i dalje tvrdo, bez trunke spremnosti da lepo razgovara sa novim susedima.

— Moj otac je osnovao taj grad, Klejze. Grad je izgrađen na njegovoj zemlji. Sada su se tamo namnožili razni banditi i kriminalci, tamo je smrt postala

svakodnevnici gost. A čovek koji je za to odgovoran isti je onaj koji je vas doveo ovamo, Klejze — rekao je Ronald.

— Mislite na Gregoriju Vilisa? Ali... nemoguće je da je on...

— Ne govorim o njemu, Klejze, nego o njegovom bratu Gemonu — prekinuo je Ronald vođu naseljenika. — Gregori je samo njegova produžena ruka.

— Sa tim Gemonom Vilisom mi nemamo ništa, gospodine Danaveje. Mi čak nismo znali da on postoji — objašnjavao je vođa naseljenika. — Saznali smo o njemu tek kada smo došli ovamo, i to od vas.

— Ne kažem da nije tako — nastavio je Ronald. — A da li ste znali i to da vas je on dovukao ovamo samo zato da bi bio veći broj protiv kojih mi, Danavejevi, treba da se borimo.

Dugo je posle ovih Ronaldovih reči Karl Klejz ćutao, a kada je najzad progovorio, rekao je:

— Ja sam vam već prilikom našeg prvog susreta rekao da mi nećemo da se prepiremo oko toga ko je u pravu a ko nije. Želimo da budemo dobri susedi sa vama. I ovim našim dolaskom dokazujemo tu našu želju. Ako vi hoćete drugačije, zaista će nam biti žao, ali se zbog toga nećemo povlačiti, niti dozvoliti da nas iko otera odavde. Zna se na čijoj strani je zakon, Danaveje, o tome nećemo pričati. Sudija Garfild...

Klejz je naglo prestao da govori.

Svi su gledali u kola koja su ulazila u dvorište.

*

Bila su to kola upravo pomenutog sudije Garfilda. Vozio ih je mladi advokat Troj Rajsfield, Grejsin verenik

Ronald je odmah pomislio na to da su sigurno krenuli još noćas, odmah pošto, je Vini stigao i obavestio ih o onome što se dogodilo.

Vini je jahao iza kola i izgledao je veoma umoran. Nije jahao konja na kom je otišao sa ranča, nego drugog, kog je verovatno dobio od Rajsfilda, pošto je njegov bio previše umoran da bi mogao brzo da se vrati na ranč.

Ronald pozdrvi sudiju i Rajsfilda, ovog drugog ne naročito ljubazno.

Odmerivši pogledom sve prisutne doseljenike, sudija upita Ronalda:

— Šta je bilo? Svađate se?

— Ne — odgovori Ronald Danavej. — Jedino imamo različito mišljenje o nekim pravima...

Jedan mladi kauboj priđe kolima, sa kojih su sudija i Troj sišli, i, uhvativši uzdu, odvuče ih malo dalje.

— Vi možete, Danaveje, da mislite šta hoćete — rekao je sudija — ali zakon je nedvosmisleno na njihovoj strani. To sam rekao i vašem ocu, kada je nedavno bio kod mene. On je pominjao običajno pravo, pozivao se na njega, a zaboravio je da je upravo zahvaljujući običajnom pravu imao šanse da na svoje ime uknjiži ono što je smatrao svojim. Pošto to nije učinio na vreme, ta zemlja je...

— Dobro, gospodine Garfilde, znam šta hoćete da kažete, i to nije ništa novo za mene. Ali novo mi je to što je moj otac bio kod vas. To mi niko nije rekao. Zar je bio u Svejhornu?

— Da, bio je. Onda, znači, ne znate ništa ni o testamentu, koji je tom prilikom sastavio?

Ponovo je Ronald bio iznenađen.

— Ne, ne znam — odgovorio je. — Postoji njegov testament?

— Da, mladiću. Ali, o njegovoj sadržini saznaćeš kasnije, u prisustvu ostalih članova porodice. Kako je. . . kako je vaša majka prihvatila bolnu činjenicu da više nema vašeg oca?

— Ne znam, gospodine Garfild. Zaključala se s njim u sobu, i. . .

Ronald je prestao da govori, jer je primetio da sudija gleda nekud iza njegovih leđa.

Takođe je video kako Garfild skida šešir sa glave.

Ronald se okrenu.

Ugledao je svoju majku. Stajala je, skamenjenog lica. Niko nije mogao da zna, gledajući je, kakvu je strašnu noć preživela.

— Dobro došao, Raštone — rekla je bezbojnim glasom, prihvativši sudijinu ruku. — Dobro je što si naišao. . .

Garfildov i Klarin otac nekada su, u Nevadi, bili susedi, i njih dvoje su se poznavali još od tada. Ta vremena bila su sudiji Garfildu i sada u bolnom sećanju.

Jer, on je voleo Klaru. Bio je zaljubljen u nju i maštao je o tome da ona jednoga dana postane njegova žena. Pre nego što je smogao hrabrosti da je zaprosi, Elton Danavej je to već bio uradio, i on je morao da se odrekne voljene devojke. Veoma je teško preživio dane kada se ona venčala i postala Danavejeva žena.

— Da, došao sam, Klarice, jer sam pretpostavljao da sam ti potreban. . . — rekao je Garfild blagim glasom.

Ona ga pogleda ozbiljno. Nije ni primetila da ju je nazvao imenom kojim su je zvali kada je bila devojka.

— Da, Raštone, potreban si mi. . . potreban si nam kao sudija — odvratila je.

— Kao sudija? Ja. . . ja sam mislio da sam ti potreban kao prijatelj, kao stari drug. . . iz mladosti. . .

— Ne, Raštone. Drug iz mladosti nije potreban ženi koja ima odraslu decu. Ona su mi sada uteha i podrška. Razume se da si dobrodošao kao prijatelj, ali trenutno nam je sudija mnogo potrebniji, jer radi se o ranču, o nečemu što je moj muž stvarao i zbog čega je radio celoga života.

Garfild je bio u nedoumici.

Šta da joj kaže? Zar ona ne zna da se ranč DE u krugu sveo samo na komad zemlje i malo pašnjaka, što je sve zajedno bilo bar deset puta manje od onoga što je Elton Danavej imao za života?

Da li je Elton, ipak, pre nego što je umro, saznao ko je otkupio svu tu zemlju, i da li je, možda, privoleo tog čoveka da mu proda pravo na nju?

— Razume se, Klarice, da ti i kao sudija stojim na raspolaganju — rekao je Garfild nesigurnim glasom, čekajući da čuje šta će mu gospođa Danavej odgovoriti.

— Onda, molim te, uđi u kuću — rekla je Klara Danavej, i okrenula se, da uđe u kuću.

Na naseljenike uopšte nije obratila pažnju i ničim nije pokazala da ih je primetila.

Sudija uđe za njom, a i mladi advokat.

Niko ga nije sprečio da uđe u kuću, pa ni Ronald, iako bi to vrlo rado učinio.

Najzad, taj mladić je bio Grejsin budući muž, i već je pripadao porodici, pa je imao prava da bude upućen u sve ono što je u vezi sa Danavejevima.

Ronaldov gnev se, umesto na Rajsfieldu, kog ni sam nije znao zašto ne podnosi, izručio na naseljenike.

— Do viđenja, Klejze — rekao je grublje nego što je hteo da kaže — nemamo više o čemu da razgovaramo. To važi i za vaše

prijatelje. Na ovom ranču niste dobrodošli. Naprotiv. . .

Klejšz slegnu ramenima.

— Kako hoćete, Danaveje. U svakom slučaju, mi smo uradili sve sa naše strane da uspostavimo dobre odnose sa vama. I vama i drugima hteli smo da pokažemo da smo ljudi dobre volje, ali ako vi to nećete da prihvatite, mi ne možemo ništa. Otići ćemo, kako vi to tražite od nas. Ali, jedno vam moram reći: od sada, i vi izbegavajte naše rančeve. . .

*

Klejšz se više nije zadržavao na Danavejevom ranču. Dao je znak ostalima da krenu, i oni su pošli.

Kada su malo odmakli od kuće, Klejšz je rekao svojim prijateljima:

— Oni nas i dalje smatraju uzurpatorima, i neće nas kao susede. Plašim se da nam neće dati priliku da dokažemo da smo ipak samo njihovi susedi i da nemamo nikakve loše namere prema njima.

Jedan od njegovih zemljaka, koji je ovamo došao sa porodicom, i kupio zemlju, zaustavio je konja i rekao:

— Mislim da ipak možemo da stvorimo priliku za to. Možemo da dokažemo Danavejevima da nismo neki divljaci nego ljudi koji u miru žele da žive sa svojim najbližim susedima. Oni, dakle, hoće pokojnog gospodina Danaveja da sahrane u Ličbergu, a kako izgleda, zbog toga, i tim povodom, izbiće pravi rat u gradu. Šta mislite, da im pomognemo kada dođu u Ličberg? Biće to znak da nismo lutalice koje silom hoće njihovu zemlju, nego ljudi koji od sada nameravaju da dele i dobro i zlo sa njima, jer žive isti život, na istoj zemlji. . .

— Ideja ti je dobra, Arči — rekao je na to Karl Klejšz. — U tom

slučaju, odmah menjamo pravac! Idemo u Ličberg, da pripremimo teren!

Sada se u razgovor umešao i treći naseljenik.

— Ljudi, nastradali smo ako oni tamo u Ličbergu saznaju zbog čega smo došli! Čuli ste, tamo vladaju banditi, a glavni među njima je upravo onaj Gemon Vilis! Poubijaće nas kao zečeve! Ja imam troje dece. Šta će biti sa njima?

— Čekajte, prijatelji — opet je progovorio Karl Klejšz. — Sećate li se da nam je Gregori Vilis rekao da u svako doba kod njegovog brata u Ličbergu možemo da se snabdemo na kredit? Naravno, to nije rekao zato što nas on voli, nego zato što zna da smo njemu dali sav novac koji smo imali. Dakle, sada ovde imamo troje kola, i mogli bismo se pojaviti u Ličbergu tako kao da smo došli da se snabdemo kod Gemon Vilisa.

— Ideja je mnogo bolja od Arčijeve, Karle. Niko neće znati zašto smo zapravo došli, i moći ćemo da pomognemo Danavejevima.

*

Kada su se pojavili naseljenici, u nameri da nakupuju namirnice i sve drugo što im je navodno bilo potrebno u kampu, Gemon Vilis je zadovoljno trljao ruke.

Jer, kod njega je sve bilo dva puta skuplje nego drugde, iako njegova roba nije bila kvalitetnija, i uglavnom je poticala iz plena njegovih revolveraša i pljačkaša, koji su redovno odlazili u udaljenija mesta, da je »nabave«.

Još je Vilis bio zadovoljniji kada su naseljenici rekli da će malo ostati u njegovom salunu. Zamolili su ga da se pobrine za smeštaj žena i dece, jer se može dogoditi da ostanu malo duže, jer ako se zapiju. . .

Naravno, sve to značilo je da će se naseljenici dobro zadužiti kod njega, i Vilis je rado prihvatio njihovu ponudu.

Iznad saluna bilo je nekoliko praznih prostorića, pa su naseljenici iz kola doneli čebad, da bi njihovim ženama i deci koliko-toliko bilo udobno dok čekaju svoje muževe i očeve.

Raspoloženje u Vilisovom salunu bilo je u jeku, kada je Gemon Vilis od Klejza saznao da će Elton Danavej biti sahranjen ovde, u Ličbergu.

To je sledećeg jutra ispričao Frenku Vidmarku, poslednjem od braće Vidmark, koji je bio na slobodi.

— Moraš da iskoristiš tu šansu, Frenk — rekao mu je slatko-rečivi Vilis. — Samo ako budeš dovoljno vešt i snalažljiv, moći ćeš da se osvetiš čoveku koji na savesti ima tvoju braću.

Frenk Vidmark začkilji očima.

— Kako to mislite, da ima na savesti moju braću? Za Miča znam, ali... šta se dogodilo sa Norisom i Slajom?

— Pa oni su u zatvoru, zar ne? I to zahvaljujući upravo Ronaldu Danaveju!

— A, tako, gazda... znači, vi mislite tako? Ali, ako se tom Danaveju dogodi nešto, zar neće moja braća pretrpeti posledice?

— Koješta! Oni su u zatvoru, u Sejhornu, i niko ih neće povezati sa Danavejevom pogibijom. I, ko će osim tebe i mene znati da je nastradao od tvog metka?

Priglupog Frenka Vidmarka nije bilo teško ubediti. Odjednom mu se žurilo da ode u potragu za dobrim zaklonom. Bez pozdrava je otišao od lukavog i pokvarenog Vilisa. Možda će ljudi sa DE u krugu naići ranije nego što to iko očekuje...

U tom kraju bilo je mnogo skrovitih mesta, ali njemu je bilo potrebno samo jedno, i to ono

pored kojeg će Ronald Danavej morati da prođe, kada bude išao prema gradu i groblju.

I, ubrzo ga je našao.

Popeo se na jedno brdo, koje su stanovnici toga kraja zvali »pseća glava«, jer je na nju podsećalo. Sa tog mesta mogao je da vidi ulaz u grad, kao i groblje. A ko je hteo da uđe u grad i da ode na groblje, morao je da prođe pored podnožja tog brda.

Međutim, to skrovište imalo je samo jednu manu: tamo je već bilo nekog kada je Frenk Vidmark stigao.

I, taj neko nije čekao Danavejeve, nego upravo njega, Frenka Vidmarka!

Koliko god da je bandit bio oprezan i brz, šerif Lorni Hadson ga je već bio primetio, kada se približio brdu i dok još nije primetio da tamo već ima nekoga.

Pre nego što je sa advokatom Trojom Rajsfieldom krenuo kod Danavenejevih, sudija Garfild je rekao šerifu šta se dogodilo.

Za čoveka inteligentnog kakav je bio Hadson, nije bilo teško pogoditi kako će se stvari dalje odvijati. Mogao je sa sigurnošću da predvidi da će Frenk Vidmark, kada bude saznao da Ronald Danavej dolazi u grad, otići da ga negde sačeka, i potom iz zasede puca u njega.

Držeći ga na nišanu, šerif je naredio Vidmarku:

— Predaj se!

Iako je video revolver u šerifovoj ruci, banditu nije padalo na pamet da se preda. Nije bio dovoljno pametan da proceni da protiv Hadsona nema šance.

Posegnuo je za revolverom, i on se u deliću sekunde našao u njegovoj ruci.

Kada se njegov prst savio oko obarača, šerif je već ispalio hitac u njega. Da bi izbegao svaku opasnost od bandita, šerif je od-

nah ispalio u njega i drugi hic.

Međutim, Hadson nije bio ubica, niti je u svom gnevju činio ono što kao čovek od zakona ne bi trebalo da čini. Oba puta je pazio da ne ubije Vidmarka.

Njegov prvi metak pogodio je bandita u desnu šaku a drugi mu je odneo šešir sa glave.

Ne mogavši da uradi ništa drugo, bandit, van sebe od besa što sada nije mogao da puca, počeo besomučno da psuje. Revolver je ispustio i nije mu padalo na pamet da ga ponovo podigne. Šerif je jedno vreme slušao njegove psuvke, a kada mu je dozlogrdilo, prišao mu je i snažno ga ošamario.

Bandit se odmah umirio, jer to je bio jezik kojim je on govorio i koji je otprve rezumeo.

I, tako, u vreme kada su Danavej i ostali ušli u grad, Frenk Vidmark je, zajedno sa šerifom Hadsonom, već čitav sat bio van Ličberga, na putu prema Svejhornu.

Gemon Vilis bio je postavio svoje špijune na sve punktove u gradu i oko njega, i samo se lukavo nasmejavao kada je jedan od njih došao i javio mu da »oni dolaze«.

— Šta da preduzmemo? — pitali su.

— Zasad ništa. Sačekaćemo...

*

Ronald Danavej je saznao sadržaj testamenta svoga oca. Oni koji su pokojnog Danaveja dobro poznavali — pre svega njegova majka, zatim brat i Grejs, nisu ni očekivali drugo nego da on to ne primi tragično.

Njega nimalo nije ljutila ta očeva odluka, niti je ocu prebacivao što je uradio upravo tako. I dalje je bio njegov sin, i kao takav, najstariji sin, jahao je na če-

lu pogrebne povorke, kada je ona krenula prema Ličbergu.

Mada ni po čemu sada nije bio gazda ranča DE u krugu, kauboji su se odnosili prema njemu sa poštovanjem, kao što je to ranije bio slučaj sa starim Eltonom.

Po testamentu, naslednik je bila Klara Danavej, posle koje je Rasti dolazio na red, pa Grejs. Ronald nije dobio ništa, niti je bio pomenut u testamentu svog ljutitog oca, kada ga je ovaj sastavljao.

Svima je bilo jasno da je, od trenutka Eltonove smrti, ili bar od časa kada se saznalo da je Ronald sasvim razbaštinjen, Klara Danavej čovek koji će da rukovodi imanjem i ljudima. Međutim, ona je, dok su išli prema Ličbergu, razmišljala o novonastaloj situaciji, i zaključila da je pravi gazda, pravi vlasnik svega što pripada Danavejevima, ipak samo Ronald!

Ako ne bi računala na njega kao na sina, i ona je imala osećaj da mora da ga sluša i da se povinuje njegovim željama i naredbama.

U jednom trenutku, Ronald zaustavi konja i podiže ruku, u znak da kolona treba da se zaustavi.

Okrenuo se i pozva svog mlađeg brata.

Kada je ovaj stigao do njega, Ronald mu reče:

— Mali, ja ću odjahati napred, sa nekoliko ljudi, a ti dobro pazi na mamu i Grejs.

— Ali Roni, ja ne mogu... ja...

— Možeš, mali. Možeš više nego što misliš, samo se oslobodi straha! Slušaj, moraš da čuvaš našu mamu i sestru! Jasno?!

— Jasno... — promucio je Rasti neubedljivo.

— Onda, momče, ostani na čelu kolone! Ti predvodiš ove ljude!

Ronald mahnu dvojici starih i vernih prijatelja, Džilbertu Torensu i Čarliju Vajtingu, i oni dojahase do njega, nakon čega sva trojica odjahase napred.

Da su ih već očekivali u gradu, to je Ronald osećao sa sigurnošću...

*

Gemon Vilis je stajao kraj prozora i gledao u jahače koji su, ulazeći u grad, usporili konje. Nezainteresovano je odmahnuo rukom kada mu je Karl Klejz, vođa naseljenika, još jednom rekao da bi želeo da porazgovara sa njim.

— Ostavite me na miru, čoveče! — rekao mu je nervozno. — Imam važnija posla nego da slušam vaše dosadne primedbe! Razgovaraćemo drugi put!

Samo je malo okrenuo glavu prema Klejzu i njegovim ljudima, da bi potom odmah ponovo obratio punu pažnju ulici i onima koji su nailazili.

Ali, njegovo oštro oko registrovalo je i nešto neobično; u prvoj sekundi nije znao šta je to bilo, ali kada je ponovo pogledao u naseljenike, nije mogao da poveruje svojim očima.

Svi oni držali su ga na nišanu!

Sada se sasvim okrenuo prema njima.

— Šta ovo treba da znači, ljudi? — upitao je s nevericom.

— Ako budete razumni, neće značiti ništa — odgovorio mu je Klejz. — A ako pokažete da ste ovaj pogreb shvatili kao priliku da Ličberg pretvorite u krvavo poprište i cirkus u kome bi učestvovali vaši najbolji strelci, onda... ne obećavamo vam ništa dobro. Nemate mnogo vremena za razmišljanje. Odlučite brzo, jer vaši ljudi bi mogli da postanu nervozni ukoliko im ne date znak koji očekuju.

— Kakve besmislice to govorite, čoveče?! — uzviknuo je Gemon Vilis.

— Dobro znate da nisu besmislice — odvratio je na to vođa naseljenika. — Pazite, počnu li vaši ljudi, tamo napolju, da pucaju, vi ste, Vilise, mrtav čovek!

— Ali, ja... — To vam obećava Karl Klejz! — nastavio je vođa naseljenika. — A ja držim reč, pa i ako treba da poginem zbog toga!

Klejz savi kažiprst oko obarača. To je bilo previše za Vilisa. U trenutku se preznojivši, on upita:

— Šta treba da uradim? Plašim se da više niko ne može da zaustavi moje ljude... — Izadite pred vrata i najpre se samo pokažite svojim strelcima — odgovorio mu je Klejz. Na to ga je Vilis pogledao kao da će ga istog trenutka ubiti, ali ga je ipak poslušao.

Njegova iznenadna pojava ispred saluna, na ulici koja je u tim trenucima delovala kao izumrla, na svoj način je delovala na Ronalda Danaveja.

Njegova ruka poletela je prema revolveru, ali deseti deo sekunde pre nego što ga je izvuкао i pripucao, shvatio je šta se događa — bilo je jasno da je neko primorao Gemonu Vilisa da izađe na ulicu.

— Čarli — rekao je Ronald tiho — imam utisak da sam bio budala što sam o tim ljudima mislio loše i što sam se onako glupo poneo prema njima...

Stari revolveraš je klimnuo glavom.

— Ja sam ti to već rekao, Roni.

Čarli je upravio svog konja prema Vilisovom salunu. Klimanjem glave pozdravio je Klejza i njegove ljude, a kada je prolazio pored saluna, potcenjivački je odmerio prestrašenog Vilisa i pljunuo mu pred noge, ne rekavši ništa.

Vilis je bio prevejani kriminalac i nepogrešivo je osećao kada može da pokazuje svoju nadmoćnost, a kada da bude miran.

Sada je ćutao, kao da nije primetio šta je uradio stari Čarli.

Džilbert Torens je ostao na drugoj strani ulice, tamo gde se nalazila trgovina.

Ronald Danavej je projahao pored saluna, odmakao još nekoliko jardi, a posle toga okrenuo je konja i počeo da se vraća, pošto je bacio pogled na prilike u onom delu ulice.

Zastao je kada je za nekoliko jardi ostavio salun i viknuo:

— Dole sa krovova!

Njegov glas odjeknuo je ulicom. Pa ipak, niko nije ni mrdnuo. Možda su ipak bili organizovani tako da im niko ništa nije mogao, da je sve bilo planirano, tako da ništa i niko ne može da ih iznenadi?

Ronald zapuca prema najbližem krovu, i vazduhom, u istom trenutku, polete nečiji šešir.

— Sledeći put pucam u glavu!
— viknuo je.

Ljudi su mu poverovali, pa su, svi do jednoga, nestali sa obližnjih krovova.

A onda se na ulazu u grad, na glavnoj ulici, pojavio Rasti Danavej!

Ronald sačeka da mu se brat približi, i onda su nastavili da jašu zajedno.

— Ostani pored mene, Rasti — rekao je Ronald svom mlađem bratu.

Rasti je hteo da se vrati, prepuštajući Ronaldu da predvodi povorku, i da ostane pored majke i sestre, ali je poslušao brata.

Ponosno, podignute glave, jahao je pored njega, na čelu pogrebne povorke.

Odmah iza njih, bila su ravna kola, na kojima je bio kovčeg.

Kola je vozio najstariji kaubojski ranču Briht, koji je kod Da-

naveja radio još kao mlad, u Nevadi.

Iako mu je bilo rečeno da ostane na pašnjaku, jer, najzad, neko je morao i da ostane, on to nije prihvatio. I, niko mu to nije zamerio.

Nije gledao ni levo ni desno, nego pravo, prema blagoj uzvišici, na kojoj je bilo gradsko groblje.

Na glavnoj ulici sada nije bilo nikoga osim Gemon Vilisa, koji je i dalje stajao ispred svog saluna. Iza i oko njega stajali su naseljenici, sa oružjem u rukama. Bili su spremni da pripucaju i na najmanji znak da će se stvari odvijati onako kako ne bi trebalo.

Kada su kola prolazila pored saluna, svi su skinuli šešire, u znak poštovanja pokojnog Danaveja.

Pošto Gemon Vilis u tom trenutku nije pokazivao nameru da se ponese kao hrišćanin, sa dužnim poštovanjem prema pokojniku, jedan od naseljenika, koji je stajao iza njega, skinuo mu je šešir sa glave i tutnuo mu ga u ruku.

Njegov pogled bio je pun mržnje. Već u sledećem trenutku je shvatio da je pogrešio, ali bilo je kasno za ispravljanje greške.

Još jedan čovek iz pogrebne povorke gledao je pravo, ne gledajući ni levo, ni desno.

Bio je to mladi advokat Troj Rajsfield, verenik Grejs Danavej.

Vilisov pogled pun mržnje bio je upućen njemu, i on se sada osećao tako kao da jaše kroz sam pakao, a ne kroz ulicu jednog malog grada.

Iako nije okretao glavu prema Vilisu, Rajsfield je osećao njegov prezrivi pogled.

I, znao je da je sa njim gotovo u ovoj sredini, da će Vilis učiniti sve da ga uništi.

I sam je shvatio da je još jednom povukao pogrešan potez. Negde duboko u sebi, ipak se nadao da će uspeti da ostane na površini.

Ipak, plašio se da okrene glavu, da pogleda u nekog. Imao je utisak da bi time mogao da otkloni i najmanju šansu koju je još imao da bi ostao čist.

Mislio je na Grejs.

Ona ga voli, u to je bio ubeđen.

A ona je bila naslednica ranča. Taj prokleti ranč sada nije vredeo mnogo, pomislio je Troj, ali je prezime Danavej još uvek značilo mnogo u celom tom delu Sjedinjenih Država. Vredelo je, stoga, mnogo više od bilo kog bogatstva, i bilo je ključ koji mu može otvoriti sva vrata ambicioznom advokatu.

A to je njemu, Rajsfieldu, bilo važnije od svega drugog. Kada bude napravio karijeru, zahvaljujući tome što je za njega udata jedna Danavej, imaće novca koliko hoće, i moći će da kupi zemlje koliko god želi.

*

Da je imao moć da može čitati tuđe misli, Troj Rajsfield se ne bi toliko zanosio.

Ili, trebalo je bolje da poznaje Grejs, da bi pogodio šta ona misli o njemu i o njihovom braku.

Ona je sada, pak, mislila na Ronalda Danaveja. Na brata koji joj nije brat. Na Ronalda Danaveja, muškarca uz kog bi se osećala sigurna i zaštićena.

Zaista je Troj, mislila je, kao muškarac smešan kada se uporedi sa Ronaldom.

U isto vreme i Ronald je mislio na nju. Kroz svest su mu proletele reči starog prijatelja, i on je od tog trenutka na Grejs mislio kao na devojkicu koju je dobro poznavao i sa kojom bi mogao da deli svoj život.

Ubrzo je povorka stigla na groblje.

Kauboji su smestili kovčeg u iskopanu raku, a odmah posle toga Klara Danavej prva je bacila na kovčeg grumen zemlje.

Učinili su to svi prisutni.

Pošto propovednika nije bilo u Ličbergu, posmrtni govor održao je sudija Garfield. Pričao je o mladosti Eltona Danaveja, o njegovom usponu, o životu punom rada i odricanja.

Ceremonija je protekla mirno, i niko je nije ometao. I, kasnije niko nije ometao Ronalda Danaveja da sa članovima porodice, kaubojima i prijateljima ponovo prođe kroz grad i napusti ga.

Pri povratku, ni Ronald ni iko drugi nije video Gemonu Vilisa.

Samo su naseljenici znali da se osioni bogataš nalazi u svojoj radnoj sobi, svezanih ruku i nogu. Kuvao je od besa, ali ništa nije mogao da uradi, niti da više, jer su mu i usta bila zavezana.

Naseljenici su bili na ulici kada se povorka vraćala sa groblja.

Kada su Danavejevi prolazili pored njih, Klara Danavej je dala znak starom kauboju da zaustavi kola na kojim se ona nalazila.

Prvo je nekoliko sekundi gledala u Karla Klejza, a potom je rekla:

— Gospodine Klejze, hoćete li, molim vas, prići na trenutak?

Voda naseljenika pride kolima i zastade, skinuvši šešir sa glave.

— Izvolite, gospodo...

— Hvala vam — rekla je glasno, da mogu da je čuju i ostali naseljenici, koji su ostali na iviči puta. — Zahvaljujem vam se kao dobrom susedu, što ste nam pomogli da ovaj tužni događaj protekne dostojanstveno. Zato, molim vas, od sada našu kuću

smatrajte i svojom. U svako doba ste nam dobrodošli, i vi, i vaši prijatelji, i vaše prodice. Rado-vaćemo se svakoj vašoj poseti.

Karlu Klejzu se učinilo da ne čuje dobro. Njegov pogled je sa Klare Danavej prešao na Ronald-
da. Oboje ih je gledao ispitivački i sa nadom.

Najzad je poverovao da je dobro čuo tek pošto je Ronald rekao:

— Moja majka je u pravu. Uvek ćete u našoj kući biti rado viđen gost.

— Hvala vam, gospodo Dana-
vej — Naklonio joj se Klejz. — Nadam se da ćemo živeti kao dobri susedi, i pomagati se...

— Već ste dokazali da je tako... Mnogo ste nam pomogli, sada, kada je to bilo toliko potrebno.

Povorka je ponovo krenula.

Sada su Ronald i dvojica starih jahali na začelju povorke. Tek kada su od grada odmakli nekoliko stotina jardi, naseljenici su napustili grad.

Pri tom su ostavili sve ono što su »kupili« samo zato da bi imali razloga da se zadržavaju u gradu i pripreme za odbranu Danavejevih.

*

Izgledalo je tako kao da sada niko ne misli na Danavejeve, da su zaboravljeni čim su otišli iz grada.

Ali, nije bilo tako.

Neko je, i te kako mislio na njih, tačnije, na Ronald-
da Danaveja.

Par vatrenih očiju gledao je u pravcu u komje on nestao, napuštajući Ličberg.

Samo te oči, za razliku od još desetak pari, nisu za Ronaldom gledali sa mržnjom i željom za osvetom.

Bile su to oči jedne Vilis, ćerke ozloglašenog Gemon-
a Vilisa.

Od svih onih ljudi koji su došli u grad, a kasnije ga napustili, ona je videla samo Ronald-
a Danaveja, samo je za njega imala oči.

Iako je znala da između njih dvoje ne može biti ničega sem mržnje i neprijateljstva, nije mogla da savlada osećanje koje je vladalo njome otkako je Ronald-
a videla po njegovom povratku kući.

Pitala se zašto je sve moralo da bude tako i da li bi bilo drugačije da njen otac nije ubio Eltona Danaveja, da li sopstvenom rukom ili tuđom, nije imalo nikakvu važnost, jer je, u svakom slučaju, njen otac bio taj koji je bio odgovoran za smrt Ronaldovog oca.

Gemon Vilis, to je Edna čula, prepirao se sa dvojicom svojih najboljih revolveraša, koji su tvrdili da je Elton Danavej već bio mrtav od njihovih hitaca, kada je on pogodio nesrećnog rančera.

Tako ih je Gemon Vilis dobro plaćao, Reks Latimer i Kref Marlou nisu se libili da ga ismeju što veruje da je on ispalio sud-bonosni metak, koji je Elton Danaveja lišio života.

Ali, Edna zbog toga nije mogla da mrzi sopstvenog oca. Njena osećanja prema njemu bila su suviše jaka, kao i osećaj pripadnosti.

Isto tako, nije mogla da mrzi ni Ronald-
a Danaveja, mada bi to, po svim pravilima, morala, zbog oca.

Prelepoj i rasnoj Edni Vilis muškarci nikada ništa nisu značili.

Nikada njeno srce nije pokušalo jače za jednog od njih, nikada joj nije padalo na pamet da misli na njih ili da odgovori njihovim udvaranjima.

Sada je, sa Ronaldom Danavejem, bilo drugačije. Na njega je

mislila, o njemu je maštala, i pri tom joj je srce brže kućalo...

Znala je da će njena čežnja za tim lepim, energičnim muškarcem ostati neutažena, da njih dvoje nikada neće moći da budu zajedno...

*

Grejs Danavej je bila drugačija nego Vilisova ćerka. nije bila ni toliko lepa, ni strasna.

Umesto toga, posedovala je neuporedivo veću hrabrost i bila dvostruko iskrenija od Edne.

To se pokazalo istoga dana, odnosno večeri, kada se vratila iz Ličberga, sa sahrane.

Kada je njen verenik Troj Rajsfield najzad ugrabio priliku da nasamo razgovara sa njom, i da potegne pitanje njihove budućnosti, ona mu je, pre nego što je izgovorio i drugu rečenicu, rekla:

— Ne mogu da se udam za tebe, Troje...

— Dobro — rekao je on ne slućeći da je to njen definitivni odgovor — ne moraš sada. — Trebalo je da se venćamo ovih dana, ali, razumem, sada moramo malo da saćekamo, dok proće žalost, i dok...

Grejs ga prekide:

— Neću da se udam za tebe, Troje. Nije u pitanju žalost, ni bilo šta drugo. Neću, ni za šest meseci, ni za godinu dana, ni... NIKADA!

— Grejs... ti ne znaš šta govoriš! Sada si u šoku zbog oćeve smrti i... Uostalom, šta sam uradio da si se odjednom predomislila?

— Nisi mi uradio ništa. Ja te ne volim, Troje Rajsfilde...

— Ali, ti si me...

— Ne, nikada te nisam volela. Nisi ti ćovek uz koga bih želela da provedem život, nisi muškarac kom bih volela da raćam deću!

Mladi Rajsfield je bio previše inteligentan da bi se sada upustio u raspravu i ubećivanje. Znao je da to ne bi koristilo.

Bez pozdrava je izašao iz Grejsine sobe, otišao u dvorište, uzeo konja, i, ne pozdravljajući se ni sa kim, napustio ranć.

Sudiju i njegova kola je ostavio. Više ga nije bila briga ko će starog Garfilda vratiti ćak u Sejvhorn. Više nije imao potrebe da mu se dodvorava.

Bilo mu je svejedno šta će on misliti o njemu. Ni za šta ga sada nije bilo briga.

Znao je, bio je svestan, da je izgubio tu rundu. Da je definitivno gotov u Sejvhornu.

Odlućio je da se u Sejvhornu zadrži još samo toliko koliko mu je potrebno da skupi svoje stvari i saćeka prvi voz ili poštansku koćiju za neki daleki grad, gde će od poćetka da stvara svoju karijeru.

*

Iste večeri, kada su se gosti i kauboji povukli, Ronald Danavej je prišao svojoj majci.

Bez ikakvog uvoda, rekao joj je:

— Mama, ja sada idem na svoj ranć...

Žena ga je pogledala zaprepašćeno, ali je brzo njeno lice poprimilo staru blagost i stalozhenost. Stavila mu je svoju ruku na rame i rekla:

— Tvoje mesto je ovde, sine. U ovoj kući, na ovom ranću. Znam sigurno da je i tvoj otac tako želeo, i...

— Ne, mama, on to nije želeo. Dobro znaš zašto sam otišao i zašto i sada hoću da idem.

— A šta će biti sa velikim delom naših goveda, koje su oni banditi ukrali? Hoćeš li ih jednostavno prepustiti onima kojima ne pripadaju?

— Rasti i kauboji će...

— To ćeš ti, Roni, uraditi.

Jedno vreme nijedno od njih nije govorilo, a potom je Ronald odlučnim glasom rekao:

— Ostaću još noćas, a sutra rano ujutro, odlazim na Rič Flet. Na ovom ranču tatina volja uvek je bila zakon, i ja to ne mislim da menjam čak ni sada, kada njega više nema. Za mene, njegova reč je svetinja.

Klara Danavej pokušala je da upotrebi i svoj poslednji adut;

— Ranča DE u krugu neće više biti ako ti odeš. Tvoje mesto je ovde, bez obzira na sve, a ne tamo, na Rič Fletu, s onim revolverašem, od koga se grozim!

— Nemoj tako da govoriš o mom prijatelju i partneru, mama. To je najbolji drug kog imam. On mi je pomogao da kupim prva goveda, s njegovim novcem sam kupio zemlju, koju osim mene niko nije hteo da kupi. Da sam se oslonio na ono malo bednih dolara koje sam imao, nikada ništa ne bih stekao. I, pošto me je otac oterao i lišio nasledstva, srećan sam što imam nešto svoje i što nisam beskućnik. A za to imam da zahvalim upravo starom Čarliju.

— Znači, sine, život počinješ onim što je kupljeno od krvavih dolara?

— Ti dolari nisu krvavi. Čarli nikada nije ubijao za novac, nikada nije ničiji plaćenik. Bio je pošten revolveraš i pošten čovek. I sada je.

— Ako je uvek bio tako pošten, otkud mu onoliko novca da može i drugima da ga poklanja?

— Bio je pronašao zlatnu žilu, koja je, po zakonu pripadala njemu. On ju je prodao... Znači, njegovi dolari su sasvim čisti.

Ni tim rečima Ronald nije mogao da ubedi svoju majku, jer ona je rekla:

— Bez obzira na sve, on za mene ostaje revolveraš i ubica!

— Veoma si nepravedna prema njemu, mama.

Bile su to njegove poslednje reči. Prišao je majci i poljubio je, a potom je napustio.

Te večeri nije više ni sa kim pričao. Povukao se u sobu, i odmah je legao.

Još je razmišljao o događajima koji su se zbili toga dana, kada je u tišini kasne noći začuo topot.

Skočio je iz kreveta i prišao prozoru. Dvorište je bilo osvetljeno plinskim svetlom, ali ipak Ronald nije mogao da prepozna jahača koji je upravo ujahao u dvorište.

Navukao je pantalone i izašao iz kuće.

Tog čoveka nikada ranije nije video; bio je to Vilisov kurir, kog je on poslao da od Ronalda traži sedam hiljada dolara, koje je Rasti dugovao njemu i za koje je Gemon Vilis imao priznanice.

Ronald se prema njemu ponašao tako da je čovek bio srećan što je čitav napustio ranč.

*

Kada se vratio i kazao svom gazdi šta je doživeo kod Ronalda Danaveja, i kako je ovaj reagovao kada mu je preneo Vilisovu poruku, prevejani kriminalac se zadovoljno nasmešio i rekao:

— To sam i hteo. Zagrizao je, znači. Sada će sam doći kod mene. A ako se ipak dogodi čudo i on ne dođe, postoji još jedno sredstvo da ga namamim. Jedno izvanredno sredstvo...

To »sredstvo« bio je Rasti. Na njega je Vilis mislio, njime je nameravao da namami Ronalda. Lako će doći do Ronalda ako Rasti dođe, a sigurno će doći, da raspravi ono oko duga. Doći će

da kaže da njegov dug ne iznosi sedam hiljada dolara...

I, nije se prevario.

Još iste noći, u njegov salon došao je mladi Rasti Danavej.

Silno se bio uzbudio kada je iz svoje sobe čuo razgovor Vilisovog čoveka i svog starijeg brata. Očekivao je da će posle toga Ronald hteti da razgovara sa njim, da vidi šta je sa tim dugom, ali Ronald je otišao u svoju sobu i ponovo legao, ne želeći da uznemirava Rastija.

Mladić je sigurnim koracima prošao kroz salon i uputio se prema Vilisovoj radnoj sobi.

Hteo je zauvek da raskrsti sa tom varalicom, da se dogovori sa njim oko duga, da mu objasni da on ništa od tog novca nije zadržao za sebe, da je taj novac njemu bio pozajmljen samo zato da bi mogao da se karta i da bi Vilis ponovo mogao da ga uzme od njega.

Tek tada je Rastiju postalo jasno zašto je uvek pobeđivao u prvoj turi. Pustili su ga da dobije, da bi se lakše odlučio da igra dalje, verujući da će ga sreća i dalje poslužiti. Znali su i to, da kad počne da gubi, da će hteti da igra još, kako bi povratio novac i izmirio dug.

Sve mu je sada bilo jasno i bio je čvrsto odlučio da više nikada u životu ne sedne za kartaški sto sa čovekom koji mu je toliko zla naneo.

Znao je da mu ništa ne duguje. Čak i ako se ne računa da novac nijednog trenutka nije pripadao Rastiju, čak i ako se uzme da ga je stvarno dobio, zar pokvareni Vilis nije uzeo nekoliko hiljada goveda u ime tog duga?

Šta sada još hoće?!

Odjednom, Rasti više nije bio onaj neodlučni i nesigurni mladić. Odjednom, imao je više samopouzdanja nego bilo kada dotad. Pokazaće on tom kriminalcu!

Gemon Vilis je bio veoma zadovoljan kada je ugledao Rastija, i to nije krio.

Međutim, njegov osmeh se zaledio kada je video da mladić stavlja ruku na revolver i gleda ga ozbiljno i preteći, kao nikada pre toga.

Sada se Vilisu činilo da pred njim stoji sasvim drugi čovek, a ne onaj mlaki i kolebljivi Rasti, sa kojim je mogao da se igra kao sa detetom.

— Da sam na tvom mestu, ne bih to radio... — rekao je Vilis, uplašeno zureći u Rastijevu ruku. — Ionako oni stoje iza tebe...

Rasti je u tom trenutku bio svestan opasnosti u kojoj se nalazi i bio gotovo siguran da iz Vilisove radne sobe neće izaći živ.

Ako je tako, ubiće ga, iako nije došao s tom namerom.

Potegao je revolver.

Učinio je to prilično brzo, ali ipak nije bio dorastao dvojici prvoklasnih revolveraša i bandita.

Oni su njihove koltove već imali u rukama kada je počeo da izvlači svoj revolver. Obojica su u njega ispalili po dva hica. Nepogrešivo i precizno.

— Odnosite tu budalu! — rekao je Vilis mirno.

Reks Latimer se samo okrenuo i izašao bez reči, dok je Kref Marlou morao da kaže »gazdi« ono što je mislio:

— Nismo mi tvoje sluge, Gemon. Obavili smo ono što je bilo naše, a ostalo neka uradi neko drugi!

Izašao je.

Vilis je zamišljeno gledao za njim. Posebno čudno gledao je u njegova široka leđa i misli pri tom kako je teško promašiti ih.

Još mu je taj čovek bio potreban; i on, i drugi revolveraš. Ali, brzo će doći dan kada će Gemon

Vilis moći da se odrekne njihovih usluga.

*

Od samog jutra, kada se na ranču otkrilo da Rasti nije tamo, vladala je uzbuna. Svi su znali da je prethodne večeri legao, a već u zoru, kada je Ronald hteo da ode i da se pozdravi sa njim, nije ga više bilo.

Bilo je to veoma neobično, jer Rasti nije bio od onih koji ustaju rano, pre nego što sunce izađe.

Jedan od kauboja se setio da je usred prošle noći čuo da neko odlazi, ali na to nije obratio pažnju, misleći da je to možda neko od gostiju, koji su sa Danavejevima došli sa sahrane.

Svi su ga tražili.

Darlok je njegove tragove pratio sve dok nije počelo da se smrkava, a onda je odlučio da se vrati na ranč i obavesti Rastijevu porodicu da zna kuda je momak otišao. Tragove doduše nije ispratio do kraja, ali mu je ono što je video bilo dovoljno da sa sigurnošću zaključi kuda je sa ranča Rasti otišao.

Žurio je da se vrati na račun, i pri tom je zaboravio na pravila kojih jedan jahač treba da se pridržava kada jaše po mraku.

Besomučno je gonio konja, znajući da ga na ranču nestrpljivo očekuju.

U jednom trenutku, njegov konj nalete na udubljenje čije je dno bilo od glatkog kamena. Spotakao se veoma nezgodno, pa je, zbog velike brzine kojom je išao, sapseo i pao prema napred, odbacivši jahača dobrih desetak jardi dalje.

Na tom delu puta teren je bio kamenit, a Darlok je o tle udario tako snažno da posle toga nije živio ni nekoliko minuta. Njegova kičma nije izdržala jak udarac o kameni put.

Pošto se to dogodilo nedaleko od ranča, tamo su ljudi čuli jezičve krike koje je ispuštao konj koji je takođe bio smrtno povređen.

I, tako su našli Darloka.

O tome šta je on otkrio tragajući za Rastijem, nisu mogli ništa da saznaju...

Sledećeg dana, Darlok je bio sahranjen u blizni ranča, a onda se nastavila potraga za Rastijem.

Celu oblast kauboja i Ronald pretraživali su tri dana a da nisu otkrili ništa. Zato su odlučili da se vrate na ranč.

Bili su milju udaljeni od ranča, kada je stari Torens, koji je jahao ispred svih, panično uzviknuo da ranč gori. Još je bilo vidno, i mogao se videti gusti dim tamo gde se nalazio ranč.

Ronald podbode konja, i izbi na čelo kolone.

Kada su stigli u dvorište, ugledali su Klaru i Grejs, kako uplakane čuče pored Rastijevog nepomičnog tela. Kuća je dogorevala, a sve ostalo plamen je već bio progutao.

Ronald ništa nije pitao, znao je čije je to nedelo.

Dok je Ronald stajao nad mrtvim Rastijevim telom i pokušavao da nađe reči utehe za majku i Grejs, kauboja su, zadržavši, počeli da se dogovaraju o tome šta će preduzeti.

— Kako se to dogodilo? — upitao je Ronald najzad. Odgovorila mu je Grejs:

— Jutros su bili ovde... Gemon Vilis i najmanje tridesetorica njegovih bandita... Imao je kod sebe priznanice koje je Rasti potpisao. Zahtevao je da mu damo novac. Deset hiljada dolara. Mama je uzela pušku i oterala bandite sa ranča.

— Otišli su, ali su se brzo vratili, i zapalili ranč. Tom prilikom

doneli su i Rastija, i bacili ga, evo, ovamo, gde i sada leži. . .

Ronaldu je i to bilo previše. Nije više mogao da sluša Grejs nego je pozvao Teda i Berta, i rekao im:

— Vas dvojica ćete mamu i Grejs odvesti do najbližih suseda. Ostaće tamo dok ponovo ne budu mogle da žive u sopstvenoj kući. . .

Prišao je majci i pomogao joj da se podigne, a potom i da uzjaše. Ona je pustila Ronalda da sve uradi kako je mislio da je najbolje. Nije mu prigovarala, ali nije mogla da izdrži a da mu ne kaže:

Najpre su ubili tvog oca, a potom i brata. Šta još treba da se dogodi da bi ti shvatio gde ti je mesto?

— Ne brini, mama, već sam shvatio — odvratio je Ronald. — Ali, noćas ne idemo nikuda. Konji su nam umorni i treba im nekoliko sati odmora. Dug put je pred nama. . . Otići ćemo u Ličberg, i Vilis će da plati za ono što je uradio, budi sigurna u to. . .

— I njega i njegove ubice hoću da vidim na vešalima! — rekla je Klara ogorčeno. — Takvi ne zaslužuju da žive! Ostanu li živi, nastaviće da ubijaju, i ti ćeš biti sledeći. To ne bih želela da doživim. . .

— Ne brini, mama. Ovoga puta i zakon je na našoj strani.

Žena nije rekla ništa, samo je nemo gledala u telo svog mlađeg sina.

Kada su ona i Grejs odjahale, Ronald i kauboji su se dugo dogovarali o tome kako će ujutro postupiti. Još je Ronald rekao svojim ljudima da svi koji ne žele da učestvuju u akciji mogu da odustanu.

Rekao je da je njegova dužnost da Gemonu Vilisa nađe i obračuna se s njim, i da niko

osim njega nije dužan da ide u Ličberg.

Međutim, kauboji su svi odreda odgovorili da je njihovo mesto pored njega, i da se za rančbore isto koliko i sam Ronald jer je to i njihov dom.

Ujutro, kada su krenuli, na jednog konja natovarili su mrtvog Rastija. Ronald je hteo da ga sahrani pored oca.

Dok su jahali prema gradu, niko nije govorio. Sve je bilo rečeno. Međutim, Ronald je po izrazu Čarlijevog lica zaključio da je ovaj doneo odluku. Bio je siguran da je stari šaljivdžija čvrsto odlučio da ubije čoveka koji je toliko zla naneo Danavejevima. Mislio je: ja sam star, pa i ako me osude na smrt zbog toga ubistva, neće biti ništa strašno. Ronald je mlad i treba da živi, da bude stub svoje porodice.

Kao da je čitao njegove misli, Ronald mu je u jednom trenutku rekao:

— Nemoj, Čarli. Presudu prepusti sudiji. . .

Čarli je pogledao u Ronalda, ali ništa nije rekao. Njegov pogled bio je rečitiji od stotinu reči koje bi izgovorio.

Nije vredelo da ga ubeduje, to je Ronald znao. . .

**

U Ličburgu su očekivali njihov dolazak i priredili im vrući doček. Ali, reagovali su prerano!

Spontano je Čarli preuzeo komandu. Naredio je ljudima da se njih po nekoliko rasprše levo i desno, dok su Ronald i oni koji su ostali iza njega, pucali napred, u sve što se pojavljivalo.

Pucali su jašući prema salunu u kom je, po njihovoj pretpostavci, bio Gemon Vilis. Banditi su se pojavljivali sa svih strana, nicali ni iz čega, i pucali.

Haos je postajao sve veći kako

su se Ronald i njegovi kauboji približavali Vilisovom salunu. Stigavši tamo, od mnogo baruta i eksplozija zapalio se salun.

Vatra je počela da se širi i na okolne kuće. Tu više ništa nije moglo da se širadi.

Ličberg je goreo!

Čarli je naredio ljudima da se povuku i da napuste grad. Oni ga poslušашe, ali sam Čarli nije krenuo za njima. Nije hteo da ode bez Ronald, a njega nigde nije video.

Dozivao ga je i osvrtao se na sve strane. Tada mu je bio pogođen konj, i on brzo sjaha, pre nego što bi ga verna životinja zbacila sa sebe, pri padu.

Odjednom, ispred njega se pojaviše dva bandita. Gledali su ga tako da je bilo nedvosmisleno da će ga ubiti. Čarli je spustio ruke pored tela, ne pokazujući nameru da dotakne revolver, što je, za bandite, moglo da znači samo jedno: da je Ronaldov prijatelj ispucao sve metke iz svog revolvera.

Bio im je siguran, nikuda nije mogao da im pobegne.

Sa ubilačkim sjajem u očima, dvojica najboljih Vilisovih revolveraša počeli su da se približavaju starom Čarliju...

Tek kada su mu se sasvim približili, Čarli je primetio da oni ne gledaju u njega nego u nekoga ko se morao nalaziti iza njega, koga su hteli da ubiju.

Nije ni morao da se okrene da bi znao da je to Ronald.

A Ronald je stajao licem u lice sa dvojicom ubica, koji su sada hteli da ubiju i njega. On je imao samo još jedan metak u revolveru i nije znao u koga da ga ispa-li, pre nego što i sam padne smrtno pogođen.

U trenutku kada su prolazili pored starog Čarlija, na kog ni-

su obraćali pažnju jer onako star i bez oružja u ruci nije predstavljao nikakvu opasnost, starac je potegao revolver i zapucao u trenutku kada su njih dvojica zapucali na Ronald. Proce-nivši situaciju, i Ronald je reagovao.

Skočio je u stranu i tako izbegao hite, a u isto vreme je jedini metak ispalio u Klefa Marloua.

Iskusni Čarli registrovao je krajičkom oka Ronaldov pokret, pa je na nišan uzeo drugog revolveraša.

Za Čarlija i Ronald, sve se dogodilo tako neočekivano da ni sami nisu verovali svojim očima kada je poprište ostalo bez uzdanica opasnog kriminalca i ubice Gemon, Vilisa.

Pogledali su jedan u drugog.

Ronald je upravo ustajao sa zemlje kada se odnekud začuo prasak i nešto ga snažno udarilo u rame. Od siline udarca, on se ponovo našao na zemlji, pomislivši da se obradovao prerano.

Čarli se okrenu u pravcu iz kog je hitac došao, i ugleda Gemon, Vilisa. Držac je u ruci veliki kolt, i smeja se. Neko drugi je umesto njega obavio prijav posao i oslobodio ga dvojice ljudi koji u poslednje vreme, iako ih je dobro plaćao, nisu uvek hteli da ga slušaju.

Znao je da ni Čarli ni Ronald nemaju više metaka u svojim revolverima, kao i to da nemaju vremena da ih napune, sada, kada ih je uzeo na nišan.

Ranjenom Ronaldu Čarli je pokušavao da pomogne da se pridigne, mada je bilo gotovo nemoguće da obojica izbegnu Vilisove kuršume, ukoliko se ne bi dogodilo neko čudo.

A čudo se dogodilo.

U trenutku kada je Vilis savio kažiprst oko obarača, pored nje ga se pojavila Edna, njegova ćerka. Nešto mu je rekla, ali Vilis na to nije reagovao. Onda je devojka ispružila obe ruke prema njemu, pokušavajući da od njega otme revolver.

On ga, međutim, nije dao.

Želja da ubije Ronalda bila je veća od svega u ovim trenucima, i on je nastavio da se otima o revolver. Potom se dogodilo ono što je moralo da se dogodi i što u ovakvoj situaciji nije moglo da se izbegne.

Revolver je opalio sam, i to baš tada kada je cev bila okrenuta prema Gemonu Vilisu. Njegovo teško telo tresnulo je o tle, a Edna je, užasnuta, stajala iznad njega. Iako je volela svog oca, znala je da je on zločinac, isto kao što je znala da je Ronald Danavej čestiti mladić, koji je zaslužio da živi.

Pogledala ga je samo ovlaš, a potom se okrenula i nestala.

Čarli i Ronald su malo kasnije napustili grad. U stvari, grada Ličberga više nije bilo. Izgorelo je sve što se u njemu nalazilo. A Vilisovi plaćenici, banditi i ubice, videvši da je »gazda«
poginuo, nisu više imali šta da traže u ovom kraju. Uzjahali su svoje konje i nestali.

Kada su Ronald i Čarli stigli kod suseda kod kojih su Klara i Grejs našli utočište, Ronald je dvema ženama rekao da se u staru kuću neće vraćati. Najpre je bila zbrinuta njegova rana, a potom su nastavili razgovor.

— Ostaćete ovde nekoliko sedmica, dok ne bude gotova nova kuća, gde ćemo živeti svi zajed-

no — rekao je Ronald. — Odatle niko neće moći da nas otera.

Uzdahnuvši, njegova majka upitala:

— Kakva će to biti kuća, kada nema okolo pašnjaka i dosta zemlje? Zar si zaboravio da je neko kupio sve ono što je toliko godina bilo naše? Sada nemamo...

Ronald se nasmeja i prekide je:

— Taj strašni neko stoji pored tebe, mama. Stara bitanga, tek mi je malopre rekao da je on to uradio. I, znaš na čije ime je upisao svu tu zemlju?

Klara je pokajnički gledala u Čarlija, čoveka o kom je mislila sve najgore. Nije morala da čuje odgovor, znala je kome je taj stari mangup kupio onoliku zemlju.

— Znate — počeo je Čarli — ja nemam dece, i nemam kome da ostavim... — ućutao je, Jer je Klara odmahнула rukom i rekla:

— Bila sam veoma nepravedna prema vama. Htela sam svog sina da sprečim da bude sa vama, da se družite... Oprostite mi... Ja sam ipak samo jedna glupa žena...

— Niste vi glupa žena. Vi ste jedna veoma lepa žena... — rekao je Čarli dok su mu oči svetlucale nekim novim sjajem. — Da nije kasno za mene, ja bih zatražio vašu ruku...

Ronald začuđeno pogleda u prijatelja, a onda počeo da se smeje.

— Čarli, ionako ostaješ sa nama, sa svojom novom porodicom. A ako ti je baš stalo da mi budeš tata, ja ću te tako i zvati.

Stari šeret pogleda u Grejs, me zvati »deda«. Mogu li i na to
zatim u Ronalda, pa reče: da računam?

— Možeš, Roni, ali bih ja vo Svi su se pogledali. Sada su se
leo da imam i unučiće, koji će i dve žene nasmejale.

K R A J

PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA!

KONKURS ZA VESTERN ROMAN

Redakcija VESTERN ROMANA X—100 raspisuje stalni konkurs za western romane koji će se objavljivati u istoimenoj ediciji. Rukopisi treba da su obima od oko 8 autorskih tabaka (115 do 130 stranica sa 30 redova i 60—65 slovnihi mesta, novinarskog proreda, otkucani na pisačkoj mašini). Nagrađenih romana neće biti nego će Redakcija otkupiti svaki roman koji bude odgovarao njenim kriterijima, a o čemu će odlučiti posebni žiri. Rok slanja rukopisa nije ograničen. Informacije na telefon 021/623-170.

Rukopise slati na adresu:
•DNEVNIK•, Redakcija western romana
21000 Novi Sad
Vojvođanskih brigada br. 7/XII
Rukopisi se ne vraćaju

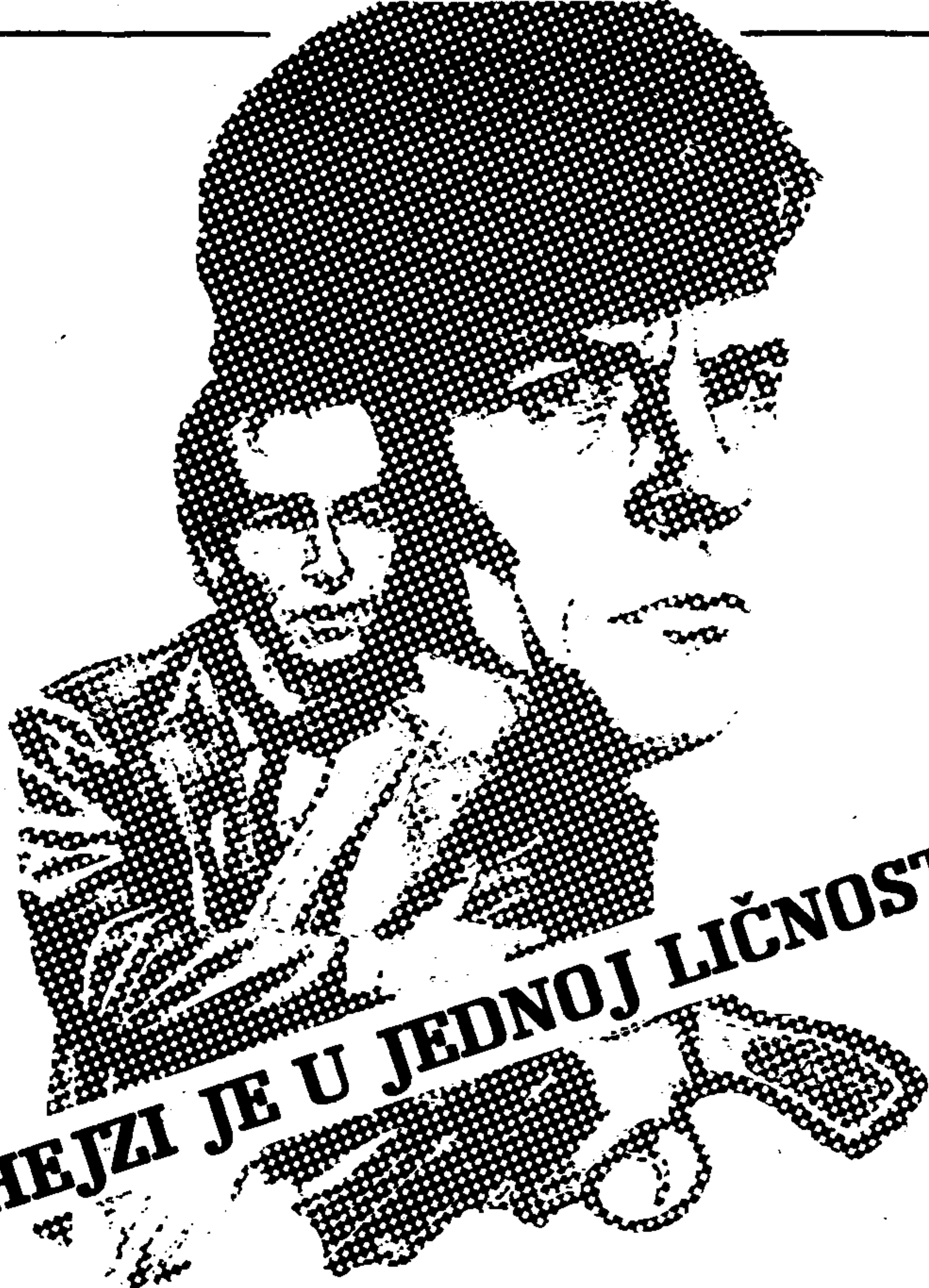
PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA! PAZNJA!

NIŠP • DNEVNIK •
IZDAVAČKA DELATNOST
NOVI SAD

**NE ZABORAVITE: POČETKOM FEBRUARA 1991.
GODINE — »ZLATNA SERIJA (SPECIJALNI BROJ
9) ZA KOLEKCIONARE DONOSI PREGLED SVIH
DOSAD OBJAVLJENIH NASLOVA, OD POČETKA
IZLAŽENJA DO DANAS!**

**UZBUDLJIVIM AVANTURAMA
NAJPOPULARNIJIH JUNAKA ZAGORA I
ČIKA ŽELIMO SVOJIM VERNIM
ČITAOCIMA
SREĆNU NOVU 1991. GODINU**

HEJZI JE U JEDNOJ LIČNOSTI

**DETEKTIV
POROTA
SUDIJA
DŽELAT**

EDICIJA HEJZI-KRIMIĆI U TRENDU!

NA SVIM KIOSCIMA

SEKSTRIIP

NOVO!

NOVO!

NOVO!

**SAMO
ZA
ODRASLE**

IZ PERA
NAJPOZNATIJIH
MAJSTORA
STRIPA

PRVI PUT ZA NAŠE ČITAOCE

N A R U D Ź B E N I C A
ZA BIBLIOTEKU LJUBAV — Raula Amona

Ovo su jedinstvene knjige o Učenju Vatre i srodnim Znanjima. Autor naslova je vodeći Učitelj Vatre, dakle čovek koji to Znanje poznaje iznutra. Otkrijte drukčijeg sebe, menjajte se prema vlastitim zahtevima — budite onakav kakav želite da budete. Ostvarite svoje snove. Pred Vama je prava duhovna riznica, koja kuca na vrata Vašeg srca.

Ovim neopozivo naručujemo sledeće knjige iz biblioteke »Ljubav« Raula Amona (zaokružite broj ispred naslova):

1. O UČENJU VATRE	220 dinara
2. LEČENJE VATROM	220 dinara
3. VAŠA SUDBINA PO UČENJU VATRE
(u dve knjige)	440 dinara
4. VAŠ RUKOPIS — OGLEDALO VAŠE SUDBINE	220 dinara
5. PARALELNA ZNANJA I UČENJE VATRE	330 dinara
6. TIGAR I ZMAJ	170 dinara
7. OKULTNE POJAVE	220 dinara

VAŽNA NAPOMENA: Za narudžbinu knjiga iznad 500 odobravamo rabat od 10 odsto; za narudžbinu knjiga u vrednosti iznad 1.000 dinara, kupac dobija rabat od 15 odsto, a za kupovinu celog kompleta — 20 odsto.

Poručene knjige šaljemo pouzećem uz doplatu PTT usluga.
Po želji, knjige šaljemo uz posvetu autora Raula Amona.

Poručene knjige pošaljite na adresu:

(Prezime, očevo ime i ime)

(Mesto, ulica i broj)

U _____ dana _____ 1991. godine

(Svojeručni potpis)

REVLIJA ZA POPULARNU MEDICINU

VAŠE ZDRAVLJE JE U VAŠIM RUKAMA

**Najpoznatiji domaći i strani stručnjaci
pišu ekskluzivno za čitaoce „Eliksira“
o najaktuelnijim zdravstvenim problemima
savremenog čoveka**

VAŠ SAVETNIK

VAŠ SAGOVORNIK

VAŠ PRIJATELJ

NA SVAKOM KIOSKU – USVAKOM DOMU

REVLIJA ZA POPULARNU MEDICINU

U SLEDEĆEM BROJU

Ivan Kolins

NASILJE U BLEKSTONU

Čitav sat se Džonatan kriomice kretao sporednim ulicama, posmatrajući klijentelu blekstonskih saluna i kockarnica. Video je Barbaru Banister kako izlazi iz restorana, držeći pod ruku Roberta Portera. Najзад, kroz zastakljenu fasadu Hatavejeve kafane, ugledao je i Klejtona i Hantera...

JUGOBANKA

DODITE
DA SE DOGOVORIMO!

YU ISSN 0353-1287

9 770353 128096